

Täysistunto

Tiistai 4.9.2018 klo 14.02—17.48

Täysistunto alkoi klo 14.02. Täysistunto päättyi klo 17.48.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (14.02—15.00), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (15.00—17.00) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (17.00—17.48).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Puhemies Paula Risikko: Arvoisat edustajat! Tervetuloa hyvän yhteistyön ja tuloksekkaan toiminnan syksyyn! Tästä se taas alkaa.

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 27.6., 5.7., 13.7., 23.8. ja 30.8.2018 antanut hallituksen esitykset HE 92-109/2018 vp, joista esitykset HE 93, 96-98 ja 107 otetaan lähete keskusteluun tässä istunnossa.

2.2. U-asiat

Valtioneuvosto on 27.6., 5.7., 13.7., 9.8., 16.8., 23.8. ja 30.8.2018 toimittanut eduskunnalle Euroopan unionin asiat U 40-83/2018 vp, ja puhemies on lähettänyt ne käsiteltäviksi suureen valiokuntaan, jolle asioista U 40, 45, 54, 55, 62-64 ja 78 valtiovarainvaliokunnan, asioista U 41, 79 ja 80 ulkoasiainvaliokunnan, asioista U 42, 43 ja 81 hallintovaliokunnan, asioista U 44, 56, 58, 59, 69 ja 70 talousvaliokunnan, asioista U 46, 47, 49-53, 57, 68 ja 74 liikenne- ja viestintävaliokunnan, asiasta U 48 liikenne- ja viestintävaliokunnan ja ympäristövaliokunnan, asiasta U 60 lakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan, asiasta U 61 valtiovarainvaliokunnan ja talousvaliokunnan, asiasta U 65 sivistysvaliokunnan, asioista U 66, 67 ja 73 maa- ja metsätalousvaliokunnan, asiasta U 71 sosiaali- ja terveysvaliokunnan, asioista U 72 ja 75 ympäristövaliokunnan, asioista U 76 ja 77 lakivaliokunnan, asiasta U 82 liikenne- ja viestintävaliokunnan ja talousvaliokunnan sekä asiasta U 83 ulkoasiainvaliokunnan ja puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

2.3. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 206, 211, 216, 223–225, 229, 234–237, 241–244, 246–312, 315/2018 vp.

3. Veera Ruohon vapautuspyyntö ympäristövaliokunnan jäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 50/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 5.9.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 5.9.2018 kello 11.

4. Kalle Jokisen vapautuspyyntö tulevaisuusvaliokunnan varajäsenyydestä

Vapautuspyyntö VAP 51/2018 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Täydennysvaali toimitetaan keskiviikkona 5.9.2018 kello 14 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 5.9.2018 kello 11.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta, yksityisistä työnvälityspalveluista sekä taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 93/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Meillä on myös ministeri paikalla esittelemässä. — Olkaa hyvä, ministeri Lindström.

Keskustelu

14.06 Työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä esitetään säädettäväksi kolme uutta lakia: laki julkisista rekrytointipalveluista ja osaamisen kehittämispalveluista, laki alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamisesta ja laki yksityisistä työnvälityspalveluista. Nämä lait korvaisivat julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta, alueiden kehittämisen ja rakennerahastohankkeiden rahoittamisesta sekä valtionavustuk-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

sesta yritystoiminnan kehittämiseksi annetut lait. Lisäksi lakia taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä esitetään muutettavaksi.

Tämä esitys liittyy maakuntauudistukseen ja siihen liittyvään kasvupalvelu-uudistukseen, jossa nämä nykyisten TE-toimistojen ja ely-keskusten järjestämät julkiset työ- ja elinkeino- sekä yrityspalvelut siirretään maakuntien järjestämisvastuulle niin sanotuiksi kasvupalveluiksi. Julkisia rekrytointipalveluja, osaamisen kehittämispalveluja sekä alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamista koskevissa laeissa on kysymys näiden kasvupalvelujen niin sanotuista sisältölaeista. Tämä esitys liittyy siis kiinteästi aiemmin annettuun, eduskunnan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen laiksi alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista.

Julkisia rekrytointipalveluja ja osaamisen kehittämispalveluja koskevassa laissa säädettäisiin palveluista, joita maakunnilla olisi velvollisuus järjestää työmarkkinoiden toimivuuden edistämiseksi. Yksi tämän päivän työmarkkinoiden haasteista on osaavan työvoiman saatavuus samaan aikaan kun suuri joukko ihmisiä on vailla työtä. Näillä maakunnallisilla kasvupalveluilla vastataan osaltaan tähän haasteeseen. Palveluja, joiden saatavuudesta maakunta omalla alueellaan vastaisi, olisivat nykyisiä julkisia työnvälityspalveluja vastaavat rekrytointipalvelut. Jokaisen maakunnan tulisi järjestää osaamisen kehittämispalveluina ammatinvalinta- ja uraohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Kasvupalvelukoulutus vastaisi TE-toimistojen nykyisin järjestämää työvoimakoulutusta.

Edellä mainitut palvelut muodostaisivat niin sanotut vähimmäispalvelut, joiden järjestämiseen maakunnalla olisi velvollisuus. Laki mahdollistaisi sen, että maakunnat voisivat järjestää myös muita palveluja, joilla tuettaisiin rekrytointeja ja työnhakua, kartoitettaisiin ja kehitettäisiin henkilöasiakkaiden osaamista sekä lisättäisiin heidän työmarkkinavalmiuksiaan ja tuettaisiin työllistymistä. Näitä palveluja ei määriteltäisi ehdotetussa laissa tarkemmin. Tällä tavalla mahdollistetaan se, että maakunnat voisivat kehittää uudenlaisia palveluja oman maakunnan yritysten, työnantajien ja työnhakijoiden tarpeet huomioon ottaen. Myös työkokeilu olisi maakuntien käytettävissä työnhakijoiden työllistymisen edistämiseksi.

Julkisia rekrytointipalveluja ja osaamisen kehittämispalveluja koskevassa laissa säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista. Palvelujen tarjoaminen perustuisi palvelutarpeeseen, ja tätä varten työttömien työnhakijoiden palvelutarve tulee arvioida säännöllisesti.

Ehdotettu laki sisältää maakunnan velvollisuuden huolehtia myös työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua tarvitsevien työttömien palvelujen yhteensovittamisesta. Koska maakunnalla olisi vastuu sekä kasvupalvelujen että sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen järjestämisestä, olisi maakunnalla tähän hyvät edellytykset.

Vaikka yleinen suuntaus on digitaalisten palvelujen lisääminen, johon pyritään kasvupalveluissakin, asettaisi laki maakunnille velvollisuuden huolehtia myös henkilökohtaisen palvelun saatavuudesta järjestämällä riittävästi palvelupisteitä tätä asiointia varten.

Kasvupalvelu-uudistuksen yhtenä tavoitteena on lisätä palvelujen vaikuttavuutta. Yksi keino tähän on monituottajamallin hyödyntäminen. Tämän mahdollistamiseksi esityksessä ehdotetaan, että maakunnat voisivat antaa palvelujen tuottamisen sekä asiakkaiden palveluprosessiin liittyvät tehtävät palvelutuottajien hoidettavaksi. Työnhakijoiden oikeusturvan varmistamiseksi maakunnan tulisi kuitenkin aina huolehtia viranomaistehtävänä työnhakijaksi rekisteröimiseen, työnhaun päättämiseen, kasvupalvelukoulutukseen ja palvelujen keskeyttämiseen liittyvistä tehtävistä.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoittamista koskevassa laissa säädetään alueiden kehittämisestä ja kasvupalveluista annetussa laissa tarkoitettujen rahoituspalvelujen myöntämisestä Manner-Suomen alueella. Esityksessä koottaisiin samaan lakiin ja yhdenmukaistettaisiin kansallisista varoista ja rakennerahastovaroista rahoitettavia alueiden kehittämisen ja kasvupalvelujen rahoituspalveluja koskevia säännöksiä siten, että niiden keskeinen sisältö säilytettäisiin. Samalla rakennerahastojen hallinnointia koskevat säännökset koottaisiin entistä kattavammin samaan lakiin.

Laissa säädettäisiin yrityksille myönnettävistä tuista, alueiden kehittämiseen myönnettävistä tuista, palkkatuesta, työolosuhteiden järjestelytuesta ja starttirahasta. Laki koskisi maakuntien lisäksi työ- ja elinkeinoministeriön kansallisista varoista rahoittamia hankkeita ja rakennerahastovaroista rahoittamia teknisen tuen hankkeita sekä sosiaali- ja terveysministeriön rakennerahastovaroista rahoittamia hankkeita.

Laissa olisi Kestävää kasvua ja työtä 2014—2020 — Suomen rakennerahasto-ohjelman hallinnointia ja toimeenpanoa koskevia säännöksiä, joita sovellettaisiin kaikissa ohjelmaa toteuttavissa viranomaisissa, ja laissa erikseen määritellyt säännökset koskisivat myös Suomen takausohjelmaa kasvuyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Tämä oli tämän syysistuntokauden ensimmäinen esittely, ja toivon asiallista ja toisia ymmärtävää keskustelua.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan tähän debattivaihe, koska uskon, että täällä on monia kysymyksiä ministerille, joka pystyy olemaan tässä nyt paikalla. Aloitetaan sillä, että ne, jotka haluavat käyttää debattipuheenvuoron, nousevat seisomaan ja painavat V-painiketta.

14.13 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on työministerille kolme kysymystä käsiteltävään aiheeseen liittyen:

1) Miten työllisyyspalveluiden laatua on tarkoitus parantaa maakunnissa, ja miten työllisyyspalveluiden mahdollisen yksityistämisen vaikutuksia on arvioitu?

2) Miten työllisyyspalveluiden rahoitus turvataan, kun maakuntien rahoitus on yleiskatteista?

3) Miten työllisyyspalvelut saadaan vaikeasti työllistettävien käytettäväksi entistä paremmin ja yhdenvertaisemmin?

14.14 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei käy kateeksi ministeriä tässä työssä, koska tässä on niin monta sirpaletta, mutta kyllä vähän täytyy sanoa, että on aika raskasta ajatella syksyä myös valiokunnassa. Tämä raamilaki on meillä hallintovaliokunnassa, tämä sisältölaki tulee työelämävaliokuntaan, ja sitten meille on tulossa vielä rahoituslakeja, jotka määrittävät sen, miten työmarkkinatuen maksuosuudet menevät, ja kaikissa näissä on hyvin tarkkaan perustuslain näkökulmasta pohdittavia asioita.

Minun tärkein kysymykseni kuuluu: millä uudet maakunnat turvaavat sen, että työttömät todella saavat palveluita, koska rahoitus jää sosiaali- ja terveydenhuollon jalkoihin?

14.14 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso kysymys on, pystyvätkö maakunnat käyttämään riittävästi rahaa työllisyyspalveluiden toteuttamiseen sote-palveluiden valtavassa menopaineessa, kun hallitus luo sote-järjestelmän, joka kasvattaa maakuntien kuluja, mutta rahoitusta aiotaan vähentää. Jääkö työllisyyspalveluille enää rahaa jatkossa, ja voiko eduskunta sitä enää ohjata?

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Arvoisa puhemies! Toinen iso ongelma liittyy mahdollisuuteen yksityistää työttömän palveluprosessi, eli hallitus luo mahdollisuuden siihen, että palveluketju siirretään yksityisten yritysten hoidettavaksi. Tämä on työttömien näkökulmasta iso asia, kun työttömän palvelutarpeen arvioitu palveluohjaus ja työllisyysuunnitelman laatiminen siirretään yksityisille yrityksille, jotka voivat sitten ohjata työttömiä palkattomaan työkokeiluun muihin yrityksiin tai jopa omalle yritykselleen.

Arvoisa puhemies! Haluan kysyä ministeriltä: tuleeko tämä lakiesitys lisäämään palkattoman työn määrää Suomessa?

14.16 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Minulla ei ole kysymystä, vaan päinvastoin oikeastaan kiitän hallitusta siitä, että se mahdollistaa näiden yksityisten rekrytointiyritysten käytön. Ne ovat toimineet Suomessa pitkään. Monet niistä ovat erikoistuneet. Ne ovat onnistuneet siinä, että monet työntekijöiden hakijat ovat valmiita maksamaan niiden palveluista, ja tämä on tapahtunut vuosien, vuosien ajan. Ne ovat oikeastaan lunastaneet paikkansa sillä, että ne ovat löytäneet työntekijöiden hakijoiden, yritysten, kannalta oikeat toimintatavat. Se, että ne saavat uudelleen ja uudelleen asiakkaita, kertoo siitä, että jotain sellaista ne ovat löytäneet, että asiakkaat ovat valmiita maksamaan tästä, vaikka rinnalla on julkinen työvoimapalvelu. Minusta tämä on hyvä avaus, jonka hallitus tekee.

14.16 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos arvokas ministerille todellakin hyvästä syksyn avauksesta siinä suhteessa, että täällä ollaan nyt ihan asian ytimessä. Suomessa on tällä hetkellä kymmeniätuhansia, yli 50 000, avointa työpaikkaa. Nyt tarvitaan todella aktiivisia toimia, jotka liittyvät työnvälitykseen, ja on erittäin tärkeä tämä monituottajamalli, että monenlaiset tahot voivat tehdä parhaansa, niin että työpaikat ja työntekijät kohtaavat.

Yksi, minkä sanoitte, oli se, että maakunta toimii tietynlaisena informaatiokeskuksena. Siellä kuitenkin aloitetaan, päätetään, ylläpidetään tietyllä tavalla koko ajan sitä, missä työtön on. Miten tämä toimii? Miten me saamme sellaiset avoimet rajapinnat, että tämä saadaan toimimaan hyvin, kun on monia tuottajia?

Ja toinen, lyhyt kysymys liittyy kuntien rooliin kasvupalveluissa: mikä on maakuntien ja kuntien välinen suhde, ja mikä on aidosti kuntien rooli, jonka pitäisi olla minun mielestäni vahva, koska paikallistasolla se työ tehdään?

14.17 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin oikeastaan kysynyt työministeriltä sitä, miten ministeriö vastaa siihen haasteeseen, kun tässä alkaa kansanedustajallakin olla aikamoinen työ saada selvyys siitä, minne pitäisi kansalaisen ja työttömän hakeutua työttömyyden uhatessa tai työttömyyden jo alettua. Alkaa olla aika paljon palvelupaketteja, palvelupolkuja, työllisyyden tukemista. Miten ihmisille saataisiin selkeästi se, miten hänen tulee toimia? Ainakin itse saan paljon palautetta siitä, että alkaa olla jo sellainen viidakko ja toinen työ se, että tietää, miten työtä haetaan, ja olisi vähän niin kuin kurssin paikka melkein. Miten ministeriö vastaa tähän opastukseen? Ja onko tullut keksen aikana mitään uutta tietoa esimerkiksi nyt tästä aktiivimalli ykkösen seuraamisesta ja mahdollisista muutoksista? Siitä tulee kanssa jonkin verran kysymyksiä ainakin minulle.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

14.19 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos yksityiset palveluntuottajat hoitavat jatkossa pitkäaikaistyöttömien palveluprosessin, niin kuka tekee palvelujen tarvearvioinnin ja palvelusuunnitelman ja saadaanko silloin palveluintegraatio toteutumaan? Pitkään työttömänä olleet tarvitsevat nimittäin todella laajan palveluvalikoiman, esimerkiksi erilaisia sosiaalipalveluja, terveysterveystoimintoja, velkaneuvontaa ynnä muuta tällaista. Miten varmistetaan, että yksityisellä palveluntuottajalla on tarpeeksi laaja osaaminen, ja onko meillä tällaisia palveluntuottajia, jotka hallitsevat tämän kaiken, mikä nyt hallitaan TE-toimistoissa?

Ja sitten vielä: hallituksen esityksessä puhutaan paljon allianssimallista, mutta minulle ei ole kukaan kyllä vielä pystynyt kertomaan, mitä tämä nyt sitten oikeasti käytännössä tarkoittaa.

14.19 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Filatov otti esiin tämän lakipaketin ydinongelman.

Otan esimerkin omasta maakunnastani tämän rahoituksen riittävyydestä: Nykyisin sote-suunnitelman tavoitteena on vähentää terveysmenojen kustannuskasvua 80 miljoonalla eurolla meidän maakunnassamme Etelä-Savossa. Samaan aikaan väestöstä kaksi kolmasosaa, yhtä kuntaa lukuun ottamatta, on yli 65-vuotiaita — siis yhtä kuntaa lukuun ottamatta koko maakunnan porukasta kaksi kolmasosaa on yli 65-vuotiaita. On aivan selvää, että tulevaisuudessa tarvitsemme paljon enemmän rahoitusta sosiaali- ja terveystoimintoihin. Miten siinä tilanteessa maakunnille turvataan rahoitus työllisyyspalveluihin ja työttömien työllistämiseen?

14.20 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Muistan 80-luvulta, että silloin sanottiin, että Suomessa kirjastolaitos ja työnvälitystoiminta on hoidettu parhaiten maailmassa. Olenko ymmärtänyt ministerin puhetta oikein, että kun maakunnat jatkossa kantavat päävastuun, niin maakunnilla nimenomaan on mahdollisuus tehdä räätälöityjä, laajennettuja ja täsmäkohdennettuja ratkaisuja? Näin olen ymmärtänyt.

Mutta kysymykseni liittyy siihen, että nuoret elämänratkaisuja tehdessään tarvitsevat nimenomaan kohtaamisen, fyysisen kohtaamisen, kasvokkain tapahtuvan kohtaamisen. Miten tämä varmistetaan, että nuorilla on ”vierihoitaja”, niin ettei kaikki asiointi tapahdu vain mekaanisesti netin välityksellä?

14.22 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kesän aikana on käyty tarpeellista ja hyvää keskustelua Suomen liian korkeasta pitkäaikaistyöttömyydestä. Kun näitä tilastoja tarkastelee, on mielestäni aivan selvää, ettei ole tehty riittävästi pitkäaikaistyöttömyyden kitkemiseksi tässä maassa. Hallituksen tekemät toimet eivät ole varsinaisesti helpottaneet tilannetta. Tiedämme, että aktiivimalli on leikannut erityisesti iäkkäiden työttömien toimeentuloa, ja myöskin järjestöjen palkkatuen käytön rajoitukset ovat vaikeuttaneet järjestötoimijoiden palkkatuetun työn tekemistä.

Nyt tämä hallituksen maakuntauudistusesitys uhkaa siis pahentaa tilannetta entuudestaan. Hyviä kuntakohtaisia toimintamalleja puretaan, ja on iso riski sille, että maakuntien rahoitus tulee uppoamaan näihin kasvaviin sote-kustannuksiin ja työllisyyspalveluihin ei sitten pystytä osoittamaan riittävästi rahoitusta.

Ministeri Lindström, mikä on teidän arvionne siitä, miten nämä uudistukset tulevat vaikuttamaan erityisesti pitkäaikaistyöttömien palveluihin, ja ettekö näe mitään riskejä siinä,

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

että nämä yksityiset työnvälitysfirmit pystyvät ohjaamaan työttömän työnhakijan palkattomaan työkokeiluun omaan firmaansa?

14.23 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä maakuntien yleiskatteellisen rahoituksen riittävyys nousee tässä varmaan keskeisimmäksi huoleksi. Muistetaan se, että työttömät eivät ole kaikki samasta puusta. Varmasti on niitä, jotka tarvitsevat näitä rekrypalveluita, niin kuin täällä edustaja Jaskari nosti esille, ja näillä yrityksillä, jotka niitä tarvitsevat, on olemassa kaikki työvoimavalmiudet, mutta sitten on olemassa niitä työttömiä, jotka tarvitsevat ammatinvalinnan- ja uraohjausta sen lisäksi. Sitten on olemassa niitä työttömiä, jotka tarvitsevat runsain määrin erilaisia muita palveluita, kuntoutuspalveluita, muun tyyppisiä sosiaalipuolen palveluita. Millä tavalla huolehditaan siitä, että kaikille näille erityyppisille työttömille on varmasti tarjolla sitten heidän tarvitsemiaan palveluita? Kuinka rahoitus riittää?

Olisin vielä kiinnittänyt, arvoisa rouva puhemies, huomiota tähän palvelusuunnitelman laatimiseen ja näihin rajapintoihin yksityisten yritysten kohdalla, ettei käy niin, että palvelusuunnitelmalla ohjataan itse asiassa omien bisneksien käyttämiseen?

14.24 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ministeriä ja ministereitä tästä hyvästä esityksestä, että saadaan tämä käsittelyyn näin syksyn aikana.

Tietenkin tässä on pohdintaa. Entisenä aluekehittäjänä olen pohtinut, että kuntien rooli on ollut erittäin voimakas muun muassa rekrytointien kautta myös rekrytointikoulutuksessa yritysten suuntaan. Millä tavalla periaatteessa nyt sitten nämä elinvoimapaalvelut toisaalta kytkeytyvät näihin kasvupalveluihin? Miten kunnat tässä jatkossa tulevat toimimaan, se on yksi asia.

Toinen asia on, miten tämä yhteistyö menee siellä kentällä. Nythän on käynyt TE-keskusten palveluissa niin, että ne ovat keskittyneet maakuntakeskuksiin ja varsinkin reuna-alueilla maakunnissa on hyvin vähän palvelupisteitä. Mänttään nyt avattiin muun muassa tämä Suomen laajin taisi olla asiointipiste teemalla, kuinka tämä yhteistyö myös siinä jatkuu.

Ehkä kolmantena kysymyksenä kysyisin näitten nykyisten työllisyyskokeilujen jatkosta. Voidaanko niitä jatkaa, niin pitkälle saattaen hoitaa, kunnes tämä uusi kasvupalvelulaki tulee voimaan, että tässä vaiheessa ei tarvitsisi irtisanoa näitä työllisyyskokeilun alla olevia henkilöitä, jotka tällä hetkellä ovat yt-neuvotteluissa?

14.25 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Andersson sanoi, että hallitus ei ole tehnyt riittävästi pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi. Aina voidaan sanoa, että riittävästi ei ole tehty, mutta kyllä tällä vaalikaudella pitkäaikaistyöttömyyskin ja työttömyys yleensäkin on vähentynyt erittäin tuntuvasti ja uusia työpaikkoja on syntynyt enemmän kuin muistaakseni vuosikymmeniin vaalikausittain. Eli tässä mielessä tämä kritiikki ei ole kovin hyvin perusteltua.

Meillä on tällä hetkellä maassa ihan mahdoton tilanne. Meillä on valtavasti työttömiä, ja samanaikaisesti meillä on yhä enemmän avoimia työpaikkoja. Nämä eivät kohtaa riittäväällä tavalla. Olisin ministeriltä kysynyt: minkälaisia selvityksiä on meneillään sen selvittämiseksi, mitkä kaikki syyt tosiasiaissa ovat estämässä ihmisten työllistymistä? Niin kuin edustajat täällä ovat todenneet, työttömissä on hyvin erilaisissa tilanteissa olevia ihmisiä, ja

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

sitä pitäisi tutkia ja selvittää, jotta kohdennetaan oikeisiin ihmisiin oikeita toimia. Minkälaisia selvityksiä on työn alla?

14.26 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Zyskowiec on luontaisen vaatimaton, niin sanon nyt ihan luvunkin, kuinka paljon pitkäaikaistyöttömyys on viimeisen vuoden aikana vähentynyt: lähes 30 prosenttia. Siinä mielessä edustaja Anderssonin sinänsä aiheelliseen huoleen pitkäaikaistyöttömyydestä kyllä on pystytty puuttumaan.

Kun ajattelee tätä nyt käsillä olevaa esitystä, niin oleellista on muistaa, että julkinen eli maakunta säilyy jatkossakin isäntänä ja sitten yksityiset toimijat ovat tarpeellisia renkejä. Tämän esityksen vaikutus riippuu ennen kaikkea siitä, missä määrin ja minkälaisin ehdoin nämä maakunnat itse päätöksillään hankkivat palveluja yksityisiltä palveluntuottajilta. Ja tästä mielelläni kuulisin ministeri Lindströmiltä tarkemmin. Kun tämä kaiken järjen mukaan avaa uusille yrityksille mahdollisuuksia tulla markkinoille, niin jos tätä avaisitte hie- man yksityiskohtaisemmin, mitä ajatuksia siitä on ollut, kun tätä lakiesitystä on tehty.

14.27 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yleisesti muistuttaisin siitä, että vaikka verkkopalveluille on paikkansa, niin työllisyyden hoidossa henkilökohtainen kontakti ja palvelut ovat avainasemassa, ja tässä esityksessä on jonkin verran sisäänrakennettuna sitä ajattelua, että nimenomaan verkkopalveluja lisäämällä pyritään hillitsemään kustannusten kasvua. Eli ehkä tässä on syytä olla tarkkana, että säilyy tasapaino herkässä asiassa.

Toinen asia, johon kiinnittäisin huomiota, on se, että laki antaa nyt tässä esityksessä maakunnille varsin väljät mahdollisuudet päättää palveluista, ja se tietenkin mahdollistaa uusia innovaatioita ja uudenlaisia palveluita, mikä hyvä asia, mutta toisaalta tuottaa haasteen sitten siinä, miten me hoidamme yhdenvertaisuuden kaikille kaikissa maakunnissa. Eli muistuttaisin siitä, että meidän täytyy luoda sellainen järjestelmä, että vaikka meillä on hyvin monenlaisia palveluita, niin niiden täytyy olla asiakkaan kannalta yhdenvertaisia, oli hän sitten Kainuusta tai Pirkanmaalta.

14.28 Eero Reijonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maamme kasvun perusedellytys on, että yritykset saavat työvoimaa, ja tällä hetkellä me tiedämme, että lähes koko Suomessa on pula osaavasta työvoimasta. Valitettavasti julkiset työvoimapalvelut eivät pysty tällä hetkellä vastaamaan siihen tarpeeseen.

Otan yhden esimerkin omasta maakunnasta. Juuan kunta järjestää rekrytointipäivän. Kun he ovat olleet yhteydessä työvoimahallintoon siitä, voisiko kaikille kunnan työntekijöille laittaa kirjeen, että tämmöinen rekrytointipäivä on olemassa, niin työvoimahallinto on ilmoittanut, että se ei ole mahdollista. Miksi se ei ole mahdollista, minä kysyn. Ja toinen on se, että kunta on pyytänyt myös, saisivatko he listan kunnan työttömistä. Ei sitä listaa kuulemma saa. Jotenkin tuntuu, että tällä hetkellä julkinen työvoimahallinto haluaa, että ne ihmiset eivät saakaan töitä, vaikka niitä siellä kunnassa olisi tarjolla. Sitä taustaa vasten tämä hallituksen esitys on välttämätön ja perusteltu.

14.29 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä on ainakin muutama hämmäntävä kohta. Ensimmäinen on se, miksi tämä markkinauskoisuus myöskin näissä työvoimapalveluissa on niin vahva, että julkista puolta ei nähdä toteutta-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

jaksi, ja erityisesti se näyttäytyy tässä kuntapuolella. Kun muissa Pohjoismaissa siirretään kunnille lisää vastuuta työllisyyspalveluiden hoitamisesta, niin Suomessa viedään viimeisetkin.

Ja esimerkiksi kysymys, mihinkä Pirttilahti viittasi: Syyskuussahan lopetetaan Tampereen alueella uusien työttömien ottaminen palveluiden pariin, vaikka tulokset ovat olleet loistavia. Siellä pitkäaikaistyöttömät on saatu samalle tasolle työllistymisessä kuin ansiosidonnaisella olevat. Mutta nyt se on päätetty lopettaa. Miksi tähän kokeilukulttuuriin uskoa ja sitä vahvasti julistava hallitus lopettaa kaikki ne kokeilut, mitkä toimivat?

14.30 Tiina Elovaara sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyspalveluista keskusteltaessa eksyy itsekkin helposti monenlaisiin sanasokkeloihin — tämä on aikamoinen kokonaisuus. On tärkeää, että puhumme rahoituksesta ja resursseista, mutta sitäkin tärkeämpää on se, miten ihminen kohdataan siellä palveluissa. Kokonaisvaltainen ihmisen kohtaaminen pitää sisällään sen, että ihmiseltä ei oteta pois hänen omaa voimaansa vaan hän saa kokemuksen, jossa hän tuntee olevansa oman elämänsä ohjaksissa siinä määrin kuin se on mahdollista, eikä häntä juokseteta useilla luukuilla. Meidän palvelumme ovat edelleen aivan liian monimutkaiset, pirstoutuneet, siiloutuneet. Toivoisin, että tulevaisuudessa työnvälitys ja palvelut olisivat helpommin ehkä yhden luukun kautta saatavilla. Mitä, ministeri, ajattelette, voisiko tulevaisuudessa näin olla, ja onko tämä askel lainkaan sinne suuntaan, vai mihin suuntaan olemme menossa?

14.31 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työvoima on valtion erityisessä suojeluksessa. Tämä asia nousi erityisesti esille noin 40 vuotta sitten, jolloin maassa oli 60 000 työtöntä. Tämä uusi laki nyt näyttää kuitenkin olevan laki, joka yksityistää työvoimapalvelut ja TE-toimistot. Kuitenkin perustuslain mukaan edelleenkin on säädetty, että julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä. Miten on, ministeri Lindström, tunneteko te kuinka hyvin perustuslain näiltä osin ja kunnioitatteko te sitä perustuslakia? Nyt tuntuu kyllä siltä, että pitkäaikaistyöttömät, vajaakykyiset, nuoret sekä erilaiset sairaat, esimerkiksi addiktiosairauksia sairastavat työttömät työnhakijat, jäävät täysin työelämän ulkopuolelle. Tähän ei voi olla vastaus aktiivimalli, joka leikkaa heiltä viikon ruoan.

14.32 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos muistelee suomalaisen työllisyyspolitiikan historiaa, niin aina 1990-luvun lamaan asti valtiolla oli erityinen vastuu vaikeimmin työllistyvistä ryhmistä, pitkäaikaistyöttömistä ja vajaakuntoisista. Oli henkilökohtainen työoikeus ja työllisyyden aluevelvoite, jolla pyrittiin tasamaan työttömyyden alueellisia eroja. Sen jälkeen vastuu näistä vaikeimmin työllistyvistä henkilöistä siirtyi kunnille ja edelleen kolmannelle sektorille, mutta sitten valtiovalan toimin myöskin kolmannen sektorin toimintaedellytykset vietiin, ja nyt on iso pelko siitä, että yksityiset työvoimapalvelut kiinnittävät huomionsa nimenomaan niihin parhaiten työllistyviin ja edelleen pitkäaikaistyöttömät jäävät huonompaan asemaan. Kun tässä pelataan sitten maakuntien sisällä yleiskatteellisella rahalla, niin kun erilaiset tarpeet ihmisillä, erilaiset väestöryhmät ja eri alueet maakunnan sisällä kilpailevat samoista niukoista varoista, on hyvin suuri uhka, että ne vaikeimmissa asemassa olevat henkilöt jäävät tosissaan heitteille.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

14.34 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Keskustelu työllisyyspalveluiden rahoituksesta on todellakin paikallaan, koska, kuten hyvin moni on sanonut jo tähän mennessä, kun työllisyyspalveluiden rahoitus menee osaksi maakuntien yleiskatteellista rahoitusta, on olemassa vaara, että kun rahat loppuvat, silloin joudutaan leikkaamaan yhtäältä työllisyyspalveluista mutta sitten myöskin sieltä sote-palveluista, kun maakunnilla ei myöskään ole verotusoikeutta. Eli kysymys kuuluu: mitä tapahtuu, kun työllisyyspalvelut heikkenevät? Käykö niin, että työllisyyspalveluiden eriarvoisuus edelleen kasvaa? On hyvin mahdollista, että yksityisten työnvälitysfirmojen on helpompi työllistää hyvin pärjääviä, korkeasti koulutettuja työttömiä, kun taas sitten heikommin koulutetut ja ikääntyneet jäävät huonompaan asemaan.

Jo nyt on todettu, että aktiivimalli ykkönen on leikannut sosiaaliturvaa kaikkein eniten ikääntyneiltä työnhakijoilta, joille ei ole olemassa väliaikaisia työpaikkoja ja joille ei osoiteta myöskään palveluita. [Puhemies koputtaa] Eli kysyn ministeriltä: miten aiotte nyt ennaltaehkäistä tämän eriarvoisuuden kasvun, joka on ollut leimallista tälle aktiivimalli ykköselle [Puhemies: Aika!] ja johon ette ole vielä puuttunut?

14.35 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maakuntalakiesityksen toteutus on siirtynyt vuodella. Täällä varhemmin tuli esille, että meillä on hyviä paikallisia kokeiluja, jotka ovat auttaneet työllistämään kansalaisia, ja työnantajat ovat saaneet pätevää työvoimaa. Miten nyt siirtymisen yhteydessä? Voidaanko ajatella, että kunnallisia työvoimakokeiluja voitaisiin siirtää ja jatkaa sitä nykyistä, väliaikaista lakia välittömästi, vai mikä on ministerin ajatus? Merkittävästi työllisyysmäärärahoja on käyttämättä tässä vaiheessa. — Kiitos.

14.36 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, onko se toimija yksityinen vai julkinen, on siinä mielessä vähemmän mielenkiintoista kuin se, onko ne toiminnot rakennettu niin, että ne voivat toimia. Valtiovarainvaliokunnan näiden lakiesitysten yhteydessä kuulemat asiantuntijat ovat olleet huolissaan ja suorastaan hämmästyneitä siitä, miten vääransuuntaisia nämä kannustimet näissä työllisyyspalveluissa ovat. Kustannukset työttömyydestä ja toisaalta taas hyödyt työllisyyden kasvusta aika pitkälti tulevat valtiolle, mutta maakunnilla on vähemmän intressiä hoitaa asiaa omalta kannaltaan — oikeastaan olemattoman vähän, jos se rahoitus on riippuvainen nimenomaan siitä, paljonko on työttömiä maakunnassa. Toisin sanoen työttömyyttä pitäisi hoitaa sillä yleiskatteella, että saadaan rahaa sitä mukaa, mitä suurempi työttömyysaste on. Arvoisa ministeri, oletteko tietoinen tästä täysin vääransuuntaisesta kannustimesta ja aiotteko kenties tehdä asialle jotain?

14.37 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Lindströmille tästä esittelystä. Tässä on tullut paljon kysymyksiä, mutta kysynpä vielä yhden.

Tässä puhuttiin näiden yksityisten työnvälitysyhtiöiden mahdollisuudesta toimia näillä markkinoilla. Sitähän on kokeiltu ja harjoitettu monessa maassa ja tutkittukin monessa maassa. Tulokset ovat vähän erisuuntaisia: joskus yksityiset näyttävät toimivan paremmin kuin julkinen, joskus huonommin. Kysyisin teiltä: onko tässä suomalaisessa tavassa järjestää yhteistyö ja ulkoistus nyt yksityisille työnvälityspalveluille jotain uutta erityistä suoma-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

laista toimintatapaa, joka eroaa vaikka siitä, mitä on tehty muissa maissa, kuten Ruotsissa tai Australiassa tai Britanniassa tai monessa muussa? — Kiitos.

14.38 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän samaan asiaan huomiota kuin edustaja Pirttilahti tuossa hetki sitten. Kyllä minun mielestäni näitä työllistämiskokeiluja pitäisi voida vielä jatkaa. Ne lopetetaan nyt kesken kaiken, kun niistä on saatu erittäin hyviä tuloksia, ja Pirkanmaa on yksi loistava esimerkki siitä, kuinka paljon on voitu työllistää.

Ja sitten toinen asia: Kyllä näin on tilanne, että julkiset työvoimapalvelut eivät tee riittävästi yhteistyötä kunnissa kehitettyjen uudentyyppisten palvelujen kanssa. Kävin juuri Kannonkoskella OivaTyö-nimisessä rekrytointi- ja kotipalveluyrityksessä, jossa katsotaan asiakasta kokonaisuutena ja hänelle laaditaan työllistämissuunnitelma, ja heillä on vielä tällainen hanke menossa, jossa he voisivat tutkia myös pitkäaikaistyöttömien työkykyä ja muuta, mutta TE-toimistot eivät halua käyttää näitä palveluja hyväksi. Minusta tämä on erikoista.

14.39 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Näitä kasvupalveluita kun miettii, niin kun tämä työllistäminen ennen kaikkea järjestöjen kautta on nyt rajattu, niin se on vienyt meiltä hirmu paljon pois semmoista kuntouttavaa työtoimintaa, missä työpaikalla tehdyllä työllä palautetaan ihmisten usko arkeen ja siihen, että heillä on mahdollisuus hankkia oma toimeentulo ja työkuuntoansa ylläpitää sillä työnteolla.

Sitten toinen asia, mitä tässä kasvupalvelulain yhteydessä olen jäännyt miettimään, on se, kuinka hoidetaan kuntien ja maakuntien välinen yhteistyörooli. Pitää muistaa, että kunnat käyttävät tällaiseen työllisyystoimintaan tällä hetkellä kaiken kaikkiaan noin miljardi euroa rahaa, kun se vastaavasti valtiolla on kuutisensataa miljoonaa euroa. Kuinka turvataan tämä yhteistyö, että nämä rahasummat saadaan pyöritettyä ja työllisyyden hoitoon saadaan myös kuntien osuus hoidettua yhtä isona kuin tähän mennessä on ollut?

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kuusi vastauspuheenvuoroa elikkä teidät, jotka olette tätä pyytäneet, ja sen jälkeen ministeri vastaa. Eli nämä kuusi ovat Hoskonen, Korhonen, Jarva, Mäkisalo-Ropponen, Sarkkinen ja Andersson.

14.40 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyden hoidon kannalta on äärimmäisen välttämätöntä, että pystymme paikallisesti hoitamaan mahdollisimman monta asiaa. Tämä uusi kasvupalvelulaki ja päätösvallan hajauttaminen maakuntaan on tervetullut asia, ehdottomasti. Ja se, että työllistämispuolella olisi sitten tulevaisuudessa muitakin keinoja löytää se työpaikka, on aivan varmasti hyvä asia.

Katsokaa vaan työvoimahallinnon tilastoa, mikä tuli julki tuossa viikonlopun tienoilla, että kaksi vuotta sitten oli 0,17 työpaikkaa yhtä työtöntä kohti, silloin. Nyt kaksi vuotta myöhemmin tämä sama luku on 0,3. Ajattelin itsekseni, että pitäisikö se luku olla 1:ssä eli että jokaista työtöntä kohti olisi yksi vapaa työpaikka. Sitten ainakaan ei olisi perusteluja enää sanoa, että ei ole töitä. Ymmärrän sen toki, että tässä on tämä ongelma, että ei ammatitaito moneen työhön riitä: moni työtön haluaisi töitä, mutta ei koulutus siihen riitä. Siihenkin on lääkkeitä olemassa.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Mutta kysyn ministeriltä nyt, kun te olette lainvalmistelun aikana nähnyt palautteen yrityksiltä, mikä on yritysten palaute, koska yksityisillä yrityksillä tässä asiassa on aivan ratkaiseva rooli.

14.41 Timo V. Korhonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse kyllä uskon vahvasti maakuntien päättäjiin näissä rahoitus- ja toimintalinjauksissa jatkossa. Sinällään nämä lakiesityksethän kuvastavat tätä maakuntauudistuksen peruslähtökohtaa, eli alueelle itselleen annetaan enemmän joustoa määritellä oman alueen työnhakijoitten ja yritysten tarpeet. Ymmärrän toki niin, että tietyt perus-, minimitasot toki määritellään, mutta sitten alueelle itselleen annetaan erittäin paljon päätösvaltaa.

Yksi pieni kysymys siitä, että kun tietyt minimitasot määritellään, niin nämä lait kattavat kuitenkin myös yritysten kuljetustuet. Miten näitten osalta? Määritelläänkö niillekin jotenkin tietty ”minimitaso”? Määritelläänkö niille jotenkin tietyt alueet, missä ne ovat käytettävissä, vai kuinka tätä on ajateltu?

14.42 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelemme todella tärkeistä aiheista näin istuntosyöksyn aluksi.

Paljon on puhuttanut kesällä ihmisiä se, kuinka voi olla mahdollista, että meillä on paljon työpaikkoja auki, mutta silti on edelleen liikaa työttömiä ja työttömyyttä. On ollut erittäin hyvä asia, kun Suomessa on myös maakuntia, joilla on ollut pitkään vaikeuksia työttömyyden kanssa, että erityisesti niillä alueilla, etenkin Pohjois- ja Itä-Suomessa, on työllisyys kehittynyt ja työttömyys vähentynyt. Etenkin pitkäaikaistyöttömyys on meillä mennyt parempaan suuntaan. Erittäin hyvä, että nyt budjettiriihen myötä palkkatukea lisätään järjestöille. Tämä on ollut odotettu parannus.

Mietin sitä, onkohan ministeriössä mietitty, että kun nyt on näitä muunto-, täydennys- ja rekrytointikoulutuksia paljon auki ja niihin ei tule edes hakijoita riittävästi ja kuitenkin tarvittaisiin juuri sitä uudelleen kouluttautumista näihin uusiin työpaikkoihin, niin ovatko nämä keinot nyt riittäviä, vai miten tähän voidaan kannustaa.

14.43 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kaksi ihan konkreettista kysymystä ministerille:

Onko tarkoitus, että työn, siis asiakas, valitsee jatkossa palveluntuottajan itse? Ja jos näin on, niin onko ministeri sitä mieltä, että pitkään työttömänä olleella on valmiuksia valita itselle paras palveluntuottaja, joka pystyy vastaamaan hänen tarpeisiinsa? Ja jos ei käytä tätä valinnanvapautta, niin tarkoittaako se sitten, että putoaa sieltä palvelujen parista pois tai etuudet menevät?

Toinen kysymykseni liittyy yksityisyydensuojaan: onko tämä asia varmistettu nyt huolellisesti, kun jatkossa tietoja voisi antaa myös yksityisille yrityksille? Minun nähdäkseni tällä hetkellä lainsäädäntö on eri mieltä tästä asiasta.

14.44 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on monella suulla todettu, on työllisyyskokeilussa saatu hyviä kokemuksia työllisyyshoidon kokonaisvastuun siirtämisestä yksiin käsiin ja kuntavastuun kasvattamisesta. Kuitenkin nyt nämä onnistuneet työllisyyskokeilut valitettavasti ajetaan alas ja niiden tilalle tarjotaan epämääräistä allianssimallia ja rahan riittävyyden kanssa kamppailevia maakuntia. Ei ole kyse siitä, ettenkö uskoisi maakuntapäätäjien viisauteen ja hyvään tahtoon, vaan siitä, että

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

epäilen, riittävätkö maakunnissa rahat työllisyyspalveluiden järjestämiseen, kun tämä markkina-sote vie yhä kasvavan osan rahoituksesta ja rahoitusta halutaan vielä leikata ja maakunnilla ei ole omaa rahoituksen hankintakanavaa eli verotusoikeutta. Maakuntapäätäjät asetetaan mahdottomaan tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Työllisyyskokeilussa on voitu käyttää valtion rahaa ja kuntien rahaa yhdessä saumattomien palveluketjujen järjestämiseen, ja nyt uhkana on se, että valtion rahaa ei enää ohjaudu ja toisaalta myös kuntien kannusteet vähenevät. Eikö nyt kokeilujen alasajon sijaan kannattaisi laajentaa nämä kokeilut valtakunnallisiksi? Epäilen hieman, että allianssimalli ei tähän sinänsä anna riittäviä eväitä.

Puhemies Paula Risikko: Ja vielä edustaja Andersson.

14.45 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todettakoon nyt vielä, että olen sitä mieltä, että kenenkään tässä salissa ei ole syytä olla erityisen tyytyväinen siihen, miten pitkäaikaistyöttömyyttä Suomessa on hoidettu. Muun muassa TE-toimistojen henkilöstöresurssien vähentäminen on ollut trendi, joka alkoi jo ennen tätä hallituskautta ja joka on heikentänyt erityisesti henkilökohtaista palvelua tarvitsevien työttömien tilannetta.

Arvoisa puhemies! Erityisesti tässä tilanteessa, kun nyt pitäisi käyttää kaikki voimavarat pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen, niin eikö, ministeri Lindström — kuten edustaja Sarkkinen tässä totesi — olisi järkevää jatkaa näitä kuntakokeiluja, joista on saatu hyviä tuloksia ja jotka ovat toiminnassa ja joihin myöskin paikallispäätäjät jopa hallituspuolueissa ovat tyytyväisiä?

Toinen osoitus siitä, että järjestelmä ei toimi hyvällä tavalla, on se, että palkkatukimäärärahoja jää käyttämättä tilanteessa, jossa pitäisi tehdä kaikki pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi. Eikö, ministeri Lindström, nyt olisi järkevää helpottaa järjestöjen palkkatuen käyttöä [Puhemies koputtaa] ja myöskin kehittää tätä yrityksille suunnattua palkkatukijärjestelmää helpommin käytettäväksi, jotta tätä hyvää järjestelmää hyödynnettäisiin [Puhemies: Aika!] laajemmin myöskin yksityisellä sektorilla?

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten ministerin vastauksia, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan. — Ministeri, 5 minuuttia, olkaa hyvä.

14.47 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Jos lähdetään nyt näistä alueellisista kokeiluista liikkeelle.

Hallitus tosiaan keskusteli tästä asiasta tuolla budjettiriihessä, koska tästä on tullut palautetta sekä oppositiosta että hallituspuolueiden sisältä. Me emme halua olla tässä mitenkään hankalia, mutta alueellisesta kokeilusta annettu laki menee niin, että siellä on se sisältö toisenlainen kuin se tuleva maailma näitten kokeilujen osalta. Eli sitä lakia ei olla jatkamassa, koska se ei ole maakuntamallin mukaista. Nykyisessä kokeilussa kunnille on siirretty vastuuta julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta, ja tulevassa maakuntamallissa tämmöistä vastuuta ei ole.

Sen takia me olemme tuoneet tähän keskusteluun tämän allianssimallin, jota eri alueilla on lähdetty hyvinkin rakentavalla tavalla viemään eteenpäin. Me olemme käyneet kuntien, alueiden kanssa hyvää, rakentavaa keskustelua muun muassa Pirkanmaan alueen hyvistä tuloksista ja olemme päässeet eteenpäin. Se havainto, mikä tässä tavallaan itselleni on tul-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

lut, on se, että minkä takia Pirkanmaalla tulokset ovat olleet niin hyviä: 1) Siellä on ensimmäistä kertaa oivallettu tämmöinen kuin yhteistyön merkitys. Yllätys, yllätys, tähän se oli tässä tarkoitus, ja tähän on se tarkoitus tulevassa kasvupalvelussa. Tehdään yhdessä, saadaan parempaa aikaiseksi. 2) Nämä tietojärjestelmät, mitkä itse asiassa muutamassa kysymyksessä nousivat esille: me koko ajan mietimme sitä ja haluamme nyt yksilöidä tietoa siitä, mitkä ovat ne tiedot, joita siellä alueilla tarvitaan, jotta ne eivät estä sitten hyvän työn jatkamista muun muassa allianssimalleissa. Tässä on erittäin isoja tietosuojongelmia. Ei ole todellakaan helppo asia luovuttaa tietoa työttömästä ihmisestä jollekin toiselle viranomaiselle. Me emme ole tässä todellakaan hankalia, mutta tämä talo on laatinut lait, joidenka mukaan me tietenkin menemme, ja siellä yritetään luovia. Rakentavalla tavalla Pirkanmaan kanssa ja muidenkin alueiden kanssa käydään keskustelua siitä, mitä me voimme tehdä edistääksemme sitä tulevaa allianssimaailmaa.

Tästä rahoituksesta heitettiin tässä aika lailla monta kysymystä, ja itse asiassa tämä keskustelu alkoi siitä. Sen yleiskatteellisen määrärahan suuruuteen vaikuttaa tämmöinen kasvupalvelukerros, jossa otetaan sitten huomioon muun muassa alueen työttömien määrä. Tarkoitus on se, että maakunnilla olisi jatkossa käytettävissään näihin työttömien palveluihin nykyistä vastaava rahamäärä. Se on tässä se ajatus, mistä me olemme lähteneet liikkeelle.

Nyt sitten huoli näistä yksityisistä palveluntuottajista: muun muassa Pirkanmaalla nämä tulokset ovat hyvinkin paljon tulleet myös siitä, että siellä on ollut hyviä yksityisiä palveluntuottajia. Minua hieman — toivottavasti en nyt ymmärtänyt väärin — häiritsee se, että toisaalta kritisoidaan yksityistä palveluntuottajaa ja toisaalta sitten vaaditaan näitten kasvupalveluitten kokeilujen jatkamista, kun ne hyvät tulokset hyvin pitkälle ovat perustuneet yhteistyöhön myös näitten yksityisten palveluntuottajien kanssa. Tällä esityksellä ei yksityistetä julkisia työvoima- ja yrityspalveluja. Tämä mahdollistaa yksityisten palveluntuottajien hyödyntämisen nykyistä laajemmin, mutta ei se suoraan siirrä mitään tehtävää yksityisille palveluntuottajille. Ja tämän haluan sanoa kirikkaasti.

Maakunnalla on tulevaisuudessa todella iso vastuu kasvupalvelulain järjestämisestä, ja jokainen maakunta päättää sitten itse, mitä palveluja käyttää.

Tämä iso kysymys siitä, minkä takia ei päästä sitten paremmin muun muassa näihin pitkäaikaistyöttömiin ja vaikeimmin työllistyviin ja onko mitään selvityksiä näistä: Kyllä, näitä on selvitetty, ja se havainto on se, että ne keinot, mitä meillä on työvoimapalveluissa tällä hetkellä käytettävissä, eivät enää riitä siihen, että me voisimme pureutua näihin vaikeimmin työllistyviin ihmisiin. Sen takia ei pelkästään ole tämä kasvupalvelu-uudistus vaan on tämä työkykyohjelma — josta yksi pieni osa oli Lex Lindström kakkosen hyväksyminen riihessä. Mutta se työkykyohjelma on se iso sateenvarjo, jonka alla lokakuun lopussa, kun tämä selvitys luovutetaan, päästään ensimmäistä kertaa oikeasti ja tutkitusti käsitä siihen, mitä näille ihmisille pitää oikeasti tehdä. Tiivistän sen siihen, että nämä ihmiset ovat väärissä palveluissa. Heidät pitää saada oikeisiin palveluihin. Osaltaan tämä kasvupalvelu-uudistus vastaa myös tähän, mutta ei tämä riitä. Siksi täytyy tehdä monia toimenpiteitä. Tämä ei vastaa siis kaikkeen.

Eli moneen kysymykseen en ehtinyt tässä vastaamaan, mutta keskustelu on alkanut hyvin rakentavasti. Jatketaan samalla tavalla.

Puhemies Paula Risikko: No niin, tässä vaiheessa mennään nyt puhujalistalle, kuten äsken tuossa lupasin, ja varmasti palaamme vielä tähän debattiinkin.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

14.52 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille asiallisesta lakipaketin esittelystä.

Tämä kasvupalvelulainsäädäntö, joka nyt koskee sisällöllisiä lakeja, on erittäin merkittävä siinäkin mielessä, että se on iso muutos valtion ja kuntien strategisen ohjauksen kannalta sillä tavalla, että heidän osaltaan kasvu-, elinkeino- ja työllisyyspalvelujen ohjaus heikkenee ja maakuntien rooli ja vastuu kasvavat. En olisi hellittänyt valtion ja kuntien roolia näin paljon.

Sote merkitsee kuntien tehtävien muutosta: kunnat joutuvat rakentamaan oman elinvoimaisuutensa omille vahvuuksilleen ja ennen kaikkea keskittymään elinkeino-, investointi-, sivistys- ja koulutus-, nuoriso- ja kaavoituspolitiikkaan. Eikö tälle ajattelulle olisi ollut johdonmukaista, että elinkeino-, koulutus-, työllisyys- ja osaamispalvelut tukevat toisiaan myöskin siellä kuntatasolla?

Kolmanneksi, yleiskatteellisen rahoituksen haasteista on täällä paljon puhuttu, ja tässä on olemassa se riski, että tämä sote tulee viemään aika merkittävän osan tästä rahoituksesta, ymmärrettävästi, ja voi käydä niin, että näitten kasvu-, elinkeino- ja työllisyyspalvelujen rahoitus jää mopen osalle, ellei sitä selvästi korvamerkitä ja ohjata.

Neljänneksi, kuntien rooli ei saisi heikentyä varsinkaan vaikeammin työllistettävien kohdalla niin paljon kuin nyt tapahtuu. Kunnat sijoittavat yli miljardin vuodessa työllisyyden hoitoon, ja jos tällainen uudistus tulee, niin se heikentää tai ainakin voi vaikeuttaa tätä kuntien keskeistä tehtävää. Tässä mielessä nämä pitkäaikaistyöttömyyttä koskevat kokeilut ovat olleet tärkeitä, ja soisi, että ne myös tulevaisuudessa voisivat jatkua. Sama koskee TYP-palveluja, jotka ovat ensimmäinen yritys saada saman oven avauksella sosiaalipalveluja, työllisyyspalveluja ja Kelan palveluja. Tämän tyyppisiä konseptejahan me tarvitsemme kuntatasolla. [Pia Viitanen: Painavaa asiaa!]

Viidenneksi haluaisin sanoa sen, että tämä työvoiman kohtaantoasia on kasvava ongelma, tämä haaste, tässä yhteiskunnassa, ja tulee olemaan. Tarvittaisiin tällainen parlamentaarinen, kolmikantainen työ, joka pohjustaisi jo seuraavaa hallitusohjelmaa. Miten tätä monimutkaista haastetta, joka liittyy asuntopolitiikkaan, pendelöintiin, moniin muihin asioihin — osaamiseen — voitaisiin ruveta ratkomaan niin, että nämä eri politiikka-asiat tukisivat toisiaan? Jokaisessa maakunnassa tarvittaisiin Länsi-Suomen tapaan oma tämänmoisen positiivisen rakennemuutoksen, selviytymisen, kasvun, työllisyyden ja osaamisen toimenpideohjelma.

Lopuksi näistä yksityisistä palvelutuottajista: niitä tarvitaan kumppaneiksi, mutta me emme saa mennä siihen, että julkiset työvoimapalvelut lakkaavat tai kuihtuvat. Tässä on olemassa se riski, että nämä markkinaehtoiset toimijat, totta kai, keskittyvät helpommin niihin, jotka ovat helpommin työllistettäviä, mutta kuka vastaa sitten siitä haasteesta, joka meillä edessä on: miten me saamme vaikeimmin työllistettävät ihmiset töihin, jotta työllisyysaste voisi nousta sinne 75 prosenttiin? Tässä tietysti voisi ajatella, että markkinaehtoisille toimijoillekin asetetaan joitain velvoitteita ottaa hoitaakseen myös näitä vaikeammin työllistettäviä ihmisiä. — Olisiko tässä joku ajatuksenpoikanen ministerin mietittäväksi? — Kiitoksia.

14.56 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kasvupalveluiden uudistukseen liittyy paljon huolenaiheita erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja vaikeasti työllistettävien näkökulmasta. Tämä lakiesityshän on vain yksi monien muiden joukossa. Vaikka olen itse tuolla työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, koen, että lakien yhteisvaikutuksia ja ko-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

konaisuutta on todella hankala hahmottaa, etenkin kun näitä lakeja tulee kovasti eri tahtiin. Tästä johtuen esimerkiksi pitkäaikaistyöttömien palvelupolku ei ole riittävän selkeästi ainakaan minulle vielä auennut.

En ole myöskään ymmärtänyt, miksi hyvin toimivia malleja, esimerkiksi näitä kuntako-keilumalleja, aiotaan lopettaa, ja en omasta mielestäni saanut vielääkään järkevää vastausta ministeriltä enkä saanut oikein selvyyttä siitä, mitä se allianssimalli oikeastaan tarkoittaa. Me olemme keväällä valiokunnassa asiantuntijoilta kysyneet, ja jos olen kysynyt kymmeneltä asiantuntijalta, niin olen saanut kahdeksan erilaista vastausta siihen, mitä se allianssi nyt sitten käytännössä tarkoittaa, niin että se jäi minulle kyllä kovin hämärän peittoon nytkin. [Ben Zyskowicz: Kaksi ei vastannut ollenkaan!]

Ensinnäkin rahoituksen siirtyminen maakuntien yleiskatteelliseksi rahoitukseksi uhkaa heikentää rekrytointipalveluiden järjestämistä, koska riskinä on, että näihin palveluihin ei sote-menojen jälkeen enää jää kovin paljon resursseja. Tässä lakiesityksessä on uhkana myös se, että pitkäaikaistyöttömien palvelut heikkenevät siksi, että yritykset ovat tulospalkkion ohjaamina todennäköisesti kiinnostuneempia hoitamaan helposti työllistettävien kuin pitkään työttömänä olleiden tai vaikeasti työllistyvien asioita.

En saanut vastausta ministeriltä myöskään siihen kysymykseen, onko tarkoitus, että työn valitsee jatkossa itse palveluntuottajansa. Näin vielä keväällä ainakin valiokunnassa asiantuntijat kertoivat, mutta toivottavasti tähän on nyt tullut muutos, koska olen kyllä sitä mieltä, että pitkään työttömänä olleella ei välttämättä ole valmiuksia käyttää tällä tavalla valinnanvapautta, ja silloin voi olla uhkana se, että henkilö putoaa palveluiden piiristä kokonaan pois.

Lisäksi toivoisin vielä ministeriltä vastausta siihen, kuka sitten tekee palvelujen tarvearvioinnin ja palvelusuunnitelman. Erityinen huoleni minulla on tästä palveluintegraation toteutumisesta, koska pitkään työttömänä olleet tarvitsevat laajan palveluvalikoiman, esimerkiksi monenlaisia sosiaalipalveluja, monenlaisia terveyspalveluja, monenlaisia kuntoutuspalveluita, velkaneuvontaa ja niin edelleen. Eli miten varmistetaan, että yksityisellä palveluntuottajalla on tarpeeksi laaja palveluvalikoima? TYP-toimintahan on omalta osaltaan vastannut juuri tähän haasteeseen ja on ollut minusta hyvää toimintaa. Onko meillä riittävästi tällaisia yksityisiä palveluntuottajia, ja miten tämä asia sitten jatkossa toimii?

Täällä on moni muukin ollut huolissaan tästä sähköisen asioinnin lisääntymisestä, ja niin olen minäkin. Tutkimusten mukaan tiedämme, että jopa 25 prosenttia pitkäaikaistyöttömistä ei joko pysty, osaa tai voi eri syistä käyttää sähköisiä palveluita, ja jos palvelut siirtyvät liikaa sähköiseen muotoon, on kyllä suuri uhka, että nämä ihmiset putoavat kaikkien palveluiden ulkopuolelle. Pitkäaikaistyöttömät tarvitsevat kasvotusten annettavia palveluita ja tiivistä rinnallakulkemisen prosessia, joka saattaa joskus kestää useita useita kuukausia.

Toivon vielä ministerin vastaavan siihenkin, miten tämä yksityisyydensuoja on nyt huomioitu tässä lakiesityksessä, kun nyt sitten tilanne muuttuu sillä tavalla, että tietoja olisi mahdollista antaa myöskin yksityisille yrityksille. — Kiitos.

15.01 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille vastauksesta, joka tuli näistä kokeiluista, ja tämän allianssimallin eteenpäin tuomisesta. Tämä asia on todellakin aika nopealla aikasyklillä: todellakin jo syyskuun aikana ovat nämä yt-neuvottelut näissä meidän kokeiluissamme. Mieluusti näkisin kyllä jatkon, ja jos eduskunnan tarvitsisi tai pitäisi jotain lakia muuttaa, niin me voisimme mennä ylitse tästä asiasta vähän matkaa,

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

niin että tässä salissa voitaisiin ehkä olla yksimielisiä tällaisen uudenkin näkökulman tuomiseksi siihen asti, kunnes tämä uusi maakuntalainsäädäntö on voimassa.

Todellakin Pirkanmaallakin on 320 työntekijää tässä kokeilussa. Näitten muutos taas takaisin sinne TE-toimistoihin on aika stressaavaa tietenkin henkilöstön suhteen, mutta todellakin näitten kokeilun tuloksista ollaan oltu siellä hyvin mielissään. Ehkä siellä heijastaa TE-toimistossa ja ehkä ely-keskuksessakin se — kuten, ministeri, sanoitte — se, että tähän on löydetty yhteistyö. Sehän on onnistunut kokeilu, jos siinä on päästy eteenpäin yhteistyössä eri tahojen kanssa. Siellä on ollut vähän sitä ongelmaa. Kollegani Korhonen varmaan tulee omassa tulevassa puheenvuorossaan kiittämään tästä yhteistyöstä. Minä kyllä vähän arvostelenkin sitä, että ehkä tässä allianssimalliin siirtymisessä meillä on ollut hitauksia Pirkanmaalla, ja toivottavasti nämä on nyt sitten selätetty.

Tähän itse maakunnalliseen toimintaan: Yksi erittäin tärkeä osa juurikin kasvupalveluissa elinkeinotoimen osalta ja kunnissa on ollut rekrytointi: kuinka yritykset ovat osanneet sen tehdä ja miten työvoimaa on saatu. Käytiin talousvaliokunnan puitteissa katsomassa muun muassa Meyerin ja Uudenkaupungin toimintaa. Varsinkin niissä tapauksissa, joissa on tosi akuuttia saada hyvää työvoimaa sinne, on tärkeää, että se toimii kunnan ja kaupungin elinkeinotoiminnan kanssa yhdessä vielä jatkossakin. Eli sana yhteistyö — toivon, että ministeri tuo sitä vielä vahvasti esille tässä tulevassa.

15.03 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Hyvää keskustelua työllisyyspalvelujen laadun parantamisesta. Uskon, että meillä on siihen yhteinen tavoite, ja tässä on yli puoluerajojen toivottu myös sitä, kuten edustaja Pirttilahtikin mainitsi, että niitä hyviä käytäntöjä, joita nyt on tässä esimerkiksi työllisyyskokeilun kautta saatu, ei kuitenkaan unohdettaisi, oli se juridinen tapa järjestää palvelut jatkossa sitten mikä tahansa. Ja mietin myös sitä, että maakunnat ovat keskenään hyvin erilaisia mutta luonnollisesti maakunnissa on sisällä hyvin erilaisia ja eritarpeisia alueita ja olosuhteita, ja on hyvä jatkossakin varmistaa, että tieto kustakin kunnasta kulkee sinne maakuntaan asti. Tämä allianssimalli on mielestäni ihan tervetullut kehityssuunta tässä. Se tarjoaa vastauksia siihen, että yhteistyötä tehdään, eikä se ole kiinni pelkästään siitä, tulevatko ihmiset toimeen keskenään tai sattuuko olemaan motivaatiota tehdä yhteistyötä, vaan valtion suunnalta myös muistutetaan yhteistyön välttämättömyydestä.

Olen itsekin huolissani siitä riskistä, joka on noussut esiin, eli riittääkö tämä yleiskatteellinen rahoitus sitten lopulta kasvupalveluihin, mutta jos sinne tulee tällainen kasvupalvelulisä ja jos pidetään huolta siitä, että ei tule tilannetta, jossa esimerkiksi kasvavat terveyspalvelut alkavat niellä kasvupalvelurahoja, niin silloin varmaan olemme kutakuinkin turvassa.

Puuttuisin myös tähän digitalisaatioon, joka tässä on noussutkin jo esiin, ja toistan sen, minkä debatissakin totesin. Eli sähköisiä palveluita on syytä lisätä, ja niitä varmasti tarvitaan, ja joillekin ne ovat erinomaisen hyvät, mutta kun menemme esimerkiksi ikääntyviin väestöryhmiin, niin niin sanottuja digitaalisia kuiluja on tässä yhteiskunnassa aika paljon ja meidän täytyy varmistaa, että me emme verkkopalvelujen lisäämistä tee sillä hinnalla, että henkilökohtainen kontakti, mikä on vaikuttavinta, vähenee. Eli on hyvä, että on paljon erilaisia palveluita tarjolla, ja koetetaan lähteä kehittämään asioita niin, että jokaiselle myös löytyy se palvelu.

15.05 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Muutama keskeinen kysymys.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Ministeri sanoi, että maakuntien käytössä on jatkossa sama raha kuin tällä hetkellä. Rohkenen kyllä epäillä. Rohkenen epäillä sen vuoksi, että kunnat ovat tällä hetkellä panostaneet voimakkaasti myös pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon ja se ei ole tullut itsestään. Se on tullut sitä kautta, että meillä on työmarkkinatuen yhteinen rahoitusvastuu. Se on tullut sitä kautta, että meillä on ollut lakisääteiset työvoiman palvelukeskukset ja niistä olleet kokeilut ennen sitä. Se on pitkän prosessin lopputulema. Ja nyt iso riski on se, että iso osa tästä kuntarahasta, joka on käytetty pitkäaikaistyöttömien palveluihin, tulee katoamaan, koska, niin kuin ministeri sanoi, kuntakokeilua ei haluta ministeriössä jatkaa sen vuoksi, että kunnilla ei tule olemaan työllistämisessä samaa roolia jatkossa kuin nyt. Tämä on se oleellinen kysymys. Kunta on ollut lähellä ihmistä, kunta on ollut lähellä työtöntä, ja sitä kautta se on pystynyt tekemään hyvää tulosta yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa, ja tämä yhteys tässä nyt katoaa. Kunnat voivat tuottaa palveluita ilman kilpailutusta ainoastaan markkina-häiriötilanteessa. Ja jos mietimme vaikka nuorten työpajoja, niin uskallan rohjeta väittää, että niistä iso osa katoaa, koska ne eivät näillä kilpailuilla markkinoilla pysty toiminaan. Eivät kunnat lähde niitä yhtiöittämään ja viemään sinne kilpailuun vaan toteavat, että kun nämä eivät enää saa toimia, niin pistetään sitten purkkiin ja purkin kansi kiinni.

No, toinen asia, joka liittyy tähän kuntakokeiluun, on se, että sitä kautta on saatu rakennettua yhteistyömalleja ja se on tullut pitkän prosessin tuloksena. Nyt sitten, kun pistetään hullunmylly käyntiin ja siirretään vaikkapa sieltä Pirkanmaalta ne työttömät takaisin sinne TE-hallinnon viralliselle kontolle ja tässä välissä rakennetaan allianssia, ne olemassa olevat yhteistyörakenteet hajoavat. Ne pitää rakentaa osittain uudelleen. Miten esimerkiksi toimitaan siinä tilanteessa, että meillä on ollut työnvälitystä, joka on ollut siellä kouluissa ja kohdentunut suoraan nuoriin? Tämän tyyppiset asiat ovat nyt riskin alla. Ja on myös tämä aikataulu: Me tiedämme, että pilottilainsäädäntö on sellainen, jonka pitää mennä perustuslakivaliokuntaan, ja syyskuun lopulla lakataan ottamasta uusia työttömiä näihin kuntakokeiluihin. Se on kiinni siitä, miten perustuslakivaliokunta pystyy käsittelemään esimerkiksi sen, että yksityinen toimija saa nämä tiedot, jotka tähän asti ovat olleet ikään kuin tietosuojan sisällä — kunnille ei vaikkapa ole voitu antaa tietoa siitä, keitä työttömiä on, ja pääsyä urajärjestelmään. Kyllä minä isosti ihmettelen sitä, että jos nyt tiedot voi antaa yksityisille yrityksille, niin mitä meidän perustuslakimme sanoo tähän. Ja jos tämä pilotti karahtaa tähän, niin karahtaa koko kaunis kuvitelma siitä, miten alliansseilla siirretään nämä kuntakokeilut sitten sinne tulevaan maakuntahallintoon.

Toinen huolenaihe liittyy siihen, että kasvupalvelulaissa sanotaan, että palvelutarvearviointi on viranomaistehtävä. Tässä laissa sanotaan, että sen voi tehdä yksityinen palvelutuottaja. Olisi kiva tietää, kumpaa se nyt hallituksen mielestä on, onko se viranomaistehtävä vai sellainen asia, jonka yksityinen palvelutuottaja voi tehdä. Itse näen sen niin, että palvelutarvearviointi on tietyllä tavalla portinvartijuus myös niihin kustannuksiin. Nyt jos yksityinen tuottaja saa valita, mitä palveluita se asiakas tarvitsee, ja sen jälkeen se rupeaa tuottamaan niitä palveluita sille asiakkaalle, niin miten se maakunta hallitsee kustannukset? Ja sitten kun tullaan tähän kustannuspuoleen kokonaisuudessaan, niin minun iso huoleni on se... Täällä luotetaan maakuntapäätäjiin. Niin minäkin luotan, mutta ongelma on se, että jos meillä on sote-palvelut, jotka on tiukkaan laeilla säädetty, että tätä ja tätä pitää tähän mennessä tarjota, ja hyvin löysästi säädetty työvoimapalvelut, joissa voidaan innovoida ja tehdä kaikkea mielenkiintoista uutta, niin siinä käy niin, että ne sote-palvelut tuotetaan, mutta kun rahat loppuvat, niin ne työvoimapalvelut jäävät tuottamatta.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Kolmas huoli liittyy siihen, miten pitkäaikaistyöttömien kohdalla valta ja vastuu toimivat tässä kokonaisuudessa. Jos me menemme sinne yksityisten yritysten puolelle ja kun me menemme tulospalkkauksen puolelle, mikä sinänsä on positiivinen asia, niin riski on se, että se ikään kuin kermankuorinta tapahtuu siellä yrityksen sisällä, niin kuin esimerkiksi Britanniassa tapahtui alkuvaiheessa ja sen jälkeen ruvettiin säätelemään monella, monella säännöllä tätä kokonaisuutta, jotta se saatiin kuriin. Ja jos mennään niin pitkälle sähköisiin palveluihin kuin koko maakuntauudistuksessa näytetään menevän, niin ongelmahan on se, että tässä maassa on miljoona ihmistä, jotka eivät kykene käyttämään sähköisiä palveluja sillä tavalla kuin pitäisi, ja pitkäaikaistyöttömistä vielä suurempi osuus. Siinä mielessä olen surullinen, että esimerkiksi näitä haastatteluja, joita tämä hallitus on lainsäädäntöön rakentanut, ei enää sitten turvatakaan tässä maakuntamallissa. Ne ovat muuten Tanskassa tuotaneet 3—4 prosenttia paremman työllisyshyödyn silloin, kun ne on tehty naamatusten ihmisten kanssa, ei puhelimella, ei ryhmähaastatteluilla, vaan nimenomaan kahden kesken asiakkaita palvellen. Ja sana, jota pitää painottaa, on ”palvellen”.

15.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ministeri Lindströmin esittämä lakipaketti on mielestäni erittäin hyvä ja kannatettava. On selvä asia, että työllisyystilanne on nyt saatu kovilla ja järkevillä ja vahvoilla toimenpiteillä paranemaan tässä maassa. Kuten sanottu, niin kaksi vuotta sitten jokaista työtöntä kohti oli 0,17 vapaata työpaikkaa, tällä hetkellä luku on 0,3. Elikkä tilanne on työtöntä kohti radikaalisti parantunut, mutta siitä huolimatta työttömyyden luku on liian korkealla, ja me tarvitsemme uusia keinoja ja nimenomaan niitä keinoja, jotka purevat työttömyyteen. Ja tätä vartenhan tämä laki on tehty.

Tämä liittyy tietenkin siihen kuuluisaan maakuntauudistukseen ja siihen, että kasvupalvelut ja monet muut palvelut saadaan hajautettua lähemmäksi ihmisiä. Minun on vaikea ymmärtää tämän keskustelun sävyä, että kun palveluita ja päätöksentekoa hajautetaan — niin kuin Euroopassa kaikkialla muualla on tehty jo, meidän tulemme tässä asiassa raakasti jälkijunassa — kun tällaista uudistusta nyt tehdään, niin olen kuullut monia vastustavia puheenvuoroja, että byrokratiaa ei saisi purkaa vaan sitä pitäisi lisätä. Olemmehan me nähneet byrokratian vaikutukset tässä maassa jo aikaisemminkin, joten miksi sitä nyt ei saisi purkaa ja päätöksentekoa ja työntekoa ja rahoituksen jakamista tuoda lähemmäksi ihmisiä? Se, että joku yksityinen yrittäjä löytää jollekin työttömälle työpaikan ja käytetään työllistämistä aidosti ja mennään oikeasti yhteistyön mallilla eteenpäin, sehän on hyvä asia. Kuten ministeri Lindström omassa puheenvuorossaan totesi, tässähän ei yksityistetä mitään, vaan tehdä vahvasti yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Tämä on syytä muistaa, eikä pidä pelotella sellaisilla asioilla, joita ei ole olemassa.

Toivonkin tälle lakiesitykselle nopeaa ja juohevaa käsittelyä, niin että saadaan kasvu- ja palvelut maakunnissa toimimaan sillä tavalla, että työpaikkoihin aidosti löydetään oikea ihminen tekemään sitä työtä ja koulutetaan edelleen ihmisiä, että saadaan niille tyhjiille työpaikoille ihminen tekemään sitä työtä. On totta, että meillä on vajaatyökykyisiä, on henkilöitä, jotka pitää toimittaa sitten arvokkaasti eläkkeelle. Kuten ministeri Lindström on omissa puheenvuoroissaan monta kertaa sanonut, niiden ihmisten eläkkeelle siirtyminen, joille työllistyminen esimerkiksi viiden vuoden työttömyyden jälkeen on ylivoimaisen vaikeaa, hoidettakoon muilla lainsäädännöillä. Tämä paketti, jota nyt parhaillaan käsitellään, on siitä hyvä, että tällä ratkaistaan niitä ongelmia, joille ei keskitetysti ole pystytty kunnolla mitään tekemään.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Maailma on paljon muuttunut. Hyväksymmekö me sen, vai lähdemmekö tappelemaan vastaan? Jokaisen meistä on oma valinta tehtävä, mutta minun valintani on se, että meidän on elettävä tämän maailman mukana, tuotava uusia keinoja työllistymiseen ja saatava töihin kaikki ihmiset, jotka vähänkin pystyvät.

15.14 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Kuten todettua, myös nämä lakiesitykset kuvastavat tätä maakuntauudistuksen keskeistä peruslähtökohtaa, eli alueelle itselleen annetaan enemmän joustoa määritellä näitä oman alueen työnhakijoitten ja yritysten tarpeita. Eli ei katsota kaikkialla samanlaisella sapluunalla, vaan pystytään katsomaan oman maakunnan tarpeitten mukaan. Minä ymmärrän sillä tavalla, että tällä lailla myös määritellään palveluitten minimitaso eli kaikille tietyllä tavalla peruspalvelutaso, kuten työnvälitys ja osaamisen kehittämispalvelut, mutta maakunnat voivat sitten itse määritellä ”lisäpalveluja”. Tässä tietysti maakunnan päättäjät joutuvat sitten, kuten täälläkin on todettu, arvioimaan sitä, millä tavalla koko maakunnan kaikki toiminnot pystytään hoitamaan tuon yleiskatteellisen rahoituksen osalta. Luotan maakuntapäätäjiin, mutta tietysti tätä rahoituksen suhdetta on syytä arvioida hyvin tarkoin.

Mutta itse asiassa syy, minkä vuoksi tulin tänne, on se, että olen näitä lakiesityksiä käynyt läpi myös aika suurenkin TE-toimistojen joukon kanssa ja kyselty, millä tavalla he arvioivat nyt näitä sisältölakeja. Yhteinen johtopäätös kaikilla on se, että lait ja esitykset ovat hyviä ja ne vievät tätä kokonaisuutta oikeaan suuntaan, mutta he ovat esittäneet myös tiettyjä viilauksia, joita vielä tässä lain valmistelussa tulisi ottaa huomioon.

Muutama pointti niistä:

Ensinnäkin TE-toimistot toteavat, että maakunnalla tulisi olla järjestämistehtävään liittyen päävastuu asiakkaan palveluprosessista, eli he katsovat, että hajautettu vastuu ei käytännössä toimisi kovin hyvin.

Toisena todetaan, että esityksen lähtökohtana on pitkälle palveluitten digitaalisuus. Näin ollen esityksen tavoitteet toteutuvat vain niiden asiakkaitten kohdalla, joilla on mahdollisuus ja kyky käyttää digitaalisia palveluita, eli ohjaustyössä digitaalisia palveluita täydentää aina vahva henkilökohtainen ohjaustyö.

Kolmantena esityksen lähtökohtana on myös käsitys asiakkaitten omatoimisuudesta ja aktiivisuudesta. Asiakkaissa on nyt ja tulevaisuudessakin iso joukko ihmisiä, jotka eivät ole työnhaussa tai ylipäätään elämässään aktiivisia ja omatoimisia. Tämä tulisi TE-toimistojen mielestä myös huomioida.

Neljäntenä aktiivisen työnhaun velvoite on tarpeen asettaa asiakkaalle vasta siinä vaiheessa kun hän on työllistymisen vaiheessa. Erityisesti monialapalveluja tarvitsevat vaativat myös muita toimia ennen varsinaista työllistymisen vaihetta.

Viidentenä johtopäätöksenä tai viilaamisen kohteena todetaan, että kasvupalvelukoulutus on nimenä huono. Se ei kuvaa millään tavalla palvelun sisältöä ja on asiakkaalle vaikeasti hahmotettavissa. Yhdellä koulutusnimikkeellä ei voi kuvata montaa erityyppistä koulutusta, jotka sisältyvät kasvupalvelukoulutuksen nimen alle. Nimen tulisi olla sellainen, että sitä ei tarvitse paljon selitellä, ja sen tulee kuvata suoraan sisältöä.

Kuudentena TE-toimistot toteavat, että monialaista palvelua tarvitsevien asiakkaitten palvelutarpeen määrittelyn määrälliset rajat, eli 12 kuukautta työttömyyttä ja niin edelleen, tulisi poistaa lakitekstistä. Laki tällaisenaan ohjaa havaitsemaan monialaisen palvelutarpeen liian myöhään.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Seitsemäntenä palvelujen tasapuolisuus on varmistettava, jotta voidaan taata asiakkaille yhdenvertaisuus.

Kahdeksantena viranomaisilla on jo sisäänrakennettu tietosuoja- ja salassapitovastuu. Nämä vastuut tulee ulottaa samanlaisina myös palveluntuottajiin, ja lain valmistelussa tähän tulee kiinnittää huomiota.

Ja yhdeksäntenä palveluntuottajien viranomaistyön kaltaiset velvoitteet on selkeästi määriteltävä laissa.

Eli tämäntyyppisiä toiveita tuolta TE-toimistojen suunnalta, ja tietysti nämä tulevat nousemaan esille myös sitten täällä talon käsittelyssä.

15.19 Reijo Hongisto sin: Arvoisa puhemies! Vierailin kesän aikana useissa pk-yrityksissä ja tapasin eri yhteyksissä kymmeniä pienyrittäjiä. Lähes kaikkien huolena oli osaavan työvoiman saatavuus. Moni yrittäjä haluaisi laajentaa yritystään ja palkata lisää henkilöstöä, mutta kun ei saa mistään eikä mitenkään työvoimaa, ei vaikka maksaisi jonkin verran korkeampaa palkkaa kuin työehtosopimuksiin on kirjattu. Moni arveli myös, että palkkaus ja joustava työaika eivät aina kiinnosta niitä työttömiä, jotka ovat ansiosidonnaisella päivärahalta, palkan ja ansiosidonnaisen päivärahan välinen ero kun häviää usein työmatkakuluihin eikä kukkaro liho työssä käynnistä huolimatta.

Nyt keskustelussa olevassa lakiesityksessä säädetään työnhakijoiden palveluprosessista sekä maakunnallisina kasvupalveluina järjestettävistä palveluista. Tavoitteena on parantaa työmarkkinoiden toimivuutta, osaavan työvoiman saatavuutta ja tietenkin työtä hakevien mahdollisuutta työllistyä.

Maakunnalla olisi velvollisuus järjestää rekrytointipalveluja ja ammatinvalinta- ja ura-ohjausta sekä kasvupalvelukoulutusta. Maakunnan olisi välitettävä tietoa osaavan työvoiman saatavuudesta ja työtilaisuuksista, annettava rekrytointiin ja työnhakuun liittyvää neuvontaa ja ohjausta sekä sovitettava yhteen työtilaisuuksia ja työnhakijoita. Tehtävät hoidettaisiin nykyisissä ely-keskuksissa ja TE-toimistoissa olevalla henkilöstöllä ja noin 600 miljoonan euron siirrolla valtiolta maakunnille.

Maakuntien olisi mahdollista siirtää nykyisin työ- ja elinkeinoviranomaisten hoidettavana olevia tehtäviä laajemmin palveluntuottajien hoidettavaksi. Tehtäviä ei kuitenkaan siirtyisi palveluntuottajan hoidettavaksi suoraan, vaan tehtävien antaminen palveluntuottajalle olisi maakunnan harkinnassa. Maakunta harkitsisi, mitkä palvelut se tuottaisi itse ja mitkä palvelut se hankkisi yksityisiltä palveluntuottajilta.

Arvoisa puhemies! Kesän aikana kuulin myös, että ihmisiä työllistyy yhä useammin niin sanottujen virallisten kanavien ohi, suoraan rekrytoinnilla tai kaverin kautta. Mielestäni työllistyminen on tärkeämpää kuin se tapa, jolla haetaan tai tarjotaan työtä. Työllistyminen on kaiken a ja o. Käsitykseni mukaan tämän lain avulla lähennetään maakunnan alueella toimivia yrityksiä, koulutuksen järjestäjiä, työvoimaa ja työnvälitystä harjoittavia tahoja.

Tämä on selkeä parannus nykykäytäntöön verrattuna, ja arvoisa puhemies, tämän takia minä kannatan tätä lakiesitystä.

15.22 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Työllisyys Suomessa on meidän kohtalonkysymyksemme. Olemme työllisyysasteessa huomattavasti jäljessä muuta Pohjolaa. Se, että hallitus onnistuu nyt nostamaan työllisyysasteemme sinne 72:een, on hyvä asia, mutta vain välitavoite. Mikäli haluamme lopettaa velkaantumisemme ja hoitaa kunnialla palve-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

lumme, on meidän seurattava muuta Pohjolaa. Esimerkiksi Ruotsin työllisyysaste on jo yli 80 prosenttia.

No, maakunnilla ja vapautuvilla yrityspalveluilla on näytön paikka kohta. Tähän saakka työvoimapalveluja ja työllisyyttä on hoidettu ja arvioitu valtakunnallisella tasolla. Vaikka kunnat ovat panostaneetkin vuosittain yli miljardin työllisyyden parantamiseen, niin keinot eri maakuntien tilanteen korjaamiseen ovat suhteellisen kaavamaisia ja valtakunnallisia. Meidän maakuntamme ovat työllisyysrakenteeltaan ja työllisyysasteeltaan aivan erilaisia.

Otan esimerkiksi kotimaakuntani Kainuun. Meidän työllisyysasteemme ennen tämän hallituksen alkua oli nippanappa 60 prosenttia. Nyt se on korjaantunut reippaaseen 66 prosenttiin, naisten osalta jopa 71 prosenttiin, mutta miesten osalta vain sinne 62 prosenttiin. Tämä on erilainen maakunta kuin muut. Siitä huolimatta meillä on valtava osaavan työvoiman pula.

Olemme siis jäljessä kaikki muita maakuntia, ja tällä on tietysti oma historiansa. Metsäteollisuuden näköalattomuus silloin yli kymmenen vuotta sitten johti Itä- ja Pohjois-Suomessa tilanteeseen, jossa miesten työllisyys rajusti laski. Myös yli satavuotiaan opettajakoulutuslaitoksen loppuminen Kajaanissa johti omalta osaltaan samantyyppisiin ongelmiin, joten se hyvin selittää sitä, minkä takia meidän lähtötasomme on matala.

Nämä työllisyysasteen hoidon yhteistyömallit ja rakenteet vaativat maakunnallisia tavoitteita ja sitä kautta kohdennettuja joustavia rakenteita. Miten tämä hoidetaan niin, että valtakunnalliset hyvät käytännöt ja mallit yhdistetään maakunnallisiin ratkaisumalleihin, se on hyvä kysymys. Sen takia tämän lakipaketin käsittely valiokunnassa on tärkeitä. Siellä tulisi kuunnella asiantuntijoita erilaisista maakunnista ja valtakunnallisesti ja tehdä tähän tarpeellisia korjauksia.

15.25 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Tässä salissa on käytetty jo monia hyviä puheenvuoroja, kiitokset siitä.

Olen työskennellyt työllisyyden hoidon kentällä pitkään ja nähnyt joiltain osin tätä toimikenttää ravistelleet moninaiset murrokset. Aika ajoin toimintaympäristö on tempoilevan työllisyyspolitiikan johdosta ollut lähes kaoottinen. Tämä on turhauttanut niin työnhaikijat kuin kentällä toimineet työntekijätkin. Palvelujen tarjoaminen ja niiden pitkäjänteinen kehittäminen on jatkuvien muutosten myötä ja niiden keskellä eläen ollut likipitään mahdotonta. Tätä taustaa vasten ajatellen ei ole mikään ihme, että toimintaa on ollut helppo haukkua tehottomaksi. On kuitenkin pakko katsoa peiliin, koska se on osin myös itse aiheutettua.

Yksi asia ei ole kuitenkaan muuttunut, ja se on pidempään työttömänä olleiden ihmisten tarve tukeen ja ohjaukseen. Joskus se tarkoittaa ihan kädestä pitäen annettavaa apua. Tätä ei tehdä pikaisesti, 15 minuutin tai puolen tunnin vastaanottoaikana, vaan kyse on nimenomaan pitkäjänteisestä, intensiivisestä ja ennen kaikkea henkilökohtaisesti annetusta ohjauksesta. Kuten on todettu, sähköiset palvelut eivät missään tapauksessa vastaa näihin tarpeisiin.

En halua moittia TE-toimistossa tehtyä työtä, mutta tosiasia on, että vuosien saatossa toteutetut leikkaukset toimintamenoissa ovat johtaneet tilanteeseen, jossa palvelua ei kyetä tarjoamaan tarvetta vastaavalla tavalla. En väitä, etteivätkö yritykset voisi näitä palveluja tarjota, mutta yksi asia on kuitenkin selvä: kuntoutuksella työtoimintaa ne eivät useinkaan voi tai halua tehdä, ja sen vaatiminen on itse asiassa kohtuutonta. Tämä on monin paikoin

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

ollut vahva viesti nimenomaan yrityskentältä. He voivat ja usein haluavatkin kantaa yhteiskuntavastuuta, mutta hyväntekeväisyyteen eivät markkinaehtoiset toimijat voi ryhtyä. Kuntouttavalla työtoiminnalla ei kukaan voi reaalisesti arvioiden tai rehellisesti sanoen väittää tehtävän kannattavaa bisnestä. Vastuu tästä kuuluu julkiselle sektorille, ja voimme vain kysyä, kuinka resurssit tähän riittävät jatkossa, jos järjestökentän vahva tuki ei ole julkisen sektorin tukena. On vaikea olla tekemättä johtopäätöstä, että järjestöjen ja kolmannen sektorin aseman merkitystä tai yleensä pitkäaikaistyöttömyyden hoidon merkitystä niin inhimillisen hyvinvoinnin kuin kuntien ja maakuntien taloudenhoidon näkökulmasta ei kasvupalveluissa ole ymmärretty. Huomio keskittyy liikaa helposti työllistyiin ja helposti työllistettäviin.

Vielä toinen asia: Olen erittäin huolissani siitä, että maakuntauudistuksen myötä vastuu ja myös oikeus työllisyyden hoitoon viedään kunnilta. Ne eivät varmasti tule näitä palveluja yhtiöittämään, ja vielä vähemmän näin tulevat tekemään järjestötoimijat. Ymmärrän, että pienemmille kunnille tämä uudistus voi olla helpotus, mutta mitä tulee kaupunkeihin ja kaupunkiseutuihin, näin ei varmasti ole. Monella kaupungilla, kuten myös kaupunkiseudulla — myös Jyväskylässä — kasvupalvelut, yritysneuvonta, työllisyyden hoito ja yhteistyö kolmannen sektorin kanssa on integroitu erinomaisesti konsernihallinnon alla elinkeinoyksikköön. Kun maakuntauudistuksen yhteydessä vastuu elinvoimasta jää kunnille, on työllisyyspalvelujen siirto kaupungeilta maakunnalle vahvasti kyseenalaistettava. Aktiivinen työllisyyden hoito on keskeinen osa kunnissa toteutettavaa elinkeinopolitiikkaa. Esitänkin kysymyksen: kuinka näistä edellytyksistä täyttää nämä velvoitteet huolehditaan uudistuksen jälkeen? Määritelmä maakunnan ja kuntien rajapinnoilla tehtävästä yhteistyöstä on ylimalkainen. — Kiitos.

15.29 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! On helppo allekirjoittaa monta asiaa ministeri Lindströmin puheessa. Pirkanmaan työllisyyskokeilua haluan kuitenkin täsmentää, kun sanoitte, että sen kivijalka on yhteistyössä. Pidän itse sitä puolena tästä kivijalasta, ja se toinen puoli, mikä ei tullut sanottua, on se, että Pirkanmaan kunnat ovat sijoittaneet tähän työllisyyskokeiluun kymmeniä miljoonia euroja omaa rahaansa yleisen avun lisäksi. Ja siitä päästään tämän lakipaketin ongelmiin. Te totesitte itsekkin, että jatkossa työllisyyspalveluihin on varattu saman verran rahaa kuin nyt on käytössä. Ei Pirkanmaallakaan näillä käytössä olevilla rahoilla olisi saatu niitä tuloksia, mitä siellä nyt tässä kokeilussa on saatu, ja se häiritsee tämän lakipaketin eteenpäinviemistä.

Hallituksella on ollut kokonaisuudessaan ihan hyvä tavoite tällä kaudella lisätä henkilökohtaisia palveluita, koska niin kuin tässäkin lakipaketissa ja sen perusteluissa sanotaan, työllistymispalveluissa henkilökohtainen asiointi asiakkaan kanssa on sitä vaikuttavinta toimintaa. Me olimme tukemassa kolmen kuukauden välein tapahtuvia väliaikaishaastatteluja. Ongelma vain oli jo silloin se, että niihin ei annettu riittäviä resursseja, ja se on johtanut siihen tilanteeseen, että itse asiassa jo viime vuonna näitä henkilökohtaisia tapaamisia TE-toimistoissa oli vähemmän kuin edellisellä vuonna, vaikka viime vuonna työttömien määrä ei vielä ollut isossa laskussa ja vaikka näiden kolmekuukautishaastatteluiden piti moninkertaistaa ne haastattelut.

Se sama ongelma jatkuu, kun nämä palvelut viedään yksityisiin ostopalveluihin ilman lisärahoitusta, ja se meitä huolestaa.

15.32 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Tähän lakiin liittyvät varsinaiset maakuntahallinnon tehtävät ovat jo käsittelyssä hallintovaliokunnassa, ja niin kuin tässä joku totesi, asiantuntijat ovat kaikki lausuneet niin, että lakia ei voida käsitellä ennen kuin tulevat nämä sisältölait ja rahoituslait. Ei siinä, että se laki olisi muutenkaan hirvittävästi edennyt sieltä, koska se on perustuslakivaliokunnan ynnä muitten osalta vielä kesken. Mutta tämä on siis kokonaisuus, mikä pitää ottaa huomioon, ja toivon, että se rahoitus tähän myöskin sitten tulee, jos ja kun tätä halutaan viedä eteenpäin.

Muutamia lisäkysymysmerkkejä tähän tietosuojaan muun muassa. Kun meillä on tämä tietosuojalaki yhä edelleen kesken, joka sekin on hallintovaliokunnassa, koska se odottaa perustuslakivaliokunnan käsittelyä vielä, ja kun ymmärtääkseni tietosuojaan on tulossa tiukennuksia monin kohdin ja on puhuttu muun muassa soten tietosuojasta mutta myös tässä tapauksessa työllistymispalveluihin liittyvästä tietosuojasta, niin minun kysymykseni on: näkevätkö hallitus ja ministeri niin, että tässä kohden, tämän lain yhteydessä, pystytään löysentämään tätä tietosuojakysymystä nykyisten lakien mukaan ja tulevan tietosuojalain mukaan, niin että yksityiset yritykset saisivat nämä kaikki tiedot käyttöön?

Täällä eräs edustaja kysyi, miksi kunnat eivät anna niitä tietoja. Siksi, että kunnat eivät saa niitä tietoja. Kunnat olisivat voineet monissa tapauksissa tehdä toimenpiteitä huomattavasti aikaisemmin, jos ne olisivat saaneet sieltä Kelan kautta tietoja niistä ihmisistä, jotka tippuvat siihen pitkäaikaistyöttömyyteen. Nyt tässä Pirkanmaan kokeilussa näin on tehty, mutta nyt tästä eteenpäin sitä ei siis enää toteuteta, koska näitä tietoja ei tarvita sinne kunnille, koska kunnilla ei ole tulevaisuudessa minkäänlaisia mahdollisuuksia hoitaa mitään näistä tehtävistä. Elikkä tämä tietosuoja on toinen kysymys.

Kuntapuolella Kuntaliiton viimeviikkoisessa kannanotossa otettiin varsin tiukkaa kantaa siihen, että näitten kokeilujen tulisi jatkua siitä syystä, että kokemukset ovat niin hyviä, siitä syystä, että esimerkiksi ympäri Pohjoismaita, meidän verrokkimaita, näitä tehdään ja toteutetaan hyvällä, tavoitteellisella työllä ja tuloksilla koko ajan. Ainoastaan Suomessa on otettu ideologinen vaihtoehto, että kunnilta viedään tehtävät pois ja palvelut ihmisiltä kauemmaksi. Hämmästelen tätä siitakin syystä, että kuntien työllisyydenhoitoon satsaama summa on tällä hetkellä noin 800 miljoonaa—1 miljardi, ja tämä on sitten hallituksen mukaan mahdollista niin sanotusti heittää muihin tehtäviin, pois työllisyyden hoitamisesta.

Sitten tähän työpajakysymykseen:

Olen kiertänyt tässä kesän aikana joitakin työpajoja, ja siellä erityisesti nuorten työpajojen puolella hämmennys on suuri. Työpajayhdistys oli tehnyt selvityksen, että kaikista niistä sadoista työpajoista, jotka tällä hetkellä toimivat, tulevaisuudessa niin sanotusti samalla viivalla markkinaehtoisesti pärjäisi ehkä viisi, jos ne kaikki joudutaan yhtiöittämään.

Sitten toinen kysymys esimerkiksi nuorten osalta on se, mitä tapahtuu niille nuorille, jotka tällä hetkellä voivat esimerkiksi toisen asteen koulutuksen sisällä käydä työpajalla niin, että osa niistä opinnoista voidaan hyväksilukea välittömästi ja voidaan siirtyä joustavasti sen koulun sisällä työpajalle ja koulun puolelle ja takaisin tarvittaessa, jos koulu ei suju. Miten nämä tulevaisuudessa toimivat, jos toinen on siellä markkinoilla pelkästään yhtiömuotoisena? Ja se rahoitus sitten siihen liittyen: jos kaikki työvoimapalvelurahoitus on yhdessä potissa siellä maakunnassa, niin kuinka paljon sieltä ministeri näkee suunnattavan sinne toisen asteen koulutuksen sisälle siihen yhteistyöhön sen bisneksen kanssa?

Tässä muutamia lisäkysymyksiä tuohon äskeiseen pakettiin.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

15.36 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään esitetty paljon perusteltua huolta työllisyyspalveluiden rahoituksesta. Haluaisinkin esittää ministerille kysymyksen: eikö lainsäädännöllä voitaisi määritellä maakunnille minimitasoa, kuinka paljon rahoitusta työllisyyspalveluihin on käytettävä, eli niin sanotusti korvamerkitä rahoitusta työllisyyspalveluihin? Tämä tässä suuressa muutostilanteessa ja sote-palveluiden ja kustannuspaineiden tilanteessa, jotta voitaisiin varmistaa, että työllisyyspalveluiden rahoitus säilyisi edes osapuilleen nykyisellä tasolla, kun aitona huolena on se, että rahaa ohjautuu työllisyyspalveluihin nykyistä vähemmän, niin valtion rahaa kuin kuntien rahaakin. Kuitenkin erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden hoidon kannalta tarvitaan resursseja ja palveluita, ja siinä olennaista on henkilökohtainen palvelu ja ohjaus, kasvokkain kohtaaminen. Se vaatii resursseja. Sitä ei ratkaista vain järjestelmää muuttamalla, joten tämä rahoitustaso on olennainen kysymys, jotta on työntekijöitä ohjaamassa työttömiä, antamassa heille tukea, neuvontaa ja ohjausta.

Tämän rahoituskysymyksen lisäksi haluan kysyä ministeriltä uudelleen jo aiemmin esittämäni kysymyksen: miten arvioitte, tuleeko tämä laki ja tämä uusi rakenne lisäämään palkattoman työn määrää Suomessa, kun yrityksille, jotka hoitavat näitä työllisyyspalveluita jatkossa, tulee mahdollisuus ohjata henkilö, asiakas, palkattomaan työkokeiluun toiseen yritykseen tai jopa omaan yritykseen? Pidän tätä itse hyvin ongelmallisena kehityskulkuna, jos näin käy. Vaikka päätökset sanktioista tekee jatkossakin viranomainen, niin palveluketjusta vastaavalle yritykselle tulee kyllä merkittävää valtaa ihmisten toimeentulon ja palkattomaan työhön ohjaamisen suhteen, mikäli näin on. Tämä on olennainen kysymys myös työttömän oikeusturvan tai terveiden työmarkkinoiden kannalta, jos palkaton työ merkittävästi lähtee kasvamaan, mitä en soisi tapahtuvan.

Arvoisa puhemies! Olennainen kysymys työttömien kannalta todella on se, saavatko he laadukasta henkilökohtaista ohjausta matalalla kynnyksellä yhdeltä luukulta. Ja tässä nimenomaan on ehkä se salaisuus, minkä takia nämä työllisyyskokeilut ovat onnistuneet. Huoli on se, että jatkossa tämä ei toteudu, jos resurssit ovat pienet ja jos kuntien ja maakuntien rajapinta työllisyyspalveluiden hoitamisessa on epäselvä. Soisin todellakin, että työllisyyskokeiluiden alasajon sijaan harkittaisiin niiden valtakunnallistamista. Ei voi mielestäni olla niin, että ainoa syy onnistuneiden kokeilujen alasajoon on se, että ne eivät sovi tähän poliittisesti valittuun maakuntamalliin ja siihen logiikkaan, jota ei ole vielä edes käynnistetty eikä lakeja siitä säädetty.

Arvoisa puhemies! Suurten kaupunkien kritiikki sote- ja maakuntauudistusta kohtaan kilpistyy paljolti nimenomaan kasvupalvelupuoleen. Toki on kritiikkiä varmaan myös sosiaali- ja terveystyöpalveluiden suunniteltuun järjestämis- ja rahoitusmalliin, mutta hyvin paljon se kohdistuu nimenomaan tähän kasvupalvelupuoleen ja siihen, että kaupungeilla ei ole riittävää roolia erittäin tärkeiden elinvoima- ja työllisyyspalveluiden hoidossa. Kaupungeilla olisi valmiutta, kykyä, ottaa kokonaisvastuu työllisyyden hoidosta, ja nyt kun katsotaan kehitystä, niin työttömyys ja erityisesti pitkäaikaistyöttömyys keskittyvät aika paljon suurille kaupunkiseuduille, joten siellä pitäisi myös olla sitten työkalut ja mahdollisuudet tehdä toimenpiteitä ja kantaa vastuuta työllisyyden hoidosta varsinkin, kun siellä on siihen halua ja kantokykyä.

15.41 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten edellä lyhyessä vastauspuheenvuorossani totesin, Suomessa on aika lailla mahdoton tilanne, kun meillä on hyvin paljon työttömiä ja samaan aikaan meillä on kuitenkin hyvin paljon avoimia työpaikkoja, joi-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

hin ei onnistuta rekrytoimaan osaavaa työvoimaa. Tämä on sellainen dilemma, jonka syistä olisi hyvä saada tarkempaa ja tutkittua tietoa. Jos oikein ymmärsin, ministeri kertoi, että on meneillään selvitys, joka on käytettävissä ehkä noin kuukauden päästä ja jossa tätä problematiikkaa on pyritty analysoimaan. Jos ja kun näin on, on erittäin hyvä, että tätä on pyritty selvittämään, jotta me tiedämme meidän työttömistämme, keiden kohdalla on kyse siitä, että koulutus ei ole riittävää ja/tai sopivaa, keiden kohdalla on kyse siitä, että työkyky on tosiasiaassa vähentynyt liian paljon, keiden kohdalla on kyse kannustinloukuista tai niin sanotuista byrokraloukuista ja niin edelleen. Tällainen tieto on todella tärkeätä. Se on tärkeätä sekä, sanoisinko, makrotasolla, jotta pystytään virittämään politiikkatoimet oikein, että myös ja ennen kaikkea mikrotasolla, jotta oikeat ihmiset ovat oikeanlaisten tukija auttamisjärjestelmien piirissä.

Niinpä olisin ministeriltä vielä kysynyt — kun en tunne tätä tekeillä olevaa selvitystyötä — onko siinä todellakin pyritty joillakin haastattelututkimuksilla tai muilla riittävän otannan perusteella arvioimaan tätä meidän työttömien joukkoa, joka ei tietystikään ole homogeeninen joukko, vaan jossa on monenlaisia, erilaisia perusteita sille, miksi tähän tilanteeseen on jouduttu. Itse ainakin koen, että sekä, kuten sanoin, politiikan päätöksenteon kannalta että näiden ihmisten auttamisen kannalta tätä tietoa kipeästi tarvitaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä puheenvuoro edustaja Mäkipäällä ja sen jälkeen ministerillä.

15.44 Lea Mäkipää sin: Arvoisa puhemies! Olen tässä ollut kuunteluoppilaana. En ole perehtynyt näihin lakiesityksiin, mutta kuuntelin tässä Pirkanmaan osalta, että tämä kuntavetoisuus on tuottanut hyviä tuloksia. Näin varmaan onkin. Itse asun Pirkanmaalla, jossa on 22 kuntaa. Kuntakokeilussahan oli kymmenen kuntaa. Pirkanmaalla on pieniä ja suuria yrityksiä. Ja on todettava, että Pirkanmaan työllisyysluvut kauttaaltaan kaunistuivat. Miksi? Siellä on vientiteollisuutta ollut paljon. Sitten puhutaan usein, että kun talous on mennyt nousuun, niin tämä on vaikuttanut siihen, että pienissä kunnissa on ollut työvoimasta pulaa. On rakennettu uusia yrityksiä, on tietysti potkittu poisikin, mutta on tämmöinen myönteinen tilanne, mihin ilman kuntakokeiluakin Pirkanmaalla on menty teollisuudessa. Ja sitten siellä on myös palvelu- ja terveysalalla ollut kasvua ja kuljetusalalla, joten ei yksistään varmaan tämä kuntakokeilu ole sitä edesauttanut.

Sitten haluaisin kysyä myös, kun jatkuvasti puhutaan niistä, sanotaan nyt, ongelmallisista työttömistä. Onko sieltä työvoimahallinnosta jo putsattu, näin sanotaan kansanomaisesti, ne työttömät, jotka eivät koskaan työllisty? He joutaisivat aivan muulle sosiaalilukulle. Tämä on ihan turhaa pyöritystä.

Mitä vielä tulee tähän allianssimalliin: Kun olen tässä yrittänyt kuunnella, niin siinähan eri sopijaosapuolet suunnittelevat kaikkia hankkeita yhdessä avoimesti. Keskustellaan yhdessä ja sitten rekrytoidaan yhdessä ja käytetään tätä osaamista yhdessä, joten minun mielestäni tämä allianssimalli ei nyt aivan niin huono ole kuin täällä on saatettu ymmärtää. Sitten vielä kysyisin, miten pienet kunnat sitten pystyisivät toimimaan tässä, kun sanottiin, että ne voisivat tässä allianssimallissa olla mukana. Ei nyt heitetä kirvestä sentään sitten tuonne ministerin niskaan täysin.

15.46 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Lähden liikkeelle tästä selvityksestä, koska tästä nyt jonkun verran kyseltiin, mitä tämä tarkoittaa. Meillä ei ole — ainakin

näin minulle on kerrottu — koskaan menty niin syvälle sinne työttömyyden kovaan ytimeen. Me aina puhumme siitä. Siis tämä ei ole edellisen hallituksen vaan monen, monen hallituksen aikana muodostunut ongelma. Otan esimerkin Lahdesta. Lahti on suuri kaupunki. Siellä tämä työttömyyden kova ydin on noin luokkaa 15—16 pinnaa eli on valtava iso joukko ihmisiä, jotka ovat väärissä toimenpiteissä, kuten tuossa äskeisessä puheenvuorossani sanoin.

Jotta me tietäisimme, mistä me puhumme, niin tätä täytyy selvittää. Sen takia selvityshenkilöt Raija Kerätär, joka on sosiaalipuolen professori, ja Tuija Oivo, joka on sitten työllisyyspolitiikan asiantuntija, yhdessä kartoittavat haastatteluin erilaisia toimijoita: mistä me oikein puhumme, mitä toimenpiteitä näille ihmisille pitäisi tehdä. He luovuttavat tämän selvityksensä Pirkko Mattilalle ja minulle lokakuun viimeinen päivä. Aikataulu on tällainen sen takia, että tämäkin hallitus ehtisi käynnistää joitain toimenpiteitä, mutta toivon, että ne toimenpiteet siirtyvät, iso osa niistä, seuraavalle hallitukselle. Sen takia katson tässä nyt opposition suuntaan: jos te istutte seuraavassa hallituksessa, tämä on kysymys, joka ei ole mikään hallitus—oppositio-juttu minun mielestäni, vaan tämä pitää ratkaista kansallisesti ja monin eri toimenpitein. Tähän ei nyt riitä jonkun sinällään hyvän lexin säätäminen tai joku tällainen, vaan tämä on paljon isompi kysymys.

Meillä on tässä maassa osatyökykyisiä, jotka valitettavasti eivät pääse työmarkkinoille. Siellä on paljon ihmisiä, jotka haluaisivat töihin, mutta he ovat esimerkiksi sen ensimmäisen lääkärin tekemän diagnoosin vankina. He eivät pääse eläkkeelle eivätkä he pääse töihin, he eivät pääse mihinkään. Tämä täytyy selvittää. Idea on se, että mahdollisimman monelle räätälöitäisiin reitti takaisin työelämään niillä kyvyillä ja voimilla, mitä heillä on jäljellä. Se on tässä se pointti, mutta samalla on tunnustettava se, että tässä joukossa on ihmisiä, jotka eivät ikinä tule työllistymään avoimille työmarkkinoille. Heille pitää löytää inhimillinen ratkaisu. Tämä tarkoittaa monia eri toimenpiteitä, ja jos me tämän pystymme ratkaisemaan... TE-viranomaisten palaute minulle tästä asiasta on se, että jos te tuon teette, niin se vapauttaa valtavasti resursseja TE-hallinnosta tekemään töitä niille ihmisille, joilta voidaan edellyttääkin jo toimia. Eli tämä on oikeastaan se kuva, ja on hyvä, että riihessä tehtiin tämä ratkaisu. Siitä olen tosi iloinen, koska tämä on todellakin iso asia.

Mutta sitten mennään näihin kysymyksiin.

Edustaja Järviselle näistä määräaikaishaastatteluista: niihin on lisätty resursseja, ja toukokuun lopulla nämä haastattelut on toteutettu noin 70-prosenttisesti, niin että olemme hyvällä suunnalla, vielä tehdään töitä.

Kunnat ovat panostaneet merkittävästi työllisyyden hoitoon, ja me todellakin toivomme, että tämä panostus jatkuu myös tulevaisuudessa. Minun on jotenkin hirveän vaikea ymmärtää — minä ymmärrän tämän keskustelun ja tämän palautteen, mikä tässäkin on tullut — ettei kunnilla jatkossa olisi muka jotain insentiiviä hoitaa elinvoimatehtävien kautta työllisyyttä. Sen luulisi kiinnostavan kaikkia kuntia jatkossakin. Vaikka nämä kuntakokeilut nykyisellään eivät jatku, ne eivät valu millään lailla hukkaan. Sieltä voidaan ottaa ne hyvät käytänteet ja toimet ja viedä ne sinne allianssimalliin, ja suurin osa alueista on tähän lähtenyt mukaan. Kuntien rooli ei muutu millään lailla, paitsi niitten alueitten kohdalla, joilla on ollut tämä kuntakokeilu. Heillä oli väliaikaisesti näitä tiettyjä vapauksia, jotka nyt sitten poistuvat, koska ne eivät ole tulevan lainsäädännön mukaisia.

Tämä keskustelu on jatkuvasti keskustelua siitä, mikä on järjestämisvastuukysymys. Tämä on ollut tässä se päälinjallinen asia, mutta me olemme jatkuvasti käyneet vuoropu-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

helua alueitten kanssa ja toivoneet, että tämän allianssin kautta tämä suma tästä aukeaisi. Tällä tai millään muulla uudistuksella ei muuteta siis kuntien roolia.

Tämä palvelutarvearviointi, kun puhutaan asiakasryhmien tasolla tapahtuvasta palvelujen tarpeen arvioinnista, on maakuntien viranomaistehtävä. Maakunta arvioi, millaisia asiakasryhmiä sen alueella on, mitä palveluja alueen työmarkkinatilanne ja yritysten työvoiman tarve huomioon ottaen tarvitaan ja miten niihin kohdennetaan rahaa. Sen sijaan yksittäisen asiakkaan palvelutarpeen arviointi voi olla myös palveluntuottajan tehtävä. Tämä on huomattu tarkoituksenmukaiseksi myös näissä Pirkanmaan kokeiluissa, ja tätä nyt sitten viedään tänne lainsäädäntöön eteenpäin.

Pahoittelen, että ihan kaikkeen en ehdi vastaamaan. Mutta näistä järjestöjen palkkatuisista: Me teimme siis päätöksen siitä, että tämä 3 000:n katto, josta on tullut kiukkuista palautetta, nyt nostettiin väliaikaisesti ensi vuodeksi 4 000:een, mutta tavoite on se, meillä laaditaan lainsäädäntöä sen puolesta, että jatkossa tehtäisiin tämä järjestöjen sataprosenttinen palkkatuki kriteerien kautta, sen kautta, mitä me toivomme siltä. Me emme ehdi, tämä hallitus ei ehdi, sitä tekemään, [Puhemies koputtaa] mutta se työ on käynnissä. Mutta väliaikaisesti on 4 000:n katto.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan, hallintovaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä

Hallituksen esitys HE 96/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

15.52 Työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt mennään toiseen kokonaisuuteen, lakiin kotoutumisen edistämisestä. Tällä ei ole tarkoitus muuttaa voimassa olevan kotoutumislain rakennetta, soveltamisalaa eikä laissa määriteltyjä kotoutumista edistäviä alkuvaiheen palveluja. Niihin tämä ei puutu.

Jatkossa maakunta olisi merkittävä kotoutumista edistävä toimija, kun kotoutumista edistäviä palveluja järjestetään maakunnan järjestämisvastuulla olevina sote-palveluina, kasvupalveluina ja muina kotoutumista edistävinä palveluina. Maakunnalla on yleis- ja yhteissovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta maakunnassa. Näitä kotoutumista edistäviä palveluja järjestettäisiin osana maakunnan järjestämisvastuulla olevia kasvupalveluita ja sosiaali- ja terveystieteiden palveluita, kunnallisia peruspalveluita, kansallista koulutusjärjestelmää ja sitten muina kotoutumista

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

edistävinä palveluina, ja maakunnalla olisi velvoite yhteensovittaa kotoutumisen suunnittelu alueensa kuntien kanssa.

Kuntien tehtäväkentässä tapahtuu sote- ja maakuntaudistuksen johdosta merkittäviä muutoksia, jotka otetaan tässä esityksessä huomioon. Kunta säilyy jatkossakin keskeisenä kotouttamisen toimijana, eikä nyt annetulla esityksellä muuteta kunnan yleisvelvoitetta vastata kunnan maahanmuuttaja-asukkaiden kotoutumista edistävien palveluitten suunnittelusta ja kehittämisestä siellä kuntatasolla. Sekä maakunnan että kunnan olisi suunnittelussaan otettava huomioon kotouttamisen valtakunnalliset tavoitteet ja arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätöksensä vaikutukset eri maahanmuuttajaryhmiin. Sen lisäksi on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä ja huolehdittava oman henkilöstönsä osaamisesta kotouttamisessa.

Valtion kotouttamista edistävät toimet pysyvät tässä esityksessä ennallaan. Voimassa olevassa kotouttamislaissa säädetyt kotoutumista edistävät palvelut, kuten alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma ja kotoutumiskoulutus, pysyvät esityksessä sisällöllisesti samankaltaisina kuin nykyisinkin. Lain soveltamisalan henkilöpiiriin ei myöskään ehdoteta muutoksia, eli lakia sovelletaan henkilöön, jolla on ulkomaalaislaissa tarkoitettu voimassa oleva oleskelulupa Suomessa tai jonka oleskeluoikeus on rekisteröity tai jolle on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mukaisesti. Laki ei koskisi jatkossakaan turvapaikanhakijoita, joille ei ole myönnetty vielä oleskelulupaa.

Maakunta voisi antaa palveluntuottajan hoidettavaksi myös maahanmuuttajan palveluprosessiin liittyviä toimia, jos se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi. Palveluntuottaja voisi hoitaa asiakkaan alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman laatimisen, seurannan sekä ohjaamisen palveluihin. Palveluntuottaja huolehtisi niistä laissa ja sen nojalla säädettyistä tehtävistä, jotka määräytyisivät maakunnan kanssa tehdyn sopimuksen tai maakunnan palveluntuottajan hyväksymistä koskevan päätöksen ja palvelun tuottamista koskevien ehtojen perusteella.

Kuntaan ohjaamisesta muutama sana:

Kuntaan ohjaamisen osalta esityksellä vahvistetaan kuntaan ohjaamisen yhteyttä aluekehittämiseen ja maakunnan strategiseen kotoutumisen suunnitteluun. Maakunta vastaisi jatkossa kuntaan ohjaamisen suunnittelusta ja kehittämisestä maakunnassa. Kuntaan ohjaamisen suunnittelu perustuisi osana aluekehittämisestä ja kasvupalveluista annetun lain mukaisessa valtakunnallisessa aluekehittämissäätöksessä laadittuihin tavoitteisiin ja painopisteisiin, jotka valtioneuvosto voisi tarvittaessa määrittää sitten tarkemmin kuntaan muuton sujuvuuden ja valtakunnallisen jakautumisen varmistamiseksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö valmistelisi kuntaan ohjaamisen valtakunnallisen suunnittelun, tarvittaessa yhteistyössä kuntaan ohjaamisen kannalta keskeisten ministeriöiden ja maakuntien kanssa. Kuntia kuullaan sitten myös tarvittavassa laajuudessa. Pakolaisten kuntaan ohjaamisesta vastaisi esityksen mukaan maakunta. Laissa säädetään myös toimintamallista, jossa myös vastaanottokeskus voisi ohjata oleskeluluvan saavan turvapaikanhakijan vastaanottokeskuksesta kuntaan. Kiintiöpakolaisten osalta maakunta vastaa kuntaan ohjaamisesta yhteistyössä Maahanmuuttoviraston kanssa.

Oleskeluluvan saanut henkilö voisi siirtyä kuntaan myös itsenäisesti ilman maakunnan tai vastaanottokeskuksen ohjaamista, jolloin hän järjestää asuntonsa ja kuntaan muuttonsa itse.

Esityksen mukaan valtio maksaisi jatkossakin laskennallista korvausta kansainvälistä suojelua saavien vastaanotosta ja kotoutumista edistävien palvelujen järjestämisestä kun-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

nille. Alkukartoituksen järjestämisestä maksettava laskennallinen korvaus sekä tulkitsemisesta, tulkkauspalveluista, aiheutuvien kustannusten korvaus sisällytetään tähän laskennalliseen korvaukseen. Valtion kunnille maksamien erityiskustannusten korvaamisesta kuitenkin pääosin luovuttaisiin, ja ne siirrettäisiin maakuntien yleiskatteelliseen rahoitukseen. Myös osa tulkitsemisesta aiheutuvista kustannuksista siirrettäisiin maakuntien yleiskatteelliseen rahoitukseen.

Näin ollen tällä esityksellä arvioidaan olevan hallinnollisia kustannuksia vähentävä vaikutus sekä kunnissa että maakunnissa, kun korvausten maksatus ei pääosin perustu nykyisen kaltaisiin erillisiin hakemuksiin.

Tässä, arvoisa puhemies.

15.58 Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Ajattelin keskittyä tässä omassa puheessani käsittelemään pääasiassa humanitaarista maahanmuuttoa ja humanitaariseen maahanmuuttoon liittyviä ongelmia.

Olen tässä vuodesta toiseen ihmetellyt, miten suomalaiset päättäjät eivät tunnu ymmärtävän sitä tosiasiaa, etteivät nämä nykyisenkaltaiset kotouttamistoimenpiteet toimi. Nykymuotoinen kotouttaminen, jossa tulijalla ei ole lähes minkäänlaista vastuuta omasta kotoutumisestaan ja jossa toisaalta meitä suomalaisia painostetaan mukautumaan uusien tulijoiden tapoihin ja kulttuureihin, on lähtökohtaisesti täysin väärä tapa toimia. Me kaikki tiedämme sen, että maahanmuuttajien epäonnistunut kotoutuminen aiheuttaa suuria yhteiskunnallisia ongelmia, jotka ovat Länsi-Euroopassa arkipäivää: Autoja palaa. Kouluissa opetuksen laatu ja lasten oppimistulokset heikkenevät. Lähiöt muuttuvat asuinkelvottomiksi. Tavalliset ihmiset, eritoten naiset ja lapset, eivät uskalla liikkua iltaisin ulkona. Tiettyjen maahanmuuttajaryhmien työttömyys on moninkertaista kantaväestöön verrattuna, minkä seurauksena taloudellinen huoltosuhde heikkenee ja niin edelleen. Tämä on se reaalitytoteellisuus, mitä humanitaarisesta maahanmuutosta seuraa.

Arvoisa puhemies! Ehkäpä suurin huolenaiheeni nyt tehtävässä lakiuudistuksessa liittyy siihen, ettei kotouttamistoimenpiteiden poikkihallinnollisuutta saada toteutettua vaan samankaltaisia toimintoja tapahtuu useilla eri tasoilla, kun kotouttamisesta sisällytetään vastuu sekä maakunnille että kunnille. Kustannukset tulevat kasvamaan entisestään, eikä valtion ohjaama tuki järjestäjille tule riittämään. Tällöin esimerkiksi kuntien on ohjattava lisää muita varojaan kotouttamiseen. On tärkeää ymmärtää, että humanitaariseen maahanmuuttoon ja kotouttamiseen käytetty raha on pois kaikista muista julkisen sektorin tehtävistä ja julkisista palveluista.

Arvoisa puhemies! Yleisesti ottaen en voi käsittää, miten Suomessa päättäjillä on niin naiivi suhtautuminen humanitaarisiin perustein maahan tulleiden henkilöiden kotoutumisen onnistumiseen. Miten meillä Suomessa edelleen päättäjät uskovat siihen, että voisimme Suomessa onnistua siinä, missä poikkeuksetta kaikki muut Länsi-Euroopan maat ovat tähän asti epäonnistuneet? [Laura Huhtasaari: Aivopesu!] Väitän, että vaikka vastuuta kotouttamisesta siirrettäisiin minne tasolle tahansa, maakuntiin, kuntiin, niin kotouttamisessa ei tulla onnistumaan. Rehellisyyden nimissä on uskallettava todeta ääneen myös se tosiasia, että kotouttamistoimenpiteitä tarvitaan pääasiassa vain niille ryhmille, jotka tulevat Afrikasta ja Lähi-idästä pakolaisina tai turvapaikanhakijoina. Olivatpa he sitten olleet maassa 10 tai 20 vuotta, heidän osuutensa työllisyystilastoissa ja tuottavan työn tekijöinä on tutkitusti edelleen alhainen, mikä kertoo mistäpä muusta kuin siitä epäonnistuneesta kotoutumisesta.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Arvoisa puhemies! En usko uuden lain tuovan tilanteeseen muutosta. Kotouttamistoinenpiteissä tulisi ottaa aivan uusi suunta. Päävastuu kotoutumisesta tulee olla maahanmuuttajalla itsellään. Lisäksi Suomen ei tule ottaa jatkossa vastaan humanitaarista maahanmuuttoa, koska erilaisten tilastojen valossa tällainen maahanmuutto ei palvele suomalaisen yhteiskunnan etuja. Ja miksi otamme jatkuvasti vastaan uusia vaikeasti kotoutettavia maahantulijoita, kun entisiäkin tulijoita ei ole saatu vielä kotoutumaan? Nykyisin harjoitettava humanitaarinen maahanmuutto ja niin kutsuttu kotouttaminen, joka siis käytännössä tarkoittaa sitä, että maahantulijoiden annetaan elää Suomessa aivan kuin he eivät olisi koskaan omaa kotimaataan jättäneetkään, johtaa integraation sijaan segregaatioon eli maahanmuuttajien eristäytymiseen valtavirtayhteiskunnan ulkopuolelle. Katsokaa Ranskaa, katsokaa Saksaa, katsokaa Ruotsia ja niitä palavia lähiöitä: siinä näette Suomen tulevaisuuden, jos politiikan linjaa ei saada muutettua.

16.03 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Tämä on tärkeä laki, ja tähän asiaan pitää suhtautua vakavasti. Niin kuin tässä hallituksen esityksessä sanotaan, segregaatio on pääsääntöisesti Euroopan maissa lisääntynyt, ja se on todellakin huolestuttava kehitys, ja sen takia tämä hallituksen esitys on paikallaan.

Nostan muutamia asioita:

Ensinnäkin budjettiriihessä tähän lähiöpoliisitoimintaan, ehkäisevään työhön, annettiin määrärahoja. Siihen suunnataan rahoja. Esimerkiksi Varissuolla, missä on kaikkein tihein maahanmuuttajataustainen väestönosa, on saatu hyviä tuloksia. Kannattaa katsoa, mitä siellä on saatu aikaan: ennaltaehkäisevää toimintaa, lähelle menevää toimintaa ja sellaista toimintaa, jossa kohdataan ihan kasvatusten.

Kulttuurin ja liikunnan merkitystä kannattaa aina korostaa. Ne ovat sellaisia tekijöitä, joissa eri väestöryhmät saadaan luontevalla tavalla toimimaan yhdessä, ja se poistaa niitä kynnyksiä ja paineita, mitä ehkä sitten helposti muuten voisi syntyä. Jos otetaan lapset ja nuoret, niin mikä on sen parempi keino ja paikka oppia esimerkiksi suomalaista kulttuuria ja suomea tai ruotsia kielenä kuin urheilutoiminta tai kulttuuritoiminta? Lukuisia esimerkkejä on siitä, kuinka moni on kotoutunut mitä nopeimmin esimerkiksi jalkapallon parissa. Yhtenä esimerkkinä mainitsen tämän.

Erityistä huolta kannan maahanmuuttajissa niistä ryhmistä, nimenomaan naisista, jotka jäävät tai joutuvat jäämään ehkä valintansa tai ehkä painostuksen takia kotioloihin. Heillä kynnys oppia kieltä on kaikkein suurin, ja sellaisia toimia, mitä tässäkin on lueteltu, missä pääsee mukaan, on se sitten vapaata sivistystyötä tai näin, kannattaa kyllä viedä eteenpäin.

16.05 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Olennainen muutos tosiaan tässä lakiesityksessä on siinä, että maakunta vastaa jatkossa maahanmuuttajien kotouttavista palveluista. Maakunnalle siirtyy vastuu maahanmuuttajien kotouttamisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta. Maakunta yhteensovittaa kotouttamisen suunnittelun yhteen alueensa kuntien kanssa. Esityksen tavoitteethan ovat yleisesti kannatettavia: koulutus- ja työllistymispolkujen nopeuttaminen eri kunnissa, kansainvälistä suojelua saavien pääsy nopeammin tarvittavien palvelujen piiriin, perheiden, lasten ja nuorten monialaisen yhteistyön saaminen nykyistä tehokkaammaksi, maahanmuuttajien osaamisen parempi hyödyntäminen esimerkiksi elinkeinopolitiikassa ja kotouttamispalvelujen vaikuttavuuden ja toimivuuden parantaminen tietenkin myös.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Kuten ministeri totesi, kotoutumislaisissa säädetty kotouttamista edistävät palvelut, kuten alkukartoitus, kotouttamissuunnitelma ja kotoutumiskoulutus, pysyvät sisällöllisesti samankaltaisina kuin nykyisinkin. Kunta säilyy jatkossakin keskeisenä kotouttamisen toimijana, eikä nyt annetulla esityksellä muuteta kunnan yleisvelvoitetta vastata kunnan maahanmuuttaja-asukkaiden kotoutumista edistävien palvelujen suunnittelusta ja kehittämisestä paikallisella tasolla.

Kasvupalvelu-uudistuksen yhtenä tavoitteena, kuten myös edellisestä keskustelusta huomasimme, on tietenkin siirtää myös nykyisiä viranomaistehtäviä jossain määrin tuotettavaksi yksityisillä markkinoilla. Kotoutumispalvelujen tuottaminen markkinoilla tai esimerkiksi nykyistään laajemmin edelleen kolmannen sektorin kanssa — kolmas sektori tuottaa jo nykyään paljon kotouttamispalveluita — voi kehittää toivottavasti myös uusia tapoja tuottaa kotoutumispalveluita ja edistää ylipäätään ihmisten kotoutumista. Tällöin palvelujen ja hankintojen vaikuttavuuden ja laadun seurannan merkitys kuitenkin korostuu. Suomessa on menneinä vuosina ollut tilanteita, että kotouttavat palvelut ovat olleet hyvin erilaatuisia ja niitä on tarjottu hyvinkin kirjavasti eri paikoissa, ja olisi varmaan kaikkien etu, että palvelujen korkea laatu turvataan. Koska kotoutumislaki antaa, kuten nykyisin, toiminnalle lähtökohtaisesti pelkät puitteet, määrittelevät maakunnat siis jatkossa hyvin pitkälti ne periaatteet, miten kotouttamista edistäviä palveluita alueella tuotetaan, ja tässä kohtaa korostan seurannan merkitystä. Tällöin palveluita ja erilaisia toimintamalleja voi syntyä esimerkiksi maakunnan paikallisten ominaispiirteiden tai elinkeinorakenteen perusteella. Ja koska kunnat päättävät myös itse, miten kunnan palveluissa huomioidaan kotoutumisen edistäminen ja miten kunnat järjestävät palveluja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville maahanmuuttajille, kannattaa myös siihen kiinnittää huomiota.

Kotouttamisen poikkihallinnollisuuden vuoksi esitysten yhteiskunnallisten vaikutusten arviointiin liittyy kuitenkin myös haasteita ja selviä riskejä. Kotouttamispolitiikan ja -lainsäädännön vaikuttavuus on tällä hetkellä riippuvainen useiden eri hallinnonalojen yhteistyöstä ja toimista. Tietyllä tavalla pitäisi olla se koppi, joka otetaan, jotta palvelut saadaan varmasti järjestettyä parhaalla mahdollisella tavalla.

Korostaisin, arvoisa puhemies, myös esimerkiksi esityksen tasa-arvo- ja sukupuolivaikutusten arviointia. Maahanmuuttajanaiset, kuten edustaja Kiurukin totesi, muuttavat Suomeen miehiä useammin perhesyyn takia ja hoitavat lapsia kotona useammin kuin miehet, mikä lisää heidän riskiään jäädä kotoutumispalveluiden ulkopuolelle elämäntilanteeseen soveltuvien palvelujen vähäisyyden ja suomalaisen yhteiskunnan vieraaksi jäämisen myötä. Esimerkiksi Ihmisoikeusliitto painottaa lausunnossaan sukupuolinäkökulmaa: ”Kotoutumistoimet tulee suunnata tasa-arvoisesti sekä miehille että naisille. On tärkeää, että myös muut kuin kansainvälisen suojelun kautta maahan tulleet saavat kotouttamissuunnitelman. Nykyisellään esimerkiksi jotkut avioliiton myötä Suomeen tulleet naiset jäävät kokonaan yhteiskunnan ja sosiaalisten verkostojen ulkopuolelle, erityisesti jos puoliso on esimerkiksi kontrolloiva. Tasa-arvovaikutusten lisäksi olisi tärkeää varmistaa myös laajemmin, että erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia maahanmuuttajia, kuten väkivaltaa kokeneita naisia, ohjataan aktiivisesti ja määrätietoisesti sellaisten toimenpiteiden ja palvelujen pariin, jotka vahvistavat heidän osallisuuttaan yhteiskuntaan. Tämä edellyttää viranomaisille annettavaa lisäkoulutusta erityisten väkivallan muotojen, kuten vaikkapa kunniaan liittyvän väkivallan, tunnistamiseksi.”

Kiinnittäisin huomiota lopuksi myös siihen, että ilman huoltajaa saapuvat alaikäiset ovat vielä tässä oma kysymyksensä. Kotoutumislain mukaan alaikäiset voivat olla tukitoimen-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

piteiden piirissä siihen saakka, kunnes he täyttävät 21 vuotta tai kunnes heidän huoltajansa saapuu Suomeen. Ilman huoltajaa tulleita lapsia ja nuoria voidaan tukea itsenäistymisvaiheessa lastensuojelun jälkihuoltoon rinnasteisilla palveluilla. Jälkihuollon järjestäminen on kunnille tällä hetkellä vapaaehtoista, ja käytännössä palvelujen saanti ei ole aina ollut riittävää. Tähän kannattaa puuttua, sillä oikea palvelu oikeassa paikassa ehkäisee syrjäytymistä ja sitä kautta monia yhteiskunnallisia ongelmia.

16.10 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Ennen kuin tulin tänne eduskuntaan 2011, olen aikanaan tällaiset 12 vuotta työskennellyt tämän nyt käsittelyssä olevan kohde-ryhmän kanssa, ja sitä taustaa vasten ajattelin muutaman huomion tuoda esiin.

Tärkein ehkä se, että tarvitaan erilaisia tasokursseja sen suhteen, minkälaista tämä kotoutuminen on. Eli aikaisemmin on ollut ongelmana lähinnä se, että hyvin erilaisista lähtökohdista tulevat ihmiset on pistetty samalle luokalle, samoihin ryhmiin, ja tämä ei ole johtanut ollenkaan hyvään lopputulokseen kenenkään kanssa. Edustaja Immonen tuossa mainitsi muutamia väestöryhmiä, jotka eivät kotoudu, vaikka laitettaisiin rahaa kuinka paljon. Sinänsä on hyvä, että he ovat näillä kotoutumiskursseilla — ovat ainakin pois kaikesta muusta pahanteosta — mutta sitten samaan aikaan osa siitä väestä, jolle tästä kotoutumiskurssista olisi jotain hyötyäkin, turhautuu. Eli minun ratkaisuni tähän, minkä ajattelin valiakuntatyössäkin tuoda esille, olisivat tällaiset erilaiset tasokurssit eli erilaisille ryhmille erilaista kotoutumista.

Sitten toinen asia, mihin kiinnitin huomiota tässä hallituksen esityksessä: tässä puhuttiin hyvien väestösuhteiden ylläpitämisestä. Tämä on erinomaisen tärkeä seikka. Nyt kun näitä kotouttamistoimenpiteitä luodaan ja kehitetään, pitää pitää huoli siitä, että meidän kanta-väestöömme kuuluville syrjäytyneille ja vähäosaisille ihmisille ei missään vaiheessa saa tulla semmoista mielikuvaa, että nyt nämä muualta tulleet saavat enemmän ja helpommin jotain, mikä kenties kuuluisi heille, ja että tähän toimintaan laitetaan rahaa ja nyt heiltä otetaan pois, ja heillä on kaiken maailman aktiivimallia ja muuta kiusaamista. Ei siis saa tulla sellaista mielikuvaa. Jos tällainen saadaan vältettyä, tämmöisen mielikuvan syntyminen, niin silloin nämä väestösuhteet saadaan pidettyä hyvällä tolalla.

Kolmas asia, minkä nostan esille, on se, mitä ministerikin tuossa sanoi, että tämän uudenkaan kotouttamislain myötä kotouttaminen ei tule koskettamaan turvapaikanhakijoita. Vanhankaan lain mukaan näin ei ole ollut, mutta käytännössä on ollut siten, että turvapaikanhakijoita on kotoutettu, vaikka on ollut kenties päivänselvää, että tulee käännätyspäätös. Tämä on mielestäni varojen ja resurssien täydellistä hukkaan heittämistä. Pitää kiinnittää huomiota siihen, että nämä kotouttamistoimenpiteet, jos näitä kerran nyt halutaan toteuttaa, ovat vain niille maahanmuuttajille, joilla on oleskelulupa. Niille, jotka ovat turvapaikanhakijoita ja odottavat sitä päätöstä on ok, ihan hyvä, että on jotain mielekästä tekemistä sinne keksitty, mutta resurssien satsaaminen näihin tämän tyyppisiin kuin suomen kielen opiskelu ja tämmöinen sellaisten henkilöiden kohdalla, jotka kuitenkin käännetään maasta pois, on turhaa.

16.13 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Tuossa ministeri Lindström sanoi hyvin selvästi hyvin oleellisen asian tästä esityksestä, eli tietenkään kotouttamislaki itsessään ei muutu, sen sisältö ei muutu. Kyse on maakunta- ja sote-uudistukseen liittyvästä, sanoisinko, aika lailla teknisestä muutoksesta, eli totta kai, niin kuin minusta on aivan luontevaa, kunnat yhteistyössä maakunnan kanssa hoitavat tämän kotouttamisen. Suunnittelu- ja monissa muis-

sa kysymyksissä, mitä tulee maakuntauudistukseen, palveluita voidaan hankkia sitten eri palveluntuottajilta. Tärkeää on myös monialaisuus, että voidaan ottaa huomioon päätösten vaikutukset eri maahanmuuttajaryhmiin, koska varmasti on tilastollisestikin totta, että eri ryhmissä on erilaisia tarpeita, erilainen tilanne työllisyyden ja monien muiden kysymysten suhteen. Tämä voidaan myös ottaa hyvin huomioon. Tärkeää on tietysti myös se, että esimerkiksi maahanmuuttajajärjestöt otetaan maakuntienkin maailmassa mukaan tähän työhön, koska muuten todennäköisesti ei näitä väestöryhmiä saada kotoutettua ja sitoutettua suomalaiseen yhteiskuntaan, elleivät heidän niin sanotusti omatkin toimijansa ole heti mukana siinä kotouttamistyössä.

Tässä edustaja Immosen puheenvuorossa oli sinänsä paljon perääkin. On erilaisia haasteita, mitä kotouttamiseen on liittynyt Euroopassa. Me voimme nähdä sen eri maista, sitä ei voi kiistää, mutta se minua jäi ihmetyttämään tässä puheenvuorossa, että sanotaan toisaalta, että meillä on suuri vaara, että kotouttaminen epäonnistuu ja sen myötä tapahtuu sellaista kuin vaikkapa Ruotsissa nyt väitetysti, autojen polttamisia, lähiöt palavat — tämä taisi olla kielikuva, mitä käytettiin — mutta seuraavissa lauseissa sanotaan, että olemme varmasti, teimme mitä tahansa, tuomittuja epäonnistumaan kotouttamisessa, se ei voi onnistua. Eli kädet nostetaan ilmaan jo tässä vaiheessa. Siihen siniset eivät ole valmiita, vaan me pyrimme nimenomaan kotouttamaan, emme nostamaan käsiä pystyyn, koska minusta tämä on juuri se omituinen lähtökohta, että toisaalta kritisoidaan sitä, että ei kotouduta, mutta sitten seuraavassa lauseessa sanotaan, että emme halua edes yrittää, tämä on jo valmiiksi epäonnistunut toimenpide.

Eli kyllä kotouttamisessa pitää lähteä siitä, että jokaisesta, joka Suomeen laillisesti jää ja haluaa täällä elää, asua, yrittää, maksaa veroja ja kunnioittaa suomalaista lainsäädäntöä ja kulttuuriakin, tehdään suomalainen. Tämähän maahanmuuton isoissa maissa on perinteisesti ajatuksena ollut, että voi pitää tiettyjä omia tapojaan mutta samaan aikaan pitää kunnioittaa valtakulttuuria, lainsäädäntöä ja omaksua myös sen maan identiteettiä. Tämä on minun nähdäkseni se sinisten tolkun konservatiivi linja, mikä on monissa muissakin maissa toiminut. On totta, että saapujan pitää totta kai sopeutua suomalaisiin käytäntöihin. Meillä ei voi sallia esimerkiksi sellaista tilannetta, mitä joissain maissa on ollut, rinnakkaisia oikeusjärjestelmiä — šaria-laki tässä yhteydessä täytyy tietysti mainita — vaan nimenomaan täytyy kunnioittaa sen maan lainsäädäntöä, pelata samoilla pelisäännöillä kuin muidenkin suomalaisten. Maahanmuuttajalla täytyy totta kai olla itsellään päävastuu kotouttamisesta, mutta pidän erikoisena ajatusta, että millään tavalla ei ympäröivä yhteiskunta siinä mukana olisi. Kyllä sitäkin tarvitaan.

Samaan aikaan on aivan suoraan puhuttava siitä ongelmasta, mikä kotouttamiseen liittyy useimmissa Euroopan maissa, eli ääri-islamismista. Siihen liittyvää radikalismia on pystyttävä ennaltaehkäisemään juuri näissä mainituissa lähiöissä. Tämä on ollut se suurin haaste, että syntyy ihmisiä tai väestöryhmiä esimerkiksi nuorista miehistä, joilla ei näytä olevan tulevaisuuden suunnitelmia, tulevaisuuden toiveita: joko he saattavat kääntyä rikollisjoukkojen puoleen tai sitten tällaisten esimerkiksi ääri-islamististen ryhmien rekrytoijat ottavat heidät huomaansa ja tarjotaan heille tulevaisuus sitä kautta. Tähän meidän tulee, totta kai, puuttua, ja sinisetkin ovat sitä mieltä, että esimerkiksi ulkomainen rahoitus moskeijahankkeisiin on erittäin ongelmallista tässä suhteessa, koska silloin yleensä ajetaan uskonnon varjolla sellaista maailmankuvaa, joka todennäköisesti ei sitä kotouttamista edistä.

Toinen tärkeä kysymys on maahanmuuttajien yrittäjäys. Hyvin monella maahanmuuttajalla kaikissa maissa, missä on korkeakin työllisyys maahanmuuttajilla, työ liittyy yrittä-

jyyteen. Tässä kannattaisi saada mukaan erityisesti ne valmiit maahanmuuttajataustaiset yrittäjät, jotka voisivat sitten ottaa huomaansa uusia tulijoita ja oman esimerkinsä avulla, tietojensa avulla saada myös uudet tulijat sen hyvän tuloksen piiriin.

Lopuksi, arvoisa puhemies, sanon yhden esimerkin kotouttamiseen liittyen. Tämä hallitus käynnistää selvityksen, joka on myös tätä realismia ilman rasismia, eli se on anonyymi työnhaku. Selvitetään, voisiko työnantaja halutessaan sitä käyttää. Silloin katsotaan varmasti vain pätevyyttä, ei sitä taustaa. Ja kun yhdeltäkin taksikuskilta, joka ulkomaalais-taustainen oli, tätä kysyin, niin hän sanoi, että se olisi kaikkein paras tapa edistää maahanmuuttajataustaisten työllisyyttä, koska hänen kokemuksensa oli valitettavasti se, että jos nimi on Faisal eikä Jari-Pekka, niin oli hankalampi saada töitä, vaikka olisi yhtä pätevä tai jopa pätevämpi.

Tällaisia kysymyksiä meidän pitää pystyä ratkaisemaan realistisesti ilman rasismia ja meidän sinisten tolkun konservatiivisella linjalla, joka näyttää eroavan sekä perussuomalaisista että vihreistä. Katsotaan, eroaako se sitten muistakin.

16.21 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Miksi Japanissa ei ole kotoutumisen ongelmia? Miksi Unkarissa ei ole kotouttamisen haasteita? Se johtuu siitä, että he eivät ole ottaneet massamäärin humanitääristä maahanmuuttoa omaan maahansa. Jos perussuomalaiset olivat saaneet alusta asti laatia Suomen tolkun maahanmuuttopolitiikkaa, se olisi ennalta ehkäissyt nämä kotouttamisen ongelmat. Jos et halua asua Lähi-Idässä tai Afrikassa, niin älä sitten siirrä sieltä massamäärin väestöä tänne. Meidän tulee nyt tehdä sellaista politiikkaa, että me vähennämme humanitäärisen maahanmuuton määrää rajusti. Perussuomalaiset haluavat lopettaa humanitäärisen maahanmuuton.

Mitä tulee kotouttamiseen, niin edustaja Elo, tästä puuttuu kantti ja rohkeus. Miten tämä nyt eroaa Ruotsin kotouttamisen menetelmistä? Ei millään lailla. Itse asiassa Ruotsissa on päinvastoin vähän tiukempi ainakin turvapaikkapolitiikka. Siellä ollaan kiristämässä, koska ruotsidemokraatit ovat onnistuneet luomaan painetta muihin puolueisiin, että hekin joutuvat tulemaan edes vähän tolkun linjalle. Tästä puuttuu täysin kantti. [Simon Elon välihuuto]

Täällä on otettu esimerkiksi sivulla 49 esille tämä, että maahanmuuttajat eivät ole heterogeeninen ryhmä. Se on aivan totta. Haasteet ovatkin humanitäärisen maahanmuuton osalla. Täällä puhutaan perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa kohtaavista maahanmuuttajanaisisista. Hyvä, että me huomaamme, mitä haasteita ja ongelmia meillä on. Mutta tässä ei ole ratkaisuja yhtään mihinkään.

Miten tämä eroaa aikaisemmasta kotouttamispolitiikasta? Ei millään lailla. Itsekin sanoit, että tämä on vain tekninen lakimuutos, jossa siirretään tehtäviä... [Mikrofoni mykistyy — Eduskunnasta: Ratkaisu oli mikrofonin katkaisu! — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jos edustaja Huhtasaari nyt jatkaisi, ja kuunnellaan ja arvioidaan sen jälkeen.

Kiitoksia. Hyvä, että meillä on puhemies, joka pitää kuria. Itse asiassa tämmöistä kurin-pitoa me tarvitsisimme myös luokkiin. Sveitsissä syyrialaispojat eivät kätelleet naisopettajaa. Kansalaisuusprosessi keskeytettiin. Tällaista rohkeutta ja kanttia ei löydy mistään muusta puolueesta Suomessa kuin sinisistä.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Mutta perussuomalaiset ovat valmiita tekemään täyskäännöksen kotouttamispolitiikassa. Tällainen monikulttuurinen kotouttaminen johtaa vain gettoihin ja rikollisuuden lisääntymiseen ja niihin palaviin autoihin, mikä Ruotsissa on arkipäivää. Helsinki näyttää tänään siltä kuin Tukholma näytti 15 vuotta sitten. Eli nyt on kiire saada perussuomalaisille valanvaihto, jotta voimme pelastaa sen, mikä pelastettavissa on.

Tällainen kotoutumisteollisuus lähinnä ruokkii itseään, ja se elää maahanmuuton ongelmista. Suomessa kotoutumisen onnistumisena pidetään lähinnä sitä, kuinka monta monikulttuurisuusprojektia meillä on ja kuinka paljon käytämme rahaa erilaisiin projekteihin. Se on meillä kotoutumisen mittari, kun meillä kotoutumisen mittarin tulisi olla se, että meillä on kanttia ja rohkeutta vaatia ihmisiä elämään maassa maan tavalla. Onko sinisillä kanttia vaatia esimerkiksi, että burkaa ei saa pitää julkisilla paikoilla? Suomessa naisia ei tule peittää.

Asuntopolitiikka ei myöskään ole ratkaisu, koska Suomessa meillä on hyvin pienet kaupungit. Meidän maamme on hyvin pieni, joten on mahdotonta, jos meillä on massamäärin Suomeen tullut humanitääristä maahanmuuttoa, estää gettoutuminen pelkästään asuntopolitiikalla. Perussuomalaisten linja on selkeä. Meillä on konkreettisia ratkaisuja, ja se tärkein asia on se, että kun meillä on jo ongelmia ja haasteita, niin meidän ei tule kaivaa sitä kuoppaa yhä syvemmälle. Meidän tulee lopettaa humanitäärinen maahanmuutto. Meidän tulee ottaa itseämme niskasta kiinni, rohkeutta ja kanttia vaatia elämään maassa maan tavalla.

16.24 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei siinä mitään, tämä vastasi tietysti edustaja Huhtasaaren aikaisempaakin puheenpartta, niin että ei mitään yllättävää, mutta kyllä minulta ne konkreettiset ratkaisut jäi kuulematta. Ainoa ratkaisu, minkä kuulin, oli todellakin se, että lopetetaan humanitäärinen maahanmuutto. Mutta mikä on ratkaisu, mitä tehdään esimerkiksi ihmisille, jotka täällä jo ovat, joista monet ovat Suomen kansalaisia, joiden lapset voivat olla syntyneet Suomessa, mutta jotka sattuvat olemaan ulkomaalaistaustaisia, joista ymmärtääkseni teidän mielestänne monet eivät millään voi tänne kotoutua, vaan kotoutuminen on aivan varmasti tuomittu epäonnistumaan? Mitä heille tehdään? Onko teillä kanttia vai ei vastata tähän kysymykseen sillä tavalla, kuin minä epäilen? Mikä teidän näkemyksenne siitä on? Te ette kerro suoraan, mitä te haluatte. Ainoa, minkä te kerrotte, on se, että lopetetaan humanitäärinen maahanmuutto, mutta entä ne suomalaiset ja Suomen kansalaisuuden saaneet, jotka täällä jo meidän keskuudessamme elävät? Siniset haluavat kotouttaa. Mitä te haluatte?

16.25 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Juurihan minä sanoin, että esimerkiksi Sveitsissä on kanttia vaatia elämään maassa maan tavalla. Siellä kansalaisuusprosessi esimerkiksi keskeytyy ja sitten tulee sanktioita, jos ei elä maassa maan tavalla. Siellä pitää naisopettajia kätellä, koska se kuuluu sveitsiläiseen kulttuuriin. Siellä ja esimerkiksi monessa muussa maassa on tosiaan kielletty nämä burkat. Eli pitää olla kanttia vaatia maahanmuuttajia elämään maassa maan tavalla ja lopettaa tämä monikulttuurinen kotouttaminen, joka ylläpitää heidän omaa kulttuuriaan ja tällä tavalla estää sopeutumasta suomalaiseen kulttuuriin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja puhujalistaan.

16.26 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Tässä maakuntauudistuksen yhteydessä tulee muutoksia siis myös kotouttamispalveluihin, ja itse olen hieman huolissani siitä, voidaanko kotouttamispalveluissa tulla osin samaan problematiikkaan kuin kasvelupalvelu-uudistuksen yhteydessä, eli olen huolissani siitä, että maakunta ei välttämättä ohjaakaan valtion sille suuntaamaa rahoitusta kotouttamiseen vaan rahat sitten palaavat sote-palveluihin ja voidaan päätyä tilanteeseen, jossa eri maakunnissa on hyvin eritasoisia, eri lailla resursoituja palveluita. Eli haluaisin tätä kysyä ministeriltä.

Toinen olennainen kysymys ja ongelma kotoutumisjärjestelmässä on se, että alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat tehdään säännönmukaisesti työttömille työnhakijoille sekä kansainvälistä suojelua saaville, mutta muiden ryhmien osalta se on harkinnanvaraisempaa, eli työmarkkinoiden ulkopuolella olevat työntekijät, esimerkiksi kotiäidit, työntekijöiden puoliset, saattavat jäädä kotoutumisen ulkopuolelle. Haluaisin ministeriltä kysyä, voitaisiinko tämän lain uudistuksessa tätä asiaa muuttaa ja laajentaa näitä alkukartoituksia ja kotoutumissuunnitelmia säännönmukaisesti myös kaikkiin näihin ihmisryhmiin. Erityisesti nämä maahanmuuttajataustaiset naiset on olennainen ryhmä. Heille olisi saatava räätälöityjä palveluita, ja heidät olisi saatava palveluiden piiriin, niin etteivät he jää kotoutumisen ja sitä myötä yhteiskunnan ulkopuolelle.

Olisi yhteiskuntaan kiinnittymisen osalta olennaista myös, että työperäisten maahanmuuttajien, töissä olevien maahanmuuttajien, olisi mahdollista esimerkiksi töiden ohessa kielikouluttautua ja siten myös kiinnittyä paremmin yhteiskuntaan ja varmistaa myös jatkotyöllistymismahdollisuudet paremmin.

Arvoisa puhemies! Olennainen kysymys on myös yhteisöjen ja järjestöjen rooli kotoutamisessa. Se on erittäin tärkeää, sillä ihmissuhteet on se, mikä sitoo ihmistä lopulta yhteiskuntaan, ja usein erilaisessa yhteisötoiminnassa ja järjestöissä tehtävässä työssä tulee sitä inhimillistä kohtaamista ja sitä myötä ystävyyksiä, kaveruuksia, erilaisia ihmissuhteita ja sitä myötä kiinnittymistä ja kotoutumista yhteiskuntaan. Eli kysymys kuuluu, miten me voisimme kotoutumisjärjestelmän puitteissa ja julkisten toimijoiden taholla tukea ja kannustaa myös kolmannen sektorin tekemää erittäin arvokasta kotoutumistyötä nykyistä enemmän.

Arvoisa puhemies! Kansainvälisen suojelun perusteella myönnetään noin yksi kymmenesosa oleskeluluvista, eli se on ehdottomasti vähemmistönä, mutta se on kuitenkin olennainen kysymys. Tässäkin salissa on puhuttu humanitaarisesta maahanmuutosta ja heidän kotouttamisestaan.

Itse näkisin, että työelämän opetusta ja työelämäyhteistyötä tulisi olla jo vastaanottokeskuksissa, sillä tämä turvapaikanhakuprosessi on hyvin pitkäkestoinen, liiankin pitkäkestoinen. Sitä täytyisi tietysti nopeuttaa, se olisi kaikkien etu, mutta koska se vie aikaa ja siellä vastaanottokeskuksessa voidaan olla pitkäänkin, niin olisi hyvä, että kotouttamistoimenpiteitä aloitettaisiin jo siellä ja myös työelämäopetusta ja työelämäyhteyksiä synnytetäisiin jo siinä vastaanottovaiheessa, jotta sitten niiden osalta varsinkin, ketkä maahan jäävät, kotoutuminen ei alkaisi nollapisteestä sitten siinä vaiheessa, kun oleskelulupa saadaan, vaan oltaisiin kotoutumispolulla jo pidemmällä.

Arvoisa puhemies! Rasismi, ennakkoluulot ja syrjintä ovat erittäin suuri este kotoutumiselle ja työhön pääsemiselle. Haluaisinkin kysyä ministeriltä, miten me voisimme suunnitelmallisesti vähentää maahanmuuttajien syrjintää työhönotossa. On todettu, että anonyymi työnhaku olisi yksi keino siihen. Se kuulostaa hyvältä suunnitelmalta, ja haluaisin kysyä ministeriltä, miten tämän kanssa käytännössä edetään ja miten päästäisiin eteenpäin ja

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

laajennettaisiin sitä. Olisi olennainen kysymys, nyt kun eri aloilla ja eri alueilla kärsitään työvoimapulasta ja tulevaisuudessa ehkä vielä enemmänkin, että todella tämä syrjintä työhönotossa vähenisi, työnantajat saisivat työvoimaa ja toisaalta sitten maassa olevat maahanmuuttajat saisivat työpaikkoja ja pääsisivät yhteiskuntaan kiinni.

Mutta täytyy todeta, että eihän tätä syrjinnän vähentämistä työhönotossa ja koko yhteiskunnassa tietenkään helpota se, jos uhkakuvia ja ennakkoluuloja lietsotaan tässäkin salissa ja päätöksenteon korkeimmalla tasolla, eli kyllä tässä salissa täytyisi myös asettaa yhteiskunnalle esimerkkiä siitä, miten puhutaan kunnioittavasti toisista ihmisistä. Kotoutumiseen liittyy haasteita, ja on nähty myös epäonnistumista, mutta on kyllä rasistista ja ennakkoluuloista sanoa, että jotkut ihmisryhmät eivät olisi kotoutettavissa ja sitä myötä tervetulleita Suomeen. Rasismia on se, että ihminen kohdataan ja leimataan ei yksilönä vaan etnisyytensä edustajana eli ihminen tuomitaan jo ennalta hänen etnisyytensä, kulttuurinsa, ulkonäkönsä, ihonväriensä perusteella ja sitä kautta kielletään heidän yksilöllisyytensä. Eli jokainen voi miettiä, esiintyykö tätä tässä salissa.

16.32 Olli Immonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rasismillahan tarkoitetaan etnisiin perustein tapahtuvaa syrjintää, jossa eri ihmisrodut asetetaan arvohierarkioihin, ja tällaista linjaahan esimerkiksi me perussuomalaiset emme missään nimessä allekirjoita.

Mutta mitä tulee tähän edellä mainittuun anonyymiin työnhakuun, tätä on kokeiltu laajasti Euroopassa, ja esimerkiksi Ranskassa tämä anonyymi työnhaku heikensi maahanmuuttajien työllistymistä, koska se vei työnantajilta mahdollisuuden suosia maahanmuuttajahakijoita tietoisesti tai tiedostamattomasti. Tätä on kokeiltu eri puolilla Eurooppaa, ja tulokset ovat sellaisia, että sillä ei ole mitään vaikutusta maahanmuuttajien työllistymiseen. [Eduskunnasta: Sillä on heikentävä vaikutus!] — Sillä on heikentävä vaikutus nimenomaan.

16.33 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Itse asiassa tämä anonyymi työnhaku otti minullakin korviin. Se, millä tavalla yleensä ottaen pystytään edistämään myös maahanmuuttajataustaisten ihmisten työllistymistä, on tässä ajassa ihan äärettömän tärkeä kysymys, ja tiedetään, että näillä ihmisillä työllistymisen haasteet voivat olla ja ovatkin vielä kantaväestöäkin vaikeampia.

Mutta sellainen ihan tuolta käytännön elämästä ja käytännön työstä todettu huomio tästä anonyymistä työnhausta on se, että se voi tiettyyn pisteeseen asti edistää maahanmuuttajataustaisten ihmisten etenemistä näissä rekryprosesseissa, mutta usein se akilleenkantapäälle ja kompastuskivi tulee siinä vaiheessa, kun on varsinaisen haastattelun aika. Eli on varmasti pohtimisen arvoinen asia, miten sitä voitaisiin hyödyntää, mutta jos ei ole kielitaito kunnossa tai [Puhemies koputtaa] jos siellä on varsinaisesti asenneongelmaa, [Puhemies koputtaa] niin se pompsahtaa esille viimeistään sitten siinä vaiheessa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

16.34 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Jotenkin tuntuu, että tulen kertaamaan äskeisen kohdan puheenvuoroni, koska tässä on samalla tavalla kyse tehtävien siirrosta, maakuntahallinnon rakentamisesta ja koska ongelmat tai kipukohdat tuntuvat hieman samantyyppisiltä. Elikä täällä on jo esille nostettu rahoituksen riittävyys tulevaisuudessa:

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

kun siellä maakunnassa on yleiskatteellinen budjetti, niin kuinka paljon sieltä sitten sote-palveluiden ja muiden työllistymispalveluiden, liikenteen ja muiden tehtävien lisäksi siirretään tai kohdennetaan kotouttamispalveluihin? Voi olla, että kaikissa maakunnissa se ei ole prioriteetissa välttämättä kovin ylhäällä, eikä tietenkään tilanne monissa maakunnissa olekaan samantapainen.

Samalla tavalla on tämä haaste, että on velvollisuus sekä kunnilla että maakunnilla tehdä terveydenedistämistä tai hoitaa kotouttamista, jolloinka joudutaan tilanteeseen, että työnjaon tekeminen tulee taas kertaalleen pohdittavaksi, eikä se todellakaan vähennä byrokratiaa, vaan näin ollen lisää sitä.

Ja kolmantena, on sama ongelma kuin tuossa äskeisessä tai on kysymysmerkki siinä, mitä tarkoittaa se, että asetetaan samalle viivalle myöskin kotouttamispalveluita niin, että ne toimivat osin markkinaehtoisesti? Mikä on se kriteeri, laatu, ynnä muut? Ja mitenkä sitten ajatellaan siellä maakunnissa, että nämä ihmiset, jotka ovat kotouttamispalveluiden tarpeessa, osaavat valita näistä monista erilaisista markkinaehtoisista ja julkisista palveluista? En tiedä, mitenkä ministeriö tai ministeri ovat ajatelleet tämän ongelman sitten selättää, koska näin tällainen esitys on tänne tuotu.

Tähän äskeiseen ongelmaan: Kun aikaisempi kollegamme, Susanna Huovinen, teki Euroopan neuvostolle raporttia ja analyysia siitä, mitenkä kotouttamista on tehty eri Euroopan maissa ja mikä olisi se esitys, niin se esitys oli yhden luukun periaate. Siitä on hyviä kokemuksia eri maissa. Ja nyt minulle tulee tämän esityksen osalta pelko, että me peruutamme Suomessa, emme mene kohti yhden luukun periaatetta, vaan hajotamme nämä ihmiset eri luukuille ja eri palveluihin. Erityisesti ihmisille, joilla ei ole tietoa tästä rakenteesta, jolla suomalainen yhteiskunta toimii, olisi hyvä, että olisi yksi paikka, josta kaikki palvelut sitten pystyy saamaan. Ja tästä on siis kansainvälistä vertailua ja on tehty raportti ja selvitys.

Sitten se tärkein asia: se kieli, johon täällä jo viitattiin. Me tiedämme tämän talon eli tarkastusvaliokunnan analyysistä ja raportista, että meillä on tarvetta skarpata, sillä vielä jopa toisen polven maahanmuuttajilla on heikompi koulumenestys siitä syystä, että kieli on jäänyt heikosti opituksi. Tästä syystä kielen oppiminen on ihan ensiarvoisen tärkeää. Samalla me tiedämme — ja siihen on myöskin erilaisia keinoja mietitty — miten tärkeää olisi, että kielitaidon puuttuminen työllistymisen esteenä saataisiin mahdollisimman nopeasti selätettyä elikkä mitenkä opittaisiin mahdollisimman helposti ja nopeasti se kieli, jolla pärjätään työelämässä. Tässä on ollut skarppausta, ja sitä tarvittaisiin yhä edelleenkin lisää.

Näissä molemmissa kohderyhmissä se koulutuksen tuottaja on pääosin kunta, ja tässä kohtaa kunnat ovat hyvin erilaisessa asemassa ja tilanteessa, koska eri kunnissa kielen opiskelua eri väestöryhmille ja eri kielitaustasta tuleville tarvitaan eri tavoin. Siitä syystä minun toivomukseni on myöskin se, että tämä huomioitaisiin kuntien valtiosuusjärjestelmissä nykyistä paremmin. Meillä on siellä semmoinen pieni siivu, mutta meillä tälle puolelle tarvittaisiin enemmän panostuksia, sillä näillä lapsilla, niin kuin tiedetään, jotta ongelma ei jatku sukupolvesta toiseen, mutta myöskin työelämään siirtyvillä ihmisillä se kielikoulutus on ensiarvoisen tärkeä. Ja toivoisin, että kunnille tulisi tähän lisäsatksauksia, eikä niin kuin tässä lakiesityksessä näyttää olevan, että täältä viedään kunnilta jonkun verran rahoitusta pois. Mutta ehkä tämä sopii siihen samaan ideologiaan kuin se äskenenkin, että kunnilta viedään niin rahoitusta kuin erilaisten palveluiden järjestämistä pois ja halutaan siirtää se jonnekin muualle, vaikka se kunta on se lähinnä ihmistä oleva, vaikka siellä

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

ovat ne kuntapäätäjät, jotka tekevät niitä päätöksiä, ovat tehneet niitä vastuullisesti sata vuotta. Nyt sitten ne siirretään valtionhallintoon, valitettavasti.

16.40 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Nämä esitykset ovat todella hienoja ja hyvin tehtyjä, ja ne kuulostavat hyviltä, mutta todellisuudessa ne poikkeavat kyllä käytännöstä niin kuin itä lännestä. Niillä ei ole mitään tekemistä käytännön kanssa. Puhun nimenomaan humanitäärisestä maahanmuutosta.

Edellisessä esityksessä ministeri puhui työttömistä, että työttömät eivät työllisty ja siihen laitetaan ja yritetään tehdä... Minulla olisi siihen kyllä ollut esitys, mutta se jäi nyt, kun olin vähän myöhässä. Mutta jos me nyt alamme näitä maahanmuuttajia, joista on varmasti osa vuohipaimenia, kamelinkesyttäjiä ja tämmöisiä, tänne Pohjolan olosuhteisiin kotouttamaan näitten entisten työttömien joukkoon, niin kyllähän se on ihan selvää, että siitä ei tule mitään.

Kunnille, maakunnille siirretään vastuuta. Meillä justiinsa viime viikolla oli juttu iltapäivälehdessä siitä, kuinka paljon on näitä kuntia ja kaupungeja, joissa on miespuolisia paljon enempi kuin naispuolisia, 30 prosenttia. Miten kotoutuvat nämä miehet? Ne ovat miehiä, jotka tulevat. Jos nainen tulee, niin hän on julkkis. Se on melkein tuolla Ylen uutisissa, että nyt tuli nainen tänne. He ovat nimittäin miehiä.

Minä kävin Torniossa silloin katsomassa, kun maahanmuuttoaalto oli päällä. Kymmenen linja-autolastia tuli sieltä, kaikki olivat miehiä. Ylen uutiset uutisoi siellä sitten, kun kummasti kävelikin siellä nainen ja lapsi. En tiedä, mistä he nämä sinne saivat.

Mutta käytäntö on se, miten he kotoutuvat tänne. He ovat ihmisiä niin kuin mekin. He haluavat puolison. Annammeko me pumpattavan barbaran vai jarrua vai mitä? Ei se onnistu. [Puhemies koputtaa] Nämä asiat on vain puhuttava niin kuin ne ovat. [Puhemies koputtaa] Tämmöisillä hienoilla lakiesityksillähän ne tosiasiat vain ohitetaan. [Simon Elo: Nyt tuli konkreettinen esitys!]

16.42 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän Hakkaraisen edelliseen puheenvuoroon viitaten: varmaan kaikki olemme sitä mieltä, että tämä kotouttaminen ja maahanmuutto itsessään ovat aivan keskeisiä kysymyksiä meidän yhteiskunnassamme ja sillä, miten siinä onnistutaan, on varmasti iso merkitys myös meidän tulevaisuuteemme liittyen.

Minä olen pitkään tässä toivonut, että näistä asioista voitaisiin jokseenkin asiallisesti keskustella, ja nyt kun puhutaan siitä, että istumme kansanedustajina tässä istuntosalissa, niin arvostaisin henkilökohtaisesti erittäin paljon sitä, että ihan tällaista kieltä ei jatkossa käytettäisi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Elomaa seuraavana puhujalistan mukaan. — Löin muutaman kerran nuijaa pöytään, ja se oli viesti edustaja Hakkaraiselle todellakin siitä, että sellaista kielenkäyttöä, josta joku voi kokea, että se on vähäntelevää tai kyseenalaistavaa jonkun toisen ihmisen suuntaan, mieluusti tässä salissa ei sallita käytettävän. Huomasin, että edustaja Hakkarainen lopetti äsken puheenvuoronsa, mutta tämä oli tarkoitukseni. — Jos edustaja Elomaa sallii, niin annetaan vielä vastauspuheenvuoro edustaja Hakkaraiselle.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

16.44 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos kovasti, kun sain puheenvuoron, mutta ei tässä nyt ollut tarkoitus ketään loukata eikä sillä tavalla. Ei minulla semmoinen tarkoitus ole. Minulla on vain oma tapani puhua näistä asioista, ja minä kerron hyvin suoraan asiat, omalla tyylilläni. Minä en ole korkeakouluja käynyt enkä mitään puheopistoja, eikä minua ole millään tavalla koulutettu käyttäytymään eduskunnassa. Minä olen käytännön elämässä ollut, ja tätä kieltä yleensä käytetään tuolla kansan keskuudessa. Minä olen kansan edustaja ja tulen käyttämään myös sitä kansan kieltä. Kiitos puheenjohtajalle, kun nuhtelitte, ja kiitos siitä, että ohjaatte seuraavissa puheenvuoroissa, jos käytän vääränlaisia sanoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista, edustaja Elomaa.

16.44 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Lain tarkoitus on edistää maahanmuuttajien kotoutumista eri tavoin. Tuleva maakunta- ja sote-uudistus tulee vaikuttamaan luonnollisesti myös maahanmuuttajille järjestettäviin palveluihin. Se, miten esimerkiksi kunnat tulevat toteuttamaan omaa rooliaan, jää nähtäväksi.

Haluan yleisesti todeta, että maahanmuuttoon liittyviin ongelmiin on alettava löytyä realistisia ratkaisuja ja pian. Ensinnäkin Euroopan ja Suomen on saatava hallitsemaan maahanmuutto kuriin. Nykyinen tilanne ei ole kestävä.

Meille perussuomalaisille esitetään tuolla turuilla ja toreilla usein kysymys: miksi teillä on mahdollisuus antaa varoja ja tukea maahanmuuttoa mutta ei vanhustenhoitoa? Tämä esitetään ainakin meille hyvin usein. Ja osa suomalaisista vanhuksista on tosiaanakin aivan heitteillä kotonaan ja parasta aikaa Narinkkatorilla on tästä johtuen mielenilmaus ja syys-tä. Tässä kohtaa jotkut tietysti kysyvät, miten näitä kahta asiaa voi mitenkään rinnastaa. Minä vastaan siihen, että jos on mahdollista suunnata varoja kotouttamiseen — on sekin tärkeää tietysti — pitää löytyä rahat ja varat myös vanhustemme riittävään, hyvään hoivaan.

Hallituksen tulee miettiä, onko nykyisenlainen kotouttaminen toimivaa ja tehokasta. Tulokset eivät ainakaan ole olleet kovin vakuuttavia: maahanmuuttajien työllisyysaste ei ole toivotulla tasolla, rikostilastot ovat pitkät, ja osassa maahanmuuttajayhteisöjä sukupuolten välinen tasa-arvo ei toteudu, ei sitten alkuunkaan. Päästäisiinkö parempiin tuloksiin, jos järjestelmä ohjaisi vahvemmin opettelemaan suomen kielen, kouluttautumaan ja käymään töissä elannon eteen? Myös näitä seikkoja tulisi miettiä nyt hallinnollisen uudistuksen yhteydessä. Mielestäni erityisesti nopeaa työllistymistä ja kielen oppimista pitäisi pyrkiä edistämään. Myös maahanmuuttajataustaisten naisten asema vaatii erityistä huomiota. Heidät on saatava opiskelemaan ja töihin. Tällä hetkellä suuri osa maahanmuuttajanaisista on vain kotona.

Hallituksen esityksen vaikuttavuuden arviointi on vähintäänkin haastavaa. Toivottavasti tämä uudistus ei tule ainakaan hankaloittamaan asioiden sujuvuutta käytännön tasolla.

Arvoisa puhemies! Nyt kun ministeri Lindström on paikalla, olisi kaksi kysymystä hänelle: Jos ajatellaan maahanmuuttajajahenkilöä, joka on ollut kymmeniä vuosia Suomessa eikä vielä puhu suomen kieltä, pitäisikö siinä olla joku velvoite, että häntä velvoitettaisiin sitä opiskelemaan? Ja sitten näiden maahanmuuttajanaisten asema, heidän, jotka ovat kotona usein kulttuurillisista syistä ja ovat myös alisteisia siellä kotona eivätkä pääse oikeastaan, varmaan vaikka olisi oma tahtokin, niin sanotusti ihmisten ilmoille. Monet heistä jopa

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

haluaisivat töihin. Mitä erikoisesti heidän kohdallaan, ministeri Lindström, voitaisiin ajatella? Olisiko heidänkin kohdallaan joku velvoite, vai mitä hallitus on miettinyt? — Kiitos.

16.48 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Itse ymmärrän kotoutumisella nimenomaisesti sitä, että maahanmuuttaja todella tulee osaksi sitä yhteiskuntaa, johon hän on muuttanut. Tämä onkin täysin ratkaiseva kysymys maahanmuuttopolitiikan pitkän tähtäimen onnistumisessa. Kautta Euroopan tässä tavoitteessa on onnistuttu jokseenkin heikosti, eivätkä Suomenkaan tulokset kaikilta osin ole aivan mairittelevia. Perusongelma lähtee tietysti siitä, että parasta kotoutumista on työllistyminen ja työpaikan saanti, mutta tulijoiden koulutustasot ja valmiudet siihen työelämään, jota Suomessa tällä hetkellä eletään, ovat useissa tapauksissa valitettavan heikot. Jos koulutustausta ja kielitaito eivät mahdollista kilpailukykyistä asemaa suomalaisilla työmarkkinoilla varsinkaan maailmassa, jossa automatisaatio ja robotisaatio syrjäyttävät jatkuvasti yhä enemmän matalan osaamisen työtä yhteiskunnassamme, niin kyllä se aiheuttaa aikamoisia haasteita sellaisille maahanmuuttajille, jotka tulevat koulutuksellisesti puutteellisesta ympäristöstä.

Toinen kysymys ovat sitten kulttuuriset erot. Mitä kaukaisemmasta kulttuurista tulee suomalaiseen yhteiskuntaan, sitä hankalammaksi kulttuurisen kuilun ylittäminen voi muotoutua, ja myös kotoutuminen voi tulla hankalaksi. On tärkeää, että tähän kysymykseen vastataan myös lainsäädännöllisin elementein, mutta on selvää, että jos maahanmuuton määrä, etenkin sellaisen maahanmuuton, joka tulee kulttuurisesti kaukaisista maista ja joka painottuu matalasti tai ei lainkaan koulutettuun väestöön, on kohtuuttoman suuri, niin mitkään resurssit ja lainsäädännölliset viitekehykset eivät pysty kotoutumista takaamaan, ja siksi onnistuneen kotoutumisen edellytyksenä on myöskin maahanmuuton määrän pitämisen rajallisena.

16.50 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Edustaja Rydman puhui tässä asiallisesti ja viisaasti, kuin tolkun konservatiivi, mikä hän minun tuntemanani henkilönä kyllä varmaan onkin.

Taloudellinen kantokyky on tässä hyvin tärkeä kysymys. Niin kuin edustaja Rydman tuossa nosti esille, tietysti täytyy olla sillä tavalla laadittua ja hallittua maahanmuuttopolitiikkaa, että taloudellinen kantokyky huomioidaan. Valitettavasti silloin vuonna 2015 syksyllä tilanne oli hallitsematon ja sillä tavalla mikään ei tietenkään toiminut.

Yksi asia, mikä työperustaiseen maahanmuuttoon ja sitä kautta kotouttamiseen pitäisi ottaa käyttöön, on Kanadan tyylinen pisteytysjärjestelmä. Sillä tavalla pystyttäisiin työperustaisessa maahanmuutossa katsomaan mahdollisimman hyvin se, että henkilöllä on valmiuksia Suomessa työllistyä. Tämä tosiaan esimerkiksi Kanadassa on toiminut erinomaisesti.

Toinen merkittävä kysymys on tietysti meidän sosiaaliturvamme, jota täytyy seuraavan hallituksen uudistaa joka tapauksessa. Kyllä sinisten näkemys on se, että täytyisi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta siirtyä kansalaisuusperusteiseen sosiaaliturvaan. Se on yksi tapa myös kannustaa siihen kotoutumiseen ja lopulta kansalaisuuden saamiseen, että on aluksi hieman pienempi sosiaaliturva, jonka toki sitten saa samanlaisena kuin kaikki muutkin kansalaiset siinä vaiheessa kun kansalaisuuden saa. Tämä tosin tarkoittaa sitä, että todennäköisesti perustuslakimuutos pitäisi tehdä, jotta tähän voidaan siirtyä.

Lopuksi, puhemies, totean toisen esityksen, jonka kotouttamisesta olemme tehneet, eli tietysti sen, että jollain tavalla pitää todentaa se sitoutuminen Suomeen ja suomalaiseen yh-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

teiskuntaan. Esimerkiksi Britanniassa, Yhdysvalloissa, Saksassa, monessa maassa, on ollut käytössä kansalaisuusvala, uskollisuuden vala. Sinisten mielestä meidän tapauksessamme perusteltua olisi se, että se olisi Suomen valtiolle, jota me tietysti yhdessä kaikki edustamme tavallaan — se on meidän yhteisömme — ja sitten Suomen perustuslaille, jossa on kirjattu mahdollisimman tarkasti ja meidän yhteisesti hyväksymästi se, mille arvoille ja linjalle tämä maa ja valtio ja oikeusjärjestys perustuvat. Uskon, että kun tällainen uskollisuudenvala otettaisiin uusille kansalaisille käyttöön, se olisi yksi tapa osoittaa uusille kansalaisille sitä arvostusta, mitä varmasti haluamme osoittaa.

16.53 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Itse asiassa pyysin tätä puheenvuoroa edustaja Elon edellisen puheenvuoron jälkeen, siitä inspiroituneena, kun tuli näiden tolkun konservatiivien esitys tästä anonyymista työnhausta. No, sen edustaja Immonen tuossa jo kertoikin, että tätä on testattu tosiaan muutamissa Euroopan maissa ja muutamilla alueilla, ja siellä on tosiaan käynyt niin, niin kuin tässä jo todettiin, että se on heikentänyt maahanmuuttajien työllistymistä juuri sen tähden, että nämä työnantajat eivät sitten ole päässeet ikään kuin suosimaan näitä maahanmuuttajahakijoita. Mutta se siitä.

Harmi, että edustaja Sarkkinen poistui täältä. Olisin hänelle sanonut, että ei ole minkään näköistä rasismia se, jos todetaan, että joistain eri maista tulevat henkilöt kotoutuvat huominkin kuin joistain toisista maista tulleet. Olen tämän ihan käytännössä itse havainnut, ja tästä syystä minun näkemykseni olisi, että kun tulevaisuudessa tätä kotouttamista puuhataan ja säädetään lakeja, niin määriteltäisiin tällaiset tasokurssit eri puolilta tuleville henkilöille, niin kuin äsken jo sanoin, tai jos ei haluta tätä suoraan maantieteellisesti laittaa, niin vaikka mitattaisiin se lähtötaso sitten. No, sen sitten kyllä näkisi, minkälaisia ihmisiä missäkin luokissa istuisi. Joka tapauksessa tarvitaan eri tasokurssit, niin että niiden jo valmiiksi pidemmällä kotoutumisessa olevien, jo edistyneempien henkilöiden, jotka tänne tulevat, ei tarvitsisi istua näillä apuluokilla, missä opettajan aika käytännössä menee pelkätään paimentamiseen.

Tässä edustaja Elomaa omassa puheenvuorossaan ihmetteli sitä, että on kymmenenkin vuotta saattanut olla täällä ja vielääkään ei ole suomen kieltä oppinut. Tässä on yksi seikka, mihin toivoisin, että panostettaisiin. Tämähän on nimittäin sellainen, että lainsäädännön mukaan ei ole mitenkään määritelty, kuinka kauan tämä tulkkaus kestää. Eli henkilö, joka on tullut humanitäärisin perustein Suomeen, saattaa saada vaikka 20 vuotta sen tulkkauksen, jos kokee sitä tarvitsevansa, vaikka tämmöiset muut maahanmuuttorahat, mitä kunnille on korvattu — no, tulevaisuudessa maakunnille — loppuvat sitten neljässä vuodessa tai kolmessa vuodessa riippuen siitä, onko ollut kiintiöpakolainen vai turvapaikanhakijataustainen. Mutta tämä tulkkaus-oikeus säilyy vaikka kuinka pitkään, ja tämä on omasta mielestäni yksi semmoinen seikka, mikä jopa estää näitä henkilöitä opiskelemasta ja oppimasta sitä kieltä, kun aina voi luottaa siihen, että tulkki sitten tulee.

Nyt tämä siirtyy kunnilta maakunnille ja valtiolta tulee maakunnille rahoitusta ja näin. Tämä saattaa olla hyväkin, mutta se, mikä ainakin tässä tulee sitten eteen, on se, että tulevaisuudessa osana näitä maakuntia nekin kunnat, jotka eivät ole ottaneet humanitääristä maahanmuuttoa, joutuvat maksumiehiksi, ikään kuin pelastamaan ne kunnat, jotka tätä humanitääristä maahanmuuttoa ovat harrastaneet.

16.56 Timo V. Korhonen kesk: Arvoisa puhemies! Muutama ranskalainen viiva itse tästä lakiesityksestä ja sitten ehkä myös hiukan laajemmin. Mutta ensinnäkin on pakko tode-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

ta, että edustaja Rydmanin äskenen puheenvuoro oli monella tavalla viisas, kuten hänen puheenvuoronsa yleensäkin.

Ensinnäkin tästä lakiesityksestä on todettava, että esitys on totta kai hyvin perusteltu. Kotouttamispolitiikkaan tarvitaan ehdottomasti pitkäjänteisyyttä. Meidän on pyrittävä hakemaan mahdollisimman laaja, vaalikaudet ylittävä yhteisymmärrys valtakunnallisesti poliittisten päättäjien, viranomaisten, työmarkkinaetujärjestöjen, kansalaisjärjestöjen, kirkon ja muiden yhteiskunnan toimijoiden kesken tähän kokonaisvaltaiseen kotouttamiseen. Kotouttamisen onnistuminen edellyttää totta kai myös käytännönläheistä yhteistyötä alueellisesti ja paikallisesti, johon omalta osaltaan tämä lakiesitys myös antaa edellytykset. On selvää, että turvapaikanhakijoiden on mahdollisimman nopeasti päästävä töihin tai muun tekemisen piiriin. Pelkkä joutenolo voi johtaa moniin ongelmiin, käytännössä myös rikollisuuteen.

Maahanmuuttoahan suuntautuu Suomeen pakolaisina mutta myös erityisosaajina, työntekijöinä, opiskelijoina sekä EU:n vapaan liikkuvuuden puitteissa, ja jokaiselle näistä on oma lainsäädäntönsä.

Kuten kaikki tiedämme, niin pakolaisuus on maailmanlaajuinen ongelma. Sen ratkaiseminen on mahdollista vain kansainvälisellä yhteistyöllä. Lisäksi se edellyttää, että yhdessä tehtyjä sopimuksia noudattavat kaikki maat. Eurooppa ja Suomi tarvitsevat keinoja ja kanavia maahanmuuttajien hallittuun tulemiseen. Se edellyttää koko Euroopan laajuista turvapaikkapolitiikkaa ja turvapaikkajärjestelmää, sellaista järjestelmää, joka kykenee auttamaan hädänalaisessa asemassa olevia ihmisiä, sellaista järjestelmää, joka ei ruuhkaudu ja joka voi auttaa heikoimpia. Aidosti hädänalaisia ihmisiä, etenkin naisia ja lapsia, on autettava. Heitä on pyrittävä auttamaan mahdollisimman lähellä lähtömaita. Sen sijaan pelkääntään parempaa elintasoja tavoittelevia ei ole perusteltua ottaa Suomeen turvapaikanhakijoina. He voivat tulla maahan työperäistä maahanmuuttoa koskevien sääntöjen mukaisesti, mikäli maahantulon edellytykset ovat kunnossa. Mutta tosiasia on myös, että Suomi tarvitsee maahanmuuttoa, erityisen vahvasti työperäistä maahanmuuttoa sekä totta kai erittäin toimivaa kotouttamisjärjestelmää.

Haluan tässä yhteydessä myös korostaa nimenomaan hallittua maahanmuuttoa. Hallitsematon maahanmuutto, maahantulo, on omiaan heikentämään ihmisten turvallisuuden tunnetta, ja tähän liittyy myös se — ja haluan korostaa sitä — että Suomessa jokaisen on noudatettava voimassa olevia lakeja sekä viranomaisten tekemiä lainvoimaisia päätöksiä, olivatpa kyseessä sitten maahanmuuttajat tai suomalaiset itse. [Simon Elo: Näin on!]

Ja viimeisenä haluan todeta vain ranskalaisen viivan siitä, että rasismille tässä maassa ei saa antaa minkäänlaista sijaa.

17.00 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä käsittelyssä oleva lakiesitys tosiaan liittyy hyvin kiistanalaiseen maakuntauudistukseen ja on toki sisällöltään hyvin tekninen. Valitettavasti se ei siten tarjoakaan juurikaan ratkaisuja tähän varsinaiseen ongelmaan eli kotouttamistoimien erittäin heikkoon hinta—laatu-suhteeseen. Kotouttamisen vuosittaiset kustannukset ovat vähintään satoja miljoonia euroja, ja aihe on kyllä valtiontalouden kannalta erittäin merkittävä. Menoerä on kasvava, ja siitä on syytä keskustella täällä eduskunnassa hyvin kattavasti. Useimmissa tapauksissa kotoutumistoiminnassa onnistuminen riippuu ennen kaikkea kotoutujan omasta motivaatiosta, siitä, omaksuuko hän ja haluaako hän omaksua uuden asuinmaansa kulttuurin ja tavat vai ei.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä on todettu muun muassa seuraavaa: ”Varhaiskasvatuksesta näyttäivät hyötyvän erityisesti maahanmuuttajaperheiden lapset.” Asia varmasti on näin, en sitä asiaa kiistä. Mutta nyt hallitus kuitenkin kaavailee muun muassa kaksivuotista pakollista esiopetusta, joka ulottuisi koko 5- ja 6-vuotiaiden ikäluokkaan. Me perussuomalaiset pidämme tätä esitystä, joka todennäköisesti hallitukselta on tulossa, täysin ylimitotettuna toimenpiteenä, ja tämä on vain yksi esimerkki siitä, mihin kaikkeen nämä kotouttamistoimet lopulta vaikuttavat.

Arvoisa puhemies! Tätä omavastuun ja oma-aloitteisuuden merkitystä kotoutumisessa on mahdotonta korostaa liikaa, ja tästä esimerkkinä on se kielitaidon omaksumisen vaatimus, mihin edustaja Eerolakin edellä viittasi.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi kiittää edustaja Rydmania hänen pitämästään asiallisesta ja hyvästä puheenvuorosta. Hän jo ehti poistua salista, mutta olisin todennut hänelle, että koska näytätte olevan puolueenne johdon kanssa hiukan eri linjoilla näistä maahanmuuttopoliittisista kysymyksistä, niin jos joudutte joskus pahaan ristiriitaan kokoomuksen sisällä, niin uskon, että teille löytyisi turvapaikka vaikkapa perussuomalaisista ilman kovin mittavia kotouttamistoimenpiteitä. [Naurua]

17.03 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Tervehdin ilolla sitä, että edustaja Savio ja perussuomalaiset ovat valmiita turvapaikkoja myöntämään. Tämän tässä kuulumme.

Edustaja Eerola nosti esille, että jos anonyymi työnhaku otettaisiin käyttöön, muissa maissa se on tarkoittanut sitä, että työnantaja ei niin sanotusti pystyisi suosimaan sitten maahanmuuttajahakijoita. Näin voi olla, mutta sitten minulla herää kysymys, että no, eivätkö silloin perussuomalaiset tätä esitystä kannata, kun eipähän ainakaan maahanmuuttajahakijoita sitten voi suosia vaan kaikki ovat samalla viivalla. Sehän se meidän sinistenkin ajatus tässä nimenomaan on. Toisaalta minusta syrjintä ei ole koskaan positiivista, eli suhtaudun itse hyvin varauksellisesti niin sanottuun positiiviseen syrjintään. Kun pistetään kaikki samalle viivalle ja samat velvollisuudet ja vastuut ja mahdollisuudet, niin silloin tilanne on hyvä.

Toisaalta edustaja Elomaa täällä ihan ansiokkaasti nosti esille esimerkiksi kielikoulutuksen merkityksen. Se on tärkeä asia, ja tästä edustaja Eerolakin toivoi, että siihen panostettaisiin. Mutta kyllä täytyy sanoa, että on tässä nyt ristiriita sitten minusta aika vahvasti: edustaja Immosen puheenvuoroissa annettiin suoraan ymmärtää, että kaikki kotouttamistoimenpiteet, joihin kyllä perinteisesti kielikoulutuskin lasketaan, ovat täysin tuomittuja epäonnistumaan. Eli kyllä teillä tuntuu nyt vähän kahta linjaa olevan: joko halutaan panostaa tai sitten ei haluta panostaa yhtään. Peräänkuulutan sitä, mikä se puolueen linja nyt sitten varsinaisesti on.

Sinisten näkemys on se, että rajoja ei pidä laittaa auki eikä niitä pidä laittaa kiinni vaan rajoista pitää pitää huolta — hallittua maahanmuuttoa, sellaista linjaa, mitä tämä hallitus on nyt onnistunut tässä viimeisen kahden vuoden aikana vetämään. Viime vuonnahan tuli vain alle 2 000 uutta turvapaikkahakemusta. Verrattuna vuoden 2015 hallitsemattomaan tilanteeseen — 32 000 hakemusta — linja on selvästi toiminut, ja tällä samantyyppisellä linjalla on syytä jatkaa. Tarvitaan sekä rajoja että rakkautta, arvoisa puhemies.

17.04 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Ilmastonmuutos on asia, joka on tässä viime aikoina ollut erityisen paljon esillä, ja samoin tietysti nämä maahanmuuttoasiat.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Nämä kaksi asiaa liittyvät kiinteästi toisiinsa. Kannattaa kiinnostua ilmastonmuutoksesta, jos on kiinnostunut maahanmuutosta ja muuttopaineista.

Jotta nämä suuruusluokat pysyvät jollain tavalla hahmotettavina, kerron yhden esimerkin. Afrikan väkiluku on tällä hetkellä 1,3 miljardia. YK:n pessimistisimmän arvion mukaan Afrikan väkiluku vuonna 2100 on 4,8 miljardia. Pelkkä väestönlisäys vuosisadan loppuun mennessä on 3,5 miljardia. Mitä se tarkoittaa? Kun sitä verrataan Euroopan väkilukuun, se tarkoittaa viittä Euroopan väkilukua tai vastaavasti se tarkoittaa 600:aa Suomen väkilukua. Tai jos suhteutan sen Pirkanmaahan ja Tampereeseen, niin se tarkoittaa noin 15 000:ta Tampereen kokoista yksikköä, jotka pitäisi sijoittaa Afrikkaan tämän väestönkasvun seurauksena. Jokainen tietää, että se on mahdotonta, jokainen tietää, mihin suuntaan muuttopaine suuntautuu, ja nämä ovat niitä syitä, minkä takia ilmastonmuutoksesta täytyy keskustella. Siihen täytyy tarttua todella tiukasti. Se, että me keskustelemme, onko meidän maahanmuuttokiintiömme 750 vai onko se 1 000 vai 1 200, on täysin merkityksetöntä kokonaisuuden kannalta. Yksilön kannalta tietysti, jolle siinä bingossa ikään kuin osuu maahanmuutto-oikeus Eurooppaan, se on, totta kai, ratkaiseva asia, mutta kokonaisuuden kannalta se on täysin häviävän merkityksetön asia.

17.06 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Me varapuhemiehet täällä harvakseltaan käytämme puheenvuoroa, vaikka siihen periaatteessa on oikeus. Minä kuuntelin tätä keskustelua 1,5 tuntia ja tuon hyvänkin ja mielenkiintoisen keskustelun seurauksena haluan oikeastaan vaan pohdiskella ääneen kaikkien kuullen todella sitä, mitä tässä edustaja Kiuruakin vähän pohdiskeli hivenen toisesta näkökulmasta kuin mihin minä nyt tulen — mutta periaatteessa samaa asiaa pohdiskeli.

Onko pakolaiskysymys sellainen asia ja pysykö se sellaisena asiana, joka on jossakin kaukana Afrikassa tai kaukana Aasiassa ja niin poispäin, vai voiko se joku päivä kohdata ja koskea meitä vähän konkreettisemminkin kuin se nyt tässä pari kolme vuotta sitten meitä kohtasi? Ei ole aihetta spekuloida sitä, että näin voisi tapahtua ja näin voisi tapahtua, mutta kun sellaisen tilanteen edessä oltiin ei kovin kaukaisessa historiassa, niin sen haluan tässä meille kaikille sanoa.

Minä olin Suomessa neljä vuotta ministerinä silloin, vastasin ulkomaalaispolitiikasta elokuun 21. ja 22. päivänä, jolloin naapurissa oli — Helsingin Sanomatkin kirjoitti sen ensimmäisen päivän jälkeen — ilmiselvä vallankumousuhka, kun Janajev ja kumppanit tekivät, mitä tekivät — en puutu siihen. Me jouduimme silloin miettimään sitä, mikä tästä voisi tulla, meidän piti varautua erilaisiin tilanteisiin, ja tässä on rohjettava se sanoa, että kyllä silloin yksi tilanne, mihinkä piti varautua, oli myös se, että jos jotain todella isoa tapahtuu, niin voi olla, että Suomeen suuntautuu ei pieni määrä pakolaisia vaan suuri määrä pakolaisia. Miten me ajattelimme silloin, että tämä kysymys hoidetaan? Niinkö, että niiden, jotka ovat Suomesta vähän kauempana, Ruotsissa, Saksassa, Ranskassa ja Italiassa ja niin pois päin muualla Euroopassa, ei tarvitse kantaa mitään vastuuta kaikesta siitä, joka voisi tapahtua, vaan että me hoidamme ne sadattuhannet tai miljoonat ihmiset, jotka pahimmillaan tänne voivat tulla? Emme me niin ajatelleet. Me ajattelimme niin, että Eurooppa jakaa ja maailma jakaa yhteisesti sitä vastuuta, jos jotain todella pahaa tapahtuisi. Näin me ajattelimme — enkä spekuloi ollenkaan sillä, etteikö näin jatkossa voisi tapahtua, mutta maailma on erikoinen yhteisö, ja ei sitä koskaan tiedä, mitä siellä tapahtuu.

Tämä vaan ajatuksen juoksutteluna siihen tilanteeseen puuttumatta ollenkaan tässä yhteydessä vähän roolistanikin johtuen siihen, minkäsisältöinen sen kotouttamispolitiikan pi-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

tää olla. Mutta siihen pitää varautua, että meillä on kotouttamispolitiikka. Me emme elä yksin täällä umpiossa muusta maailmasta. Me olemme osa laajaa maailman yhteisöä, oli kysymys ilmastoasioista tai erilaisista vallankaappaus- tai -kumousjutuista ja muista vastaavista.

17.09 Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan lausua koko salille kiitokset siitä hienosta keskustelusta, jota täällä tänään on käyty. Tämä on hyvä esimerkki siitä, että asioista voidaan keskustella, niistä voidaan olla eri mieltä. Keskustelu on rikasta.

Edustaja Elo tässä aikaisemmin ihmetteli ja laittoi vähän sanoja suuhuni siitä näkökulmasta, että minun mielestäni kotouttaminen on jotenkin turhaa tai siinä tullaan epäonnistumaan. Totta kai minä olen sitä mieltä, että täällä Suomessa jo nykyisin olevat maahanmuuttajat täytyy kotouttaa suomalaiseen yhteiskuntaan tai kotiuttaa takaisin kotimaahansa, jos heillä ei ole halua kotoutua Suomeen. Mutta uskon, että jos maahanmuuton volyymi pysyy nykyisellään tai kasvaa entisestään, niin silloin pienen Suomen resurssit eivät yksinkertaisesti vaan riitä enää kotouttamistoimiin.

Nyt kun täällä on vielä hallituksesta ministeri paikalla, haluaisin kysyä teiltä sitä, aiotko te nyt tässä loppuvuoden aikana tehdä jotakin sellaisia lainsäädännöllisiä uudistuksia tai muita toimia, joilla Suomi tulee välttämään sen, että ajaudumme Ruotsin tielle tai Saksan tielle tai Ranskan tielle, ja vältämme tämän maahanmuuttokatastrofin.

17.11 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Suomi on avoin yhteiskunta, ja tähän tulokseen me olemme tulleet ihan käytännön syistä, koska me olemme pieni valtio. Me tarvitsemme ympärillemme ostajia ja tarvitsemme tavaroita ja kanssakäymistä ulkomaalaisten kanssa. Maailmantuskaa Suomi ei pysty pakenemaan millään tavalla, ja meidän pitää kyllä ottaa tähän yhteisöön sillä tavalla osaa, että meidät hyväksytään sitten näitten arvojen perusteella siinä länsimaisessa yhteisössä, missä me kauppaa muitten maitten kanssa käymme. Sen takia tällaista maahanmuuttoa, jossa on perusteena se, että paetaan sitä tuskaa, mitä siellä lähdemassa on, ei voida kyllä kategorisesti Suomessa kieltää. Se varmasti muuttaisi Suomen perustuslakia väärällä tavalla.

Vuosi sitten suuressa valiokunnassa oli pakolaiskomissaari, kyproslainen — en muista hänen nimeään, hänellä oli sen verran vaikea nimi lausuttavaksi muillekin, että en muista yhtään hänen nimeään — ja hän ennusti samantyyppistä ajattelua kuin mistä edustaja Kiuuru tässä kertoi. Täytyy sanoa, että ei ehkä välttämättä ole kaikille selvillä se kuva, mitä tällä hetkellä täällä puhutaan tänä päivänä.

17.12 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ei meillä perussuomalaisissa ole tässä mitään maahanmuuttovastaisuutta, vaan haittamaahanmuutto-. Me olemme asuttaneet aikanaan karjalaiset, 400 000 ihmistä, tähän maahan, ja se on onnistunut aivan hyvin, kun ei ole kulttuuriristiriitoja ollut ja tämmöisiä. Siitä ne ongelmat tulevat tähän maahan, jos me alamme asuttaa tänne... niin kuin äsken mainitsin, suurin osa, 80 prosenttia, on näistä tulijoista miehiä, ja meillä on jo ennestään ongelma maakunnissa se, että miehiä on enempi kuin naisia. Se kotouttamisprosessi, tähän pitää... siellä tulee yhteentörmäyksiä, siitä ei kyllä päästä mihinkään, sen käytäntö tulee näyttämään teille.

Asioista pitää pystyä puhumaan suoraan, ilman sitä rasistikorttia. Ja jos nyt vähän loukkaantuu, minä pyydän kyllä anteeksi kielenkäyttöäni, jos se on semmoista, että se ei sovi tähän taloon. Mutta vajavainen näiltä osilta olen.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Sitten tästä ilmastonmuutoksesta, mitä puhutaan. Meillä on maailmassa kahdeksan suurinta saastuttajajokea, jotka tuottavat 90 prosenttia maailman muoveista muun muassa meriin. Niitä ongelmia kannattaa mennä sinne alkulähteille katsomaan eikä täällä ruveta. Me saamme hypätä vaikka kuinka korkealle ja taputella karvattomaan rintaan, että täältä pe-see, mutta maailman tilanne ei muutu mihinkään.

Ja jos ollaan esimerkkeinä, ollaan esimerkkeinä, mutta ollaan esimerkkeinä myös siinä maahanmuutossa, niin että se he haittamaahanmuutto pistetään semmoiselle tolalle, ettei tule niitä ongelmia, mitä Ruotsissa ja Ranskassa ja Keski-Euroopassa ja muualla on. Ei ote- ta ongelmia tänne. [Eero Suutarin välihuuto] Tehdään sillä samalla tavalla kuin Unkarissa Orbán on tehnyt — sai vaalivoiton, koska piti vaalilupauksensa, sen, mitä kansalle lupasi, sai vaalivoiton, eikä ole ongelmia.

17.15 Simon Elo sin: Arvoisa puhemies! Jää nähtäväksi, saavatko siniset vaalivoiton, kun pitävät sen, minkä kansalle ovat luvanneet eli 100 000 työpaikkaa. Mutta se jää myöhemmäksi.

Edustaja Kiuru nosti tässä esille tämän muuttopaineen, mikä Eurooppaan on. Tuossa ke- vällä osallistuin erittäin arvokkaalle kurssille, tärkeälle kurssille, valtakunnalliselle maan- puolustuskurssille, ja sielläkin korkeat suomalaiset asiantuntijat juuri tätä viestiä toivat, eli me emme pääse siitä mihinkään — ajateltiin kysymyksen ratkaisusta mitä tahansa — että tämä on Euroopalle yksi keskeisiä kysymyksiä, joka pitää pystyä ratkaisemaan.

Kun tässä viitattiin jopa karjalaisiin evakkoihin, niin kyllä täytyy nostaa esille yksi hen- kilö, joka heitä asutti, eli Veikko Vennamo, [Teuvo Hakkarainen: Perussuomalainen!] niin kuin edustaja Eerola jo varmasti arvasikin. Hän totesi viisaasti — mikä tähänkin keskuste- luun sopii, ja toivon, että koko sali siihen ajatukseen tästä asiasta yhtyy — että jokaisella ihmisellä on yhtäläinen ja jakamaton ihmisarvo. Meidän pitää löytää Suomen ja Euroopan tasolla sellaisia ratkaisuja, joissa tämä huomioidaan samalla, kun myönnetään se, että haas- teita tähän on liittynyt ja vakavia ongelmiaakin. Ei sitä voi kukaan kiistää, etteivätkö Rans- kassa ollut terrorismi, Ruotsissa tapahtuneet autopoltot olisi lieveilmiöitä niistä ongelmis- ta, joita tähän kysymykseen on liittynyt.

Mutta haluan uskoa, että meillä ei ole varaa eikä mahdollisuutta nostaa käsiä pystyyn ja sanoa, että me emme voi tehdä mitään, että olemme tuomittuja epäonnistumaan, vaan tämä voidaan ratkaista, ja me voimme saada sellaiset ratkaisut, joilla pystytään auttamaan niitä ihmisiä, jotka sitä apua eniten tarvitsevat, ja pystytään katsomaan siitä joukosta myös ne ihmiset, jotka valitettavasti yrittävät myös hyötyä, väärinkäyttää tätä meidän turvapaikka- järjestelmäämme — sitäkin on. Tämä järjestelmä pystytään hoitamaan niin silloin, jos me Euroopan tasolla löydämme ratkaisut. Valitettavasti, niin EU-kriittinen kuin olenkin, ja aion olla jatkossakin, siniset eivät usko siihen, että pelkästään Suomen kansallisella lain- säädännöllä voidaan tätä asiaa ratkaista, vaan me tarvitsemme myös Euroopan tason — eli meidän tapauksessamme, kun EU:n jäsen olemme, niin EU:nkin — ratkaisuja kysymyk- seen. Turvapaikkakäsittely EU:n ulkopuolelle olisi yksi keskeinen ratkaisu tähän ongel- maan.

17.17 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Tässä on hyvä esitys alla. Nimenomaan ko- touttamisen kehittämistä me Suomessa tarvitsemme. Meidän volyymimme eivät missään tapauksessa ole samoja, mitä Ruotsissa tällä hetkellä on ollut tai aikaisemmin historiassa

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

siellä on ollut. Me kyllä nyt selviämme tämäntyyppisestä maahanmuutosta, mitä tällä hetkellä on.

Se tilanne pitää tietysti huomioida, mikä tulevaisuudessa tulee olemaan, ja siihen pitää varautua, se on toinen asia. Mutta minä haluaisin, että perussuomalaiset sanovat suoraan sen, onko humanitäärisen maahanmuuton kielto kokonaan se heidän ajamansa asia, sitäkö te haluatte, vai onko se tällaista liirumlaarumia, mitä tässä äsken sanottiin.

17.17 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Suoraan kysymykseen suora vastaus, näinhän me olemme linjanneet. Tämä on meidän ohjelmamme mukainen. [Eero Suutarin välihuuto] — Kyllä, kyllä. — Ja kun katsotaan maailmaltakin esimerkkejä, niin Tanska, Itävalta tästä lähialueelta Euroopasta ovat huomattavasti kiristäneet linjaansa ja vähentäneet humanitääristä maahanmuuttoa.

Kävin Japanissa vuosi sitten syksyllä. Siellä tutustuin hyvin läheisesti sen maahanmuuttolinjaan. Ei sinne käytännössä oteta yhtään ketään. Ei sitäkään ole poistettu länsimaisesta arvoyhteisöstä. Tai joku Australia.

Kyllä Suomeen saa muuttaa, Suomessa saa olla ja Suomessa saa työskennellä muualta tullut ihminen, mutta en näe mitään järkeä siinä, että otetaan maahanmuuttoa, joka aiheuttaa meille ongelmia ja kustannuksia. Ei siinä ole mitään järkeä, ei yhtään mitään järkeä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Pyydän edustajia huomaamaan, että vastauspuheenkäytäntö ei ole päällä. Pyydän varaamaan normaaleja puheenvuoroja, jos haluatte.

17.19 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa puhemies! Eerola vastasikin Suutarille jo aika hyvin. Mutta mitä tässä eurooppalaiset voivat tehdä tällä rahalla, mitä Eurooppa syyttää tämän ongelman hoitamiseen, joka sillä tavalla jää ikuiseksi ongelmaksi? Tehdään siihen semmoinen ratkaisu, että Pohjois-Afrikkaan laitetaan koulutusjärjestelmä ja sinne ihan kylä perustetaan — rahaa nimittäin niin paljon menee, että pystytään tämä tekemään — ja terveydenhuolto ja nimenomaan naiset saadaan siellä koulutettua, kaikki kuntoon, ja rauhanturvaajat sinne pitämään järjestystä eikä ympäri maailmaa ramppaamaan joka kylälle tulipesäkkeisiin. Siellä tulee rauhanturvaajille hyvää kokemusta, ja he pystyvät pitämään järjestyksen. Naisia ei raiskata eikä lapsia, kun he pitävät järjestyksen siellä, eikä miehiäkään — nykyään sekin taitaa olla ihan normaalia jo siellä. Jos nämä resurssit laitetaan sinne, niin pystytään varmasti rakentamaan ihan yhteiskunta, kaupunki, mitä tahansa näillä rahoilla, ja se ongelma pysyy silloin tuon meren takana ja asia on kunnossa.

17.20 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Suomi on ulkomaankaupasta kaikista riippuvaisin maa, ja se liittyy tähän juuri sen takia, että me tarvitsemme muita maita ja kanssakäymistä niitten kanssa. Täällä verrattiin Suomea sellaisiin maihin, jotka hyvin pärjäävät enemmän omillaan, kun Suomi pärjää osaamisellaan ja sitten yhteistyöllä muitten kanssa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Oliko edustaja Mäkinen pyytänyt puheenvuoron? Pyydän painamaan nappia. — Edustaja Immonen ensin.

17.21 Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Haluaisin tässä edustaja Suutarille sanoa sen, että vapaakaupalla ja kansainvälisellä kaupankäynnillä ei ole mitään tekemistä humanitaarisen maahanmuuton kanssa. Japani ei harjoita humanitaarista maahanmuuttoa, mutta se

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

harjoittaa hyvin paljon kansainvälistä kauppaa. [Teuvo Hakkarainen: Ja on siitä riippuvainen!] — Ja on siitä riippuvainen.

Vielä haluaisin todeta tähän keskusteluun sen tosiasian, että Suomella on tällä hetkellä Pohjoismaiden löysin maahanmuuttopolitiikka. Suomeen tuli viime vuonna enemmän turvapaikanhakijoita kuin väestöllisesti samankokoisiin Tanskaan ja Norjaan. Tämä on se uusi normaali, jota kohti ollaan Euroopassa koko ajan menossa. Jokainen Euroopan maa tulee tiukentamaan omaa maahanmuuttopolitiikkaansa, ja väitän, että Suomi tulee seuraamaan perässä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt annan sitten ministeri Lindströmille vastauspuheenvuoron. Riittääkö 5 minuuttia? — Olkaa hyvä.

17.22 Työministeri Jari Lindström: Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitos hyvästä keskustelusta. Tosi mielenkiintoista, ja melko laaja skaalakin tässä käytiin läpi. Tämä alkoi edustaja Immosen sinällään ihan asiallisesta puheenvuorosta. Muutama lainaus.

Olen aivan samaa mieltä siitä ja olen joka ikisessä puheessa ja keskustelussa aina pitänyt huolen siitä, että sinne tulee teksti: ”Kotouttaminen on ensisijaisesti sen henkilön itsensä vastuulla.” Siitä lähdetään, ja tämä on aivan selvä asia.

Täällä oli erinomaisia puheenvuoroja.

Edustaja Eerola, ei ole rasismia todeta, ettei eri etnisissä ryhmissä kotoutuminen ole onnistunut. Ei olekaan, ja sekin on sanottu ääneen. Meillä pitää olla kotouttamispolitiikka, kuten varapuhemies Pekkarinen tuossa omassa puheenvuorossa sanoi. Jos näistä lähtee liikkeelle, niin tullaan siihen, mitä kotouttamispolitiikka oli ennen 2015:tä ja mitä se on nyt. Meidän on aivan liian aikaista arvioida niitä tuloksia, mitä me olemme saaneet aikaan, mutta se on sanottu ääneen ja minä olen sanonut monta kertaa, että ei ole onnistuttu. Ja se on näin, että eri etnisissä ryhmissä, kun näitä tilastoidaan, se on fakta, että se työllistymisaste — joka on jonkunlainen mittari, millä näitä asioita mitataan — on eri tasoilla, ja itse näen, että kotouttaminen ja työllistyminen menevät käsi kädessä. Jos se työllisyysaste siellä ei ole edes sillä tasolla, missä se on kantasuomalaisella, niin emmehän me ole silloin onnistuneet.

Syyllistä on turha lähteä katsomaan yhdestä suunnasta, vaan kyllä se on kaksivaikutteisista, ja silloin tullaan nimenomaan tähän, että jos valtio tekee päätöksiä, linjaa joitain asioita, että näin ja näin tehdään, niin kyllä me odotamme, että myös se kotoutettava itse ja ne ryhmät tulevat mukaan siihen ja vastaan puolitiehen ja ylikin. Ja me olemme sanoneet tämän näille ryhmille, kun me olemme järjestäneet erilaisia keskustelutilaisuuksia tavallaan herättääksemme, että hei, teidänkin täytyy tehdä asioita paremmin. Tässä ei ole minun mielestäni mitään rasistista eikä mitään ongelmaa, vaan ongelman toteaminen: meillä on ongelma — mitä tälle asialle pitäisi tehdä, jotta me pääsemme tässä asiassa eteenpäin.

Edustaja Elomaa puheenvuorossaan sanoi, että pitäisi edistää nopeaa työllistymistä, kieltenopetusta. — Aivan samaa mieltä. Me olemme 2015:n jälkeen tehneet maahanmuuttajien koulutus- ja työllistymispolkuja, on tehty mittavaa rakenteellista uudistustyötä yhdessä OKM:n kanssa. Nämä asiat eivät vain tapahdu ihan hetkessä. Järjestelmiä on uudistettu työelämälähtöisemmiksi, luotu uusia mahdollisuuksia perustaitojen, ammatillisen osaamisen, työkokemuksen hankkimiseksi.

Kuten sanoin, näitten uudistusten vaikutuksia on toistaiseksi vielä vaikea arvioida, tämä on aivan liian aikaista, mutta mielestäni tämä on se suunta, mihin suuntaan tätä pitää viedä.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Työ pitää ottaa entistä tiiviimmäksi osaksi kotouttamista. Kaikkien palveluitten ja koulutuksen tavoitteena on tukea joustavia reittejä työhön. Ei voi olla niin, että tämä kestää vuosikausia.

Täällä nostettiin esille naisten kotouttaminen, ja tämä on asia, jonka me olemme kertooneet myös näille maahanmuuttajaryhmille, että hei, ei ole oikein se, jos täällä maassa on ihminen ollut vaikka 20 vuotta eikä osaa suomen kieltä. Silloin joku on mennyt pieleen. Tämäkin pitää sanoa ääneen. Kun tässä on nyt puhuttu siitä, että mitä uskaltaa sanoa, niin kyllä minä olen tämän uskaltanut sanoa ääneen ja tunnustanut, että tässä on epäonnistuttu. Ei pidä pelätä sanoa, että tämä asia pitää saada parempaan kuosiin. Naiset mukaan kotouttamiseen. Väitän, että ne tulokset alkavat tulla ihan toisella tavalla paremmiksi kuin ne ovat tähän saakka olleet.

Siihen liittyvät nämä hyvät väestösuhteet, se, että maahanmuuttajilla on ihan samanlaiset työnhakuvelvoitteet kuin kantasuomalaisilla. Kaikki mitä luomme... muun muassa tämä niin sanottu SIB-malli, tällainen vaikuttavuusinvestointi, tuli alun perin maahanmuuttajille kotouttamistyökaluksi. Nyt sitä laajennetaan pitkäaikaistyöttömiin. Tätä olen tarkoittanut sillä, että jos me teemme joitain ratkaisuja, niin niiden pitää istua kaikille, eikä voi olla niin, että on joitain ohituspolkuja joillekin. Ja tässä tulee yksi asia, jossa tulee se ero. Se on se kielikoulutus. Tässäkin me olemme koettaneet viedä sitä siihen suuntaan, että me emme istuta ihmisiä jossakin luokassa, vaan me teemme sen työelämälähtöisesti. Sillä tavalla saadaan nämä väestösuhteet, toivottavasti, ja nämä mamu-järjestöt mukaan tähän.

Kysymys, kotoututetaanko vai ei: Tästä vastaavana ministerinä sanon, että kannattaa yrittää. Vaikkeivat tulokset ole olleet mitään hyviä, niin siitä huolimatta ei kannata luovuttaa, vaan tähän pitää panostaa, mutta tämä pitää tehdä rohkeasti ja sanoa myös ne epäkohdat, mitkä tähän liittyvät. Huomenna julkaistaan OECD:n raportti tästä asiasta. Me olemme sen itse tilanneet, ja sieltä kuullaan, mitkä ovat sitten OECD:n huomiot suomalaisesta kotouttamispolitiikasta. Se raportti loppuu vuoteen 15. Sen jälkeen on tehty paljon erilaisia toimenpiteitä, ja uskon, että sieltäkin tulee myös kannusteita siihen, mitä Suomen pitäisi tehdä paremmin.

17.27 Riitta Mäkinen sd: Rouva puheenjohtaja! Täällä on kuultu nyt paljon puheenvuoroja ja käyty varsin kirjavaakin keskustelua tämän tärkeän teeman osalta. Ollaan varmasti yhtä mieltä siitä, että kotouttamisen yleisenä tavoitteena on ennen kaikkea helpottaa näiden maahanmuuttajataustaisten ihmisten pääsyä osalliseksi ja ennen kaikkea antaa oikeus osallistua meidän yhteiskuntaamme. Tässä nimenomaan työllistymisellä ja pääsillä työmarkkinoille on aivan keskeinen rooli.

Täällä on myös nostettu esille hyvin vahvasti kielen oppimisen tärkeys, ja esimerkiksi työllistymisen osalta se on yksi aivan keskeisiä edellytyksiä. Tässä on meillä ollut varmasti erilaisia ongelmia aikaisemmin, ja yksi on muun muassa liittynyt tähän kotouttamislainsäädäntöön ja sen mukaiseen kielenopetukseen. Se on ollut hyvin rajallista ja usein kestoltaan täysin riittämätöntä suhteessa siihen tarpeeseen, mikä maahanmuuttajataustaisella ihmisellä usein on.

Mutta tiedämme sen, että ei kieltä opi pelkästään kielioppia tankkaamalla vaan sitä opitaan myös nimenomaan sosiaalisessa vuorovaikutuksessa ja kanssakäymisessä ihmisten kanssa. Sitä opitaan nimenomaan työyhteisön myötä, työn kautta, ja ennen kaikkea keskustelemalla, ja kyllä minä tässä vaiheessa toteaisin sen, että me kantasuomalaiset olemme aivan avainasemassa siinä, millä tavalla me annamme maahanmuuttajille mahdollisuuden

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

tähän osallisuuteen. Kyllä meidän tehtävänämmä on pyrkiä omalta osaltamme siihen, että me otamme kontaktia ja rohkaisemme yhteistyöhön ja ennen kaikkea pyrimme avaamaan myös niitä omia sosiaalisia verkostojamme maahanmuuttajataustaisille.

17.29 Simon Elo sin: Arvoisa rouva puhemies! Haluan kiittää ministeriä viisaasta puheenvuorosta, sillä voin kuvitella, että kun työministeri vastaa tosiaan myös kotouttamiskysymyksistä, niin joissain kansalaispiireissä se, että niistä kysymyksistä vastaatte ja todellakin jopa vastaatte eli puhutte niistä asioista ja tuotte ratkaisuja, ei välttämättä aina kiitosta herätä vaan enemmänkin jotain muuta. Kuitenkin sekä hallituksen että sinisten linja on tosiaan se, että ei näissä asioissa hanskoja tiskiinkin pidä heittää, vaikka totuus on, että Euroopan laajuisesti tulokset kotouttamisessa eivät ole olleet sellaisia kuin niiden pitäisi olla. Työtä on silti jatkettava, mutta varmasti tietyllä tavalla uudenaikaiselta pohjalta. Tähän vaikuttaa tietysti politiikka, se, mitkä puolueet nyt kulloinkin hallituksessa ovat ja minkälaisesta maailmankuvasta asioita katsoo.

Tämä sinisten edustama tolkun konservatiivilinja on juuri se, että kaikista, jotka tänne laillisesti jäävät ja haluavat Suomessa elää, asua ja yrittää, pitää tehdä suomalaisia. Näinhän se on Yhdysvalloissakin toiminut, maassa, joka minun nähdäkseni varsin hyvin tässä kysymyksessä on onnistunut. Nykyään siellä on hyvin mutkaton asennoituminen maahanmuuttoon. Kaikista tehdään amerikkalaisia. Se on tavallaan kunniakysymys sekä sille yhteiskunnalle että niille ihmisille, joista amerikkalaisia tulee, mutta tulijat voivat tosiaan myös pitää tiettyjä omia kulttuurisia piirteitään, joita liittyy niihin maihin, mistä he tulevat.

Tämä sama käytäntö kyllä toimii Suomessakin, jos se tehdään järkevällä tavalla niin, että kumpikin joutuu tosiaan tulemaan vastaan, ja päävastuun kotoutumisesta pitää totta kai olla sillä, joka Suomeen tulee. Tämäkin on sinisille toki maailmankuvakysymys. Oli sitten kantasuomalainen tai maahanmuuttaja, niin ensi sijassa jokainen on oman onnensa seppä, ja sitten sitä seppää voidaan auttaa ja tukea tarvittaessa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan, jolle sivistysvaliokunnan, sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava lausunto.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain ja lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 97/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Ministeri Lindström, esittelypuheenvuoro enintään 10 minuuttia. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.32 Työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti. Tämän esityksen tarkoituksena on tehdä yksityisyydensuojasta työelämässä annettuun lakiin muutokset, jotka johtuvat EU:n tietosuoja asetuksesta, henkilötietolain kumoamisesta ja rikoslain muutoksesta. Työelämän tietosuojalaki on tärkeä säilyttää, vaikka tietosuoja-asetus soveltuu myös työelämässä. Lainsäädännöksillä turvataan työntekijän yksityisyyttä myös laajemmin. Säännöksillä on yhteensovitettu työntekijän yksityisyyden ja henkilötietojen suojaa ja toisaalta työnantajan tarvetta saada tietoja. Näillä säännöksillä turvataan myös muita perusoikeuksia kuten viestinnän luottamuksellisuutta.

Yksi Suomen prioriteeteista tietosuoja-asetuksen neuvotteluissa oli saada asetukseen kirjaukset, jotka mahdollistavat työelämän tietosuojalain säilyttämisen. Asetus sisältää erityisen artiklan, jossa hyväksytään työelämän tietosuojasääntely. Jo voimassa oleva laki katsotaankin olevan mahdollista säilyttää pääosin sellaisenaan.

Tämän lain suhdetta tietosuoja-asetukseen on arvioitu myös, ja laissa ei ole havaittu olevan olennaisia tietosuoja-asetuksesta johtuvia muutostarpeita. Tietosuoja-asetuksesta ja kansallisen tietosuojasääntelyn muutoksista johtuvat muutostarpeet ovat pieniä ja liittyvät lain yksityiskohtiin. Pääosin ehdotettavat muutokset ovat lähinnä täsmentäviä ja teknisluonteisia.

17.33 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä on tosiaan käsittelyssä hallituksen esitys laeiksi yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain sekä lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain muuttamisesta. Vaikkakin tämä on sinänsä tarpeellinen esitys, niin tämä esitys on kuitenkin pitkälti tekninen muutos, kuten ministeri edellä totesi ja esityksessäkin todetaan.

Kuitenkin erityisesti lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annettuun lakiin tarvittaisiin muunkinlaista tarkastusta kuin vain teknistä. Nimittäin lasten ja nuorten kanssa työskenteleviltä henkilöiltä on vuodesta 2003 alkaen vaadittu rikosrekisteriotteen esittämistä työnantajalle. Tästä otteesta ilmenevät muun muassa mahdolliset lapsiin kohdistuvat rikokset, samoin seksuaali-, väkivalta- ja huumausainerikokset. Tämä laki on perusteeltaan tärkeä ja oikea, mutta valitettavasti se ei kuitenkaan nykymuodossaan mahdollista rikosrekisteriotteen vaatimista niissä työsuhteissa, jotka kestävät vuoden aikana enintään kolme kuukautta. Tämä edellä mainittu seikka on hämmästyttänyt monia vanhempia ja herättänyt loppukesän aikana myös runsaasti julkista keskustelua. Lisäksi julkisuudessa olleiden tietojen mukaan joihinkin pääkaupunkiseudun päiväkoteihin ollaan etsimässä sijaisia jopa alle viikon kestäväen alalle perehdyttämisen turvin. Tällainen mielestäni täysin riittämätön perehdytys yhdistettynä äsken mainitsemaani epäkohtaan eli siihen, ettei rikosrekisteriotetta tarkasteta lyhyissä työsuhteissa, on huolestuttanut monia kansalaisia täysin aiheellisesti ja huolestuttaa myös meitä perussuomalaisia kansanedustajia.

Arvoisa puhemies! Kaikkien lasten kanssa työskentelevien rikostausta tulisi ehdottomasti selvittää huomattavasti nyky-lainsäädännössä määrättyä tarkemmin, ettei yhtään uutta lapsiin kohdistuvaa rikosta tulisi tapahtumaan ainoastaan lainsäädännön puutteiden vuoksi. Tähän aiheeseen on ottanut hiljattain kantaa myös lapsiasiavaltuutettu Tuomas Kurttila, joka toivoo, että rikosrekisteriote voitaisiin vaatia myös lyhyitä työsuhteita varten ja jopa ennakoivasti työnhakijoilta, jotka kirjautuvat sijaisrekistereihin. Ja kuten lapsiasiavaltuutettu on täysin aiheellisesti todennut, olisi otteen vaatiminen niin lasten, heidän van-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

hempiensä, työnantajien kuin hakijoidenkin etu, sillä todistetusti nuhteeton tausta nostaisi myös sijaisten arvostusta. Kysynkin tässä yhteydessä paikalla olevalta ministeriltä, aikooko hallitus puuttua ripeillä toimenpiteillä tähän lapsiasiavaltuutetunkin havaitsemaan ja esiin nostamaan epäkohtaan lasten turvallisuuden parantamiseksi.

17.36 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Ihan samoin ajatuksin kuin edellä puhunut edustaja — tähän kun sitten vielä lisää sen, että tässä on nyt kahdenlaista käytäntöä eli työnantaja pyytää työntekijältä tai sitten vapaaehtoistoiminnan järjestäjä saatuaan luvan tältä henkilöltä voi tilata otteen. Nyt sitten minua hämmästyttää se, että tämä ei ole vielä tullut kovin vakinaiseksi käytännöksi, että vapaaehtoistoiminnassa selvitetäisiin taustaa. Toivoisin tämän etenevän meillä yhteiskunnassa, että jokainen lapsi voisi olla tavallaan suojattuna harrastuksissa, ja olisin esittänyt ihan saman kysymyksen: onko ministerillä tiedossa, onko tälle asialle nytten tarkoitus jotain vielä tämän kauden aikana tehdä?

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt ei ole muita puheenvuoropyyntöjä. Halu-aako ministeri vastata? — Ministeri Lindström.

17.37 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Edustaja Savion ja edustaja Parviaisen kysymykseen. Tämän lain tarkoituksena on suojella tosiaan alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän turvallisuuttaan. Toisaalta rikostaustan selvittämisessä on kysymys tietysti selvityksen kohteena olevan henkilön yksityisyydensuojan piiriin kuuluvista arkaluonteisista tiedoista. Mutta tämän laajentaminen alle 3 kuukautta kestäviin työsuhteisiin kyllä edellyttäisi selvitystä muun muassa siitä, onko rikosrekisterijärjestelmästä mahdollista saada tämä tieto rikostaustasta nykyistä menettelyä nopeammin. Lisäksi tulisi selvittää, olisiko laajennettu menettely selvityksen kohteena olevan henkilön yksityisyydensuoja huomioon ottaen kohtuullinen. Ja menettelyn laajentaminen olisi Oikeusrekisterikeskuksen kannalta tietenkin jonkunmoinen resurssikysymys.

Mutta sinällään tämä on erittäin tärkeää. Täytyy varmaankin keskustella tästä asiasta hallituksen sisällä, mitä mahdollisuuksia meillä on tämän asian ja lapsiasiavaltuutetun huomion huomioon ottamiseksi tämän lainsäädännön yhteydessä. Minä selvitän tätä asiaa, koska minä tunnistan tässä kyllä ihan selkeästi tämmöisen haasteen, jonka molemmat edustajat nostivat tässä esille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 98/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

Keskustelu

17.39 Työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivottavasti tuli oikea paperi mukaan.

Tämän esityksen tarkoituksena on tehdä tietosuoja-asetuksesta ja henkilötietojen suojaa koskevan kansallisen lainsäädännön muutoksesta johtuvat välttämättömät muutokset eräisiin työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan lakeihin. Nämä ehdotetut muutokset ovat pääosin teknisluonteisia täsmennyksiä ja viittaussäännösten muutoksia.

Lisäksi tässä esityksessä ehdotetaan, että Kilpailu- ja kuluttajavirastosta annettuun lakiin lisätään rekisteröidyn oikeuden rajoittamista koskeva säännös. Säännöksellä rajoitettaisiin tietosuoja-asetuksen mukaista rekisteröidyn oikeutta tutustua hänestä kerättyihin tietoihin. Rajoitus koskisi Kilpailu- ja kuluttajaviraston rekisterissä olevia tietoja, joita virasto käsittelee sen hoitaessa kilpailulain, hankintalain tai erityisalojen hankintalain mukaisia valvontatehtäviään. Rajoitus on laissa täsmällisesti rajattu. Vain Kilpailu- ja kuluttajaviraston valvontatehtävien kannalta välttämätön rekisteröidyn oikeuden rajoittaminen olisi sallittua.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 107/2018 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

17.41 Työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä siten, että säännös velvoitteidenhoitoselvityksen laatimisesta matkapalveluyhdistelmien tarjoajista annetussa laissa tarkoitettujen tehtävien osalta tulisi voimaan 1. päivänä marraskuuta 2018.

Laki matkapalveluyhdistelmien tarjoajista tuli voimaan 1. päivänä heinäkuuta 2018. Samanaikaisesti oli tarkoitus tulla voimaan laki Harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta. Sen mukaan Kilpailu- ja kuluttajavirasto voisi pyytää selvitysyksiköltä velvoitteidenhoitoselvitystä laissa säädettyjen tehtäviensä hoitamista varten. Saman lainkohdan toisten muutosten yhteydessä Kilpailu- ja kuluttajavirastoa koskeva lainkohta kuitenkin erehdyksessä saatettiin voimaan vasta 1. päivänä tammikuuta 2019. Kilpailu- ja kuluttajaviraston olisi kuitenkin välttämätöntä saada käyttöönsä velvoitteidenhoitoselvityksiä tutkiessaan matkapalveluyhdistelmien tarjoajien rekisteröinnin, rekisteristä

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

poistamisen ja vakuuden alentamisen edellytyksiä, minkä vuoksi tätä voimaantulosäännöstä nyt sitten ehdotetaan aikaistettavaksi.

17.42 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sinänsähän tämä nyt esittelyn kohteena oleva asia on perusteltu ja tärkeä viedä ministerin esittämällä tavalla eteenpäin. Mutta ajattelin nyt tässä samassa yhteydessä kiinnittää huomiota laajemminkin harmaan talouden torjuntatyön tämän hetken tilanteeseen. Hallitushan on myös itse hyväksynyt harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan strategian vuosien 2016 ja 2020 välille, ja niin kuin kaikki tiedämme, viime hallituskaudella tehtiin aika paljon harmaan talouden torjumiseksi, mitä toki nyt tälläkin kaudella on jatkettu.

Mutta minun kysymykseni kuuluu: kun rakennusosalalla veronumero liitettiin tunniste-korttiin, niin sen merkitys oli erittäin suuri — VM arvioi, että noin 100 miljoonaa tuli rahaa per vuosi tämän seurauksena, mikä liittyi siihen, että pimeistä työtunneista siirryttiin valoisiin työtunteihin — niin nyt on sitten kysymys siitä, onko hallituksella vielä mahdollisuuksia laajentaa tätä veronumeroa koskien joitakin muitakin kriittisiä aloja, kuten kuljesta tai ravintolapalveluja. Tämä olisi aika tärkeä asia viedä eteenpäin.

Toinen liittyy sitten tietysti tilaajavastuulain, niin kuin sanotaan, terävöittämiseen, niin että verovelvoitteet, palkkavelvoitteet, yhteiskunnalliset velvoitteet koko siinä tilaajaketjussa olisivat vielä paremmalla tolalla.

Kolmas liittyy sitten siihen, että jos meidän julkiset hankintamme ovat noin yli 30 miljardia, niin on tietysti tärkeää, että julkisissa hankinnoissa on riittävä selvitys myös alihankintaketjussa olevien yritysten roolista ennen kuin mahdollistetaan heidän mukaantulonsa näihin julkisiin hankintoihin.

Ja neljäs asia, joka on hyvin ajankohtainen, liittyy tyyppihyväksytyyn verkkoon yhteydessä oleviin kassakoneisiin. Kun eduskunta käsitteli alkoholilakia, talousvaliokunnassa ja täälläkin salissa yksituumaisesti todettiin, että tyyppihyväksytyjen kassakoneiden tärkeys on erittäin suuri ja merkittävä, ja nämä ehkä olisi hyvä aloittaa nimenomaan ravintolapalveluista. Ruotsissahan on saatu semmoisia kokemuksia, että se on tuottanut yhteiskunnalle noin 340 miljoonaa vuodessa tuloja, jotka ovat olleet kateissa, kun tämmöiset järjestelmät on tehty. Kysymys siis kuuluu: onko tässä asiassa valmistelutyö millä tolalla, kun eduskuntakin tässä on kannustanut hallitusta näitä toimia tekemään?

No, totta kai sitten on paljon muita asioita, jotka liittyvät alipalkkauksen sanktiointiin, kriminalisointiin ja kanteennosto-oikeuteen, jos työehtoja loukataan, ja niin poispäin. On moniakin hankkeita, joita olisi tärkeää edistää, mutta lähinnä ajattelin ministeriltä vähän kysyä, mikäs puhti hallituksella on vielä loppukaudella nostaa esille näitä sinänsä erittäin tärkeitä asioita, jotka liittyvät terveeseen kilpailuun, rehellisten yrittäjien ymmärtämiseen ja rehelliseen työnteekoon, että tätä harmaan talouden torjuntatyötä jaksettaisiin jatkaa eikä siinä into lopahda.

17.46 Työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tärkeä puheenvuoro edustaja Ihalaiselta. Nämä ovat sellaisia asioita, joita tietysti aina käsitellään tuolla kilpailukykyministeriryhmässä, varsinkin tätä veronumeron laajentamista tuonne muillekin aloille. Niistä on kyllä keskusteltu, itse asiassa aika moneenkin otteeseen — ei nyt kyllä ihan viime aikoina — mutta minä lupaan selvityttää, mitä näissä esille nostamissanne asioissa voitaisiin tehdä, voiko tämä hallitus tehdä vielä joitakin toimia. Ei meillä vielä ole niin sanotusti kintaat pudonneet, tämä on jatkuvaa työtä. Tavoite on kum-

Pöytäkirja PTK 77/2018 vp

minkin se, että mahdollisimman moni suomalainen saa töitä ja nimenomaan rehellisellä tavalla töitä — viitataan nyt sitten keskusteluun muun muassa tästä alipalkkaamisesta. Me teimme aika isoja päätöksiä nyt tässä budjettiriihessä. En usko, että hallituksen esitykseksi asti mitään enää ehtii tämän hallituksen aikana tehdä, mutta monia toimenpiteitä voidaan käynnistää. Niistä on hyvä käydä keskustelua tällä lailla rakentavasti. Otan ihan vakavasti nämä esittämänne ideat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

10. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 5.9.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.47.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen